

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ЦЕНТР
ІНДУСТРІАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ РОЗВИТКУ НАН
УКРАЇНИ

ДЕРЕГУЛЯТОРНА ПОЛІТИКА В УКРАЇНІ В 2016 РОЦІ: ТЕНДЕНЦІЇ ТА ЗДОБУТКИ

Науково-аналітична доповідь

Харків 2017

Рекомендовано:

вченою радою Науково-дослідного центру індустріальних проблем розвитку НАН України (протокол №4 от 20.03. 2017 р.)

Рецензенти:

Алексєєв І.В. – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів Національного технічного університету “Львівська Політехніка”

Булєєв І. П. – доктор економічних наук, професор, завідувач відділу Інституту економіки промисловості НАН України;

Корнєєв В.В. – доктор економічних наук, професор, Завідувач відділу фінансової політики Державного науково-дослідного інституту інформатизації та моделювання економіки Міністерства економічного розвитку і торгівлі

Дерегуляторна політика в Україні в 2014 році: тенденції та здобутки. Науково-аналітична доповідь /Іванов Ю. Б., Іванова О.Ю., Малишко Ю.М., Сєніна А.О., Севостьянова Г.С. Тищенко В.Ф., Удовенко А.О. Чечетова-Терашвілі Т.М./ Під наук. ред. Ю.Б. Іванова – Х: НДЦ ІПР НАН України, 2017. – 170 с. Укр. мова

У роботі містяться результати системного аналізу стану та тенденцій дерегуляторної політики в Україні в 2010-2016 роках. На основі дослідження світових рейтингів, статистичної інформації, а також оцінки сприйняття дерегулювання субєктами підприємницької діяльності та громадянами виявлені основні проблеми та тенденції за окремими напрямками дерегулювання економіки. Досліджено особливості дерегуляторної політики, що здійснювалася протягом 2016 року. Виявлені позитивні наслідки та ризики реалізації прийнятих законодавчих та нормативно-правових актів у сфері державного регулювання економіки та оцінено їх дієвість. Особливу увагу приділено оцінці якості підготовки регуляторних актів центральними органами виконавчої влади на стадії підготовки проєктів та попередньої оцінки їх регуляторного впливу. Для подолання негативних тенденцій та вирішення виявлених проблем запропоновано конкретні напрями та заходи в сфері дерегулювання економіки.

Рекомендовано для фахівців органів державного управління, наукових працівників, аспірантів і практичних робітників у сфері економіки.

© Іванов Ю. Б., Іванова О.Ю., Малишко Ю.М., Сєніна А.О. Севостьянова Г.С. Тищенко В.Ф., Удовенко А.О. Чечетова-Терашвілі Т.М., 2017

© НДЦ ІПР НАН України, 2017

ЗМІСТ

ВСТУП	5
1. ЗАГАЛЬНА ОЦІНКА СИТУАЦІЇ В СФЕРІ ДЕРЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ В 2010-2016 рр.	8
2. ОЦІНКА ОСНОВНИХ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ В СФЕРІ ДЕРЕГУЛЮВАННЯ, ЩО ВВЕДЕНІ В ДІЮ В 2016 р.	35
3. ОЦІНКА ДІЄВОСТІ ЗАХОДІВ ДЕРЕГУЛЯЦІЙНОГО ХАРАКТЕРУ ЗА ОКРЕМИМИ НАПРЯМАМИ В 2016 Р.	70
3.1. Результативність дерегулювання економіки в Україні за окремими напрямками	70
3.1.1. Реєстраційна сфера	71
3.1.2. Ліцензування	76
3.1.3. Надання адміністративних послуг	78
3.1.4. Зовнішньоекономічна діяльність	81
3.1.5. Державний нагляд та контроль	82
3.2. Оцінка сприйняття політики дерегулювання вітчизняними респондентами	87
3.2.1. Реєстраційна сфера	87
3.2.2. Дозвільна сфера та ліцензування	89
3.2.3. Оподаткування	90
3.2.4. Зовнішньоекономічна діяльність	94
3.2.5. Контрольно-перевірочна діяльність	96
3.2.6. Надання адміністративних послуг	101
3.2.7. Публічні закупівлі	105
4. ПРОБЛЕМИ ОЦІНКИ РЕГУЛЮЮЧОГО ВПЛИВУ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ В СФЕРІ ДЕРЕГУЛЮВАННЯ	106

4.1. Обґрунтування методичного підходу до оцінки якості розробки АРВ нормативно-правових актів регуляторними органами	106
4.2. Практика застосування методичного підходу оцінки якості розробки АРВ регуляторними органами	113
5. ПРОБЛЕМИ В СФЕРІ ДЕРЕГУЛЮВАННЯ ТА НАПРЯМИ ЇХ ВИРІШЕННЯ В 2017 р.	118
ВИСНОВКИ	144
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	149
ДОДАТКИ	158

ВСТУП

Стійкий розвиток економіки України та забезпечення її конкурентоспроможності потребують застосування нових підходів до взаємодії держави, бізнесу і громади. Особливої актуальності процеси дерегулювання набувають в умовах інтеграції України в Європейське Співтовариство, коли пошук балансу між державним регулюванням та дерегулюванням економіки з урахуванням світового досвіду та європейських тенденцій стає першочерговою проблемою державної економічної політики.

Держава виступає активним суб'єктом економіки, що здійснює певні регулятивні функції щодо всього суспільного виробництва. Проведення виваженої політики дерегулювання стає однією з важливих її функцій на шляху до забезпечення добробуту громадян на рівні європейських стандартів життя, зміцненні конкурентних позицій вітчизняних підприємств на внутрішніх та міжнародних ринках шляхом усунення бар'єрів розвитку та надмірного державного втручання в діяльність суб'єктів господарювання.

Однією з умов стабільного розвитку економіки України є забезпечення раціонального співвідношення державного регулювання і дерегулювання. Надмірне державне втручання в економічні процеси створює перешкоди в діяльності суб'єктів господарювання та гальмує їх розвиток. Це підтверджується невисокими оцінками бізнес-середовища в Україні за рейтингами "Doing business".

Відставання правової бази від процесів перетворення ринкового середовища, європейських стандартів вимагає лібералізації умов економічної діяльності з метою забезпечення соціально-економічного розвитку у швидкоплинних умовах. При цьому державній регуляторній політиці відводиться важлива роль у забезпеченні суб'єктів суспільних відносин

якісними регуляторними актами, від яких залежить легкість ведення бізнесу в країні, якість надання адміністративних послуг населенню, соціально-економічна ефективність даних процесів та вигоди, що отримують всі суб'єкти суспільних відносин: держава, населення, підприємництво. Виходячи з цього, ефективна політика дерегулювання виступає однією з найважливіших передумов активізації підприємницької ініціативи та створення привабливого інвестиційного клімату.

Окремі напрями політики дерегулювання мають суттєву специфіку, тому в науково-аналітичній доповіді окремо розглядаються: реєстраційна система; дозвільна система та ліцензування; податкова система; зовнішньоекономічна діяльність; контрольно-перевірочна діяльність та сфера публічних закупівель.

В першому розділі доповіді висвітлено тенденції розвитку та основні проблеми політики дерегулювання в Україні в світових рейтингах, що дозволило як виявити позитивні зрушення в окремих напрямках дерегулювання, так і недоліки дерегулювання, де Україна відстає від інших країн.

Другий розділ присвячений аналізу основних законодавчих та нормативно-правових актів (НПА) як безпосередньо в сфері дерегулювання, так і тих, що спричиняють як позитивні, так і негативні наслідки, з точки зору адміністративно-бюрократичних бар'єрів, невиробничих витрат та втрат часу, пов'язаних зі здійсненням окремих процедур.

Третій розділ доповіді присвячений практиці дерегулювання, в ньому аналізуються досвід і проблеми імплементації окремих законодавчих та НПА в досліджуваній сфері, а також результати опитувань відносно дієвості дерегуляційних процесів.

Зміст четвертого розділу доповіді полягає в оцінці регулюючого впливу НПА в сфері дерегулювання.

У п'ятому розділі доповіді узагальнено основні проблеми реалізації державної політики в сфері дерегулювання та обґрунтування напрямів та конкретних заходів щодо їх усунення.

В основу науково-аналітичної доповіді покладено матеріали щомісячних моніторингів і коментарів до нормативно-правових актів в сфері регуляторної політики, підготовка яких здійснюється під керівництвом д.е.н., проф. Ю.Б. Іванова за участю співробітників та аспірантів Науково-дослідного центру індустріальних проблем розвитку НАН України д.е.н., доц. Тищенко В.Ф, д.е.н., доц. Іванової О.Ю., к.е.н. Малишко Ю.М., к.е.н. Сєніної А.О., аспірантів Севостьянкової Г.С., Удовенко А.О.

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНА ОЦІНКА СИТУАЦІЇ В СФЕРІ ДЕРЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ В 2010-2016 РР.

Серед пріоритетних напрямів «Стратегії реформ – 2020» [60, с. 12] важливе місце займає дерегуляція, розвиток підприємництва, подальша популяризація України, в тому числі, за рахунок підвищення її позицій в міжнародних рейтингах та індексах, з метою стати членом Європейського Союзу (далі – ЄС) в найближчому майбутньому. Крім того, дерегуляція та зменшення кількості точок дотику бізнесу та держави є другим за пріоритетністю напрямом Програми діяльності Кабінету Міністрів України [55, с. 4] після політики безпеки. А Коаліційна угода [23, с. 30] між основними політичними партіями України має на меті забезпечити створення сприятливого бізнес-середовища, в тому числі для розвитку малого і середнього бізнесу, та залучення додаткових інвестицій. Тому обов'язковою умовою реалізації цих стратегічних планів є відповідне посилення позицій держави у міжнародних рейтингах та індексах (рис. 1.1).

Для кількісного вимірювання ступеня легкості здійснення господарської діяльності для більшості країн Міжнародним банком проводиться щорічний рейтинг «Doing Business». Згідно з Планом пріоритетних дій уряду на 2016 рік, Кабінет міністрів мав здійснити необхідні законодавчі ініціативи, які дозволять Україні поліпшити позиції в «Doing Business» і увійти в перші 50 кращих країн рейтингу в 2017 році, і 20 – в 2018 році. За середнім підрахунком експертів Світового банку, один пункт в рейтингу «Doing Business», приносить державі близько 500-600 млн. дол. інвестицій.

За підсумками рейтингу «Ведення бізнесу 2016», у порівнянні з

результатами за 2015 рік, Україна поліпшила свої позиції на 31 позицію та опинилася в першій сотні країн у рейтингу, а в 2017 році Україна піднялася лише на 1 позицію та досі значно відстає від позицій країн-нових членів ЄС та країн-старих членів ЄС, що свідчить про необхідність продовження реалізації заходів в сфері дерегулювання економіки (табл. 1.1).

Рис. 1.1. Міжнародні рейтинги та індекси, які оцінюють дерегуляторний вплив на розвиток бізнесу

За Індексом глобальної конкурентоспроможності на 2016-2017 рік Україна займає 85 позицію зі 138 країн, що на 9 пунктів гірше, ніж у 2015 році, крім того, Україна значно поступається рівнем конкурентоспроможності країнам-членам ЄС (табл. 1.2).

Таблиця 1.1

Порівняння рейтингу України з деякими країнами ЄС у 2010-2017 рр. за індексом «Ведення бізнесу», ранг [21]

Країни	Роки							
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Україна	147	145	152	152	140	112	81	80
Старі члени ЄС								
Німеччина	21	22	18	19	19	21	14	17
Великобританія	4	4	6	7	11	10	6	7
Франція	28	26	32	29	35	38	28	29
Австрія	31	32	28	32	28	30	18	19
Нові члени ЄС								
Угорщина	52	46	49	51	52	54	40	41
Чеська Республіка	82	63	67	64	68	75	26	27
Латвія	27	24	21	21	24	24	17	14
Польща	73	70	74	62	48	45	25	24

Позитивну динаміку рейтингу України за індексом «Ведення бізнесу» можна побачити на рис. 1.2 (чим ближче до 1, тим краще позиція), що свідчить про вірний напрям реформування підприємницької діяльності, в сфері дерегулювання.

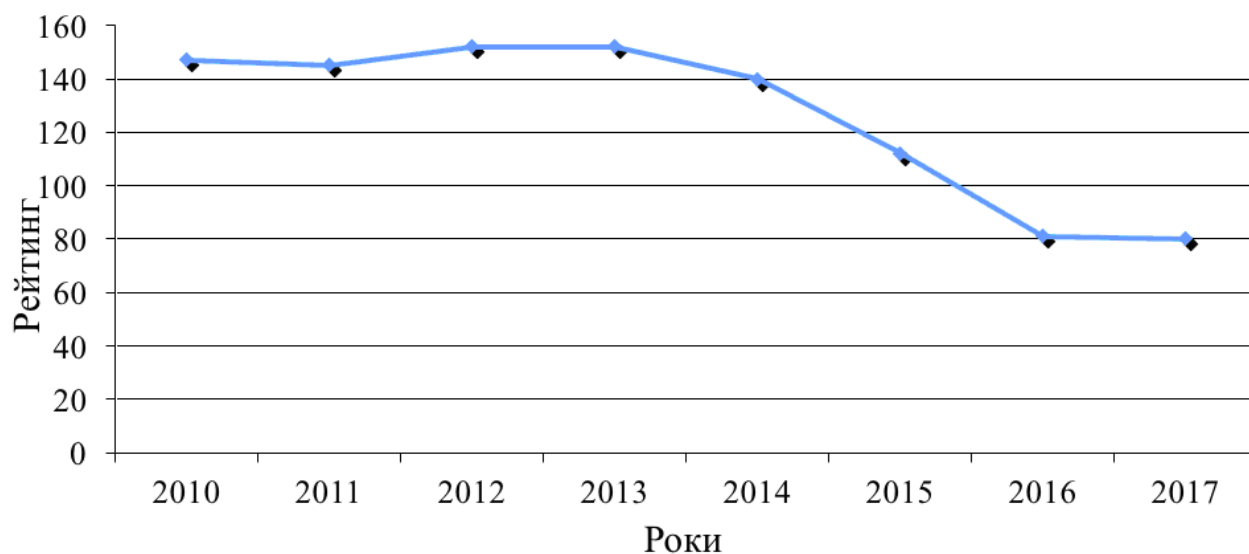

Рис. 1.2. Динаміка рейтингу України за індексом «Ведення бізнесу» за період 2010-2017 рр.

Таблиця 1.2

Порівняння рейтингу України з деякими країнами ЄС у 2010-2017 рр. за Індексом глобальної конкурентоспроможності, ранг [75]

Країни	Роки						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016-2017
Україна	82	89	82	73	84	76	85
Старі члени ЄС							
Німеччина	7	5	6	6	4	5	5
Великобританія	13	12	10	8	10	9	7
Франція	16	15	18	21	23	23	21
Австрія	17	18	19	16	16	21	19
Нові члени ЄС							
Угорщина	58	52	48	60	63	60	69
Чеська Республіка	31	36	38	39	46	37	31
Латвія	68	70	64	55	52	42	49
Польща	46	39	41	41	42	43	36

За Індексом економічної свободи у 2016 році Україна посіла 162 місце серед 178 країн світу, що є аналогічним показником, як і за попередній рік, і найгіршим показником серед країн ЄС (табл. 1.3).

Таблиця 1.3

Порівняння рейтингу України з деякими країнами ЄС у 2010-2016 рр. за Індексом економічної свободи, ранг [59]

Країни	Роки						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Україна	162	164	163	161	155	162	162
Старі члени ЄС							
Німеччина	23	23	26	19	18	16	17
Великобританія	11	16	14	14	14	13	10
Франція	64	64	67	62	70	73	75
Австрія	22	21	28	25	24	30	28
Нові члени ЄС							
Угорщина	51	51	49	48	51	54	58
Чеська Республіка	34	28	30	29	26	24	21
Латвія	50	56	56	55	42	37	36
Польща	71	68	64	57	50	42	39

За Індексом процвітання у 2016 році Україна посіла 107 місце серед

149 країн світу, що на 37 позицій гірше, ніж у 2015 році, що також залишається найгіршим показником серед країн ЄС (табл. 1.4).

Таблиця 1.4

Порівняння рейтингу України з деякими країнами ЄС у 2010-2016 рр. за Індексом процвітання, ранг [80]

Країни	Роки						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Україна	69	74	71	64	63	70	107
Старі члени ЄС							
Німеччина	15	15	14	14	14	14	11
Великобританія	13	13	13	16	13	15	10
Франція	19	18	21	20	21	22	18
Австрія	14	14	16	15	15	16	15
Нові члени ЄС							
Угорщина	34	36	39	41	39	45	47
Чеська Республіка	24	26	28	29	29	26	27
Латвія	47	51	47	48	44	40	37
Польща	29	28	32	34	31	29	34

За Індексом залучення до міжнародної торгівлі у 2015-2016 році Україна посіла 95 місце серед 136 країн світу, що на 12 позицій гірше, ніж у 2014-2015 році.

Також Україна не досягає навіть рівня країни-члена ЄС з найгіршим показником Індексу залучення до міжнародної торгівлі – Латвія (40 місце в рангу) (табл. 1.5).

За Індексом сприйняття корупції у 2016 році Україна посіла 131 місце серед 167 країн світу, тобто спустилася на 1 позицію нижче в порівнянні з результатом рейтингу 2015 р.

Широке поширення корупції в органах державної влади не дає змогу наблизитись Україні за цим показником до країн ЄС (табл. 1.6).

Розглядаючи складові наведених індексів за напрямками дерегулювання, слід відмітити наступне.

Так, для оцінки реєстраційної системи в міжнародній практиці

використовуються цілий ряд індикаторів, основними з яких є такі (табл. 1.7).

Таблиця 1.5

Порівняння рейтингу України з деякими країнами ЄС у 2010-2016 рр. за Індексом залучення до міжнародної торгівлі, ранг [15]

Країни	Роки			
	2010-2011	2012-2013	2014-2015	2015-2016
Україна	81	86	83	95
Старі члени ЄС				
Німеччина	13	13	10	9
Великобританія	17	11	6	8
Франція	20	20	21	13
Австрія	15	15	18	7
Нові члени ЄС				
Угорщина	45	47	50	38
Чеська Республіка	40	41	39	25
Латвія	47	52	41	40
Польща	49	48	45	31

Таблиця 1.6

Рейтинг України та деяких країн ЄС у 2009-2016 рр. за Індексом сприйняття корупції ранг, [16]

Країни	Роки							
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Україна	146	134	152	144	144	142	130	131
Старі члени ЄС								
Німеччина	14	15	14	13	12	12	10	10
Великобританія	17	20	16	17	14	14	10	10
Франція	24	25	25	22	22	26	23	23
Австрія	16	15	16	25	26	23	16	17
Нові члени ЄС								
Угорщина	46	50	54	46	47	47	50	57
Чеська Республіка	52	53	57	54	57	53	37	47
Латвія	56	59	61	54	49	43	40	44
Польща	49	41	41	41	38	30	30	29

У табл. 1.8 відображено значення рейтингів за наведеними вище субіндексами оцінки реєстраційної системи України в порівнянні з країнами новими членами та старими членами ЄС. Як видно з табл. 1.8 Україна, має більш сприятливі показники регулювання реєстрації бізнесу, ніж у

Німеччині, Австрії, Чеській Республіці та Польщі.

Таблиця 1.7

Субіндекси, що найчастіше використовуються в міжнародних співставленнях для оцінки реєстраційної системи країн світу [8, с. 81]

Найменування субіндексу	Розробник/ джерело	Значення складових індексу
Реєстрація підприємства	Світовий банк «Ведення бізнесу»	Дозволяє виявити бюрократичні та юридичні перешкоди, які повинен подолати підприємець при створенні і реєстрації нової компанії
Посилювачі ефективності	Світовий економічний форум «Індекс глобальної конкурентоспроможності»	Дозволяє відслідковувати процедури, часові витрати, пов'язані з реєстрацією підприємства
Реєстрація власності	Світовий банк «Ведення бізнесу»	Дозволяє відслідковувати процедури, часові та фінансові витрати, пов'язані з набуттям права власності на майно
Ліквідація підприємства	Світовий банк «Ведення бізнесу»	Дозволяє виявити бюрократичні та юридичні перешкоди, які повинен подолати підприємець при ліквідації компанії, виявити недоліки чинного законодавства про неспроможність (банкрутство) та основні процедурні та адміністративні вузькі місця процедури банкрутства

За результатами рейтингу «Ведення бізнесу 2017», в порівнянні з попереднім роком, вартість реєстрації бізнесу в Україні знизилась в середньому на 0,1% від доходу на душу населення, а кількість процедур необхідних для реєстрації бізнесу та час для здійснення реєстраційних дій знизились на 2 та 16 пунктів відповідно (4 процедури та 5 днів).

Найгірший показник у порівнянні з країнами ЄС Україна має щодо ліквідації підприємств (150 у рейтингу), що свідчить про зарегульованість даного процесу та існування великої кількості бар'єрів.

Позитивна динаміка здешевлення процедури започаткування бізнесу (за 2010-2017 рр. на 5,3% доходу на душу населення) дозволило досягти за показником вартості послуг з реєстрації підприємства рівня країн-старих

членів ЄС, та випередити країни-нових членів ЄС (табл. 1.9).

Таблиця 1.8

Порівняння субіндексів оцінки реєстраційної системи України в порівнянні з країнами-новими членами та старими членами ЄС станом на 2017 рік, ранг [21]

Найменування індексу	Рейтинг країн-старих членів ЄС				Рейтинг України	Рейтинг країн-нових членів ЄС			
	Німеччина	Великобританія	Франція	Австрія		Угорщина	Чеська Республіка	Латвія	Польща
Реєстрація підприємства («Ведення бізнесу 2017»)	114	16	27	111	20	75	110	22	107
Реєстрація власності («Ведення бізнесу 2017»)	79	47	100	30	63	28	31	23	38
Ліквідація підприємства («Ведення бізнесу 2017»)	3	13	24	20	150	63	26	44	27

Таблиця 1.9

Порівняння показника «Вартість започаткування бізнесу» рейтингу «Ведення бізнесу» України з деякими країнами новими та старими членами ЄС у 2010-2017 рр., % від доходу на душу населення

Країни	Роки						2016	2017
	2010	2011	2012	2013	2014	2015		
Україна	5,8	6,1	4,4	1,5	1,3	1,2	0,6	0,5
Старі члени ЄС								
Німеччина	4,7	4,8	4,6	4,9	4,8	8,8	2,0	1,9
Великобританія	0,7	0,7	0,7	0,7	0,3	0,3	0,1	0,1
Франція	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,8	0,7
Австрія	5,1	5,2	5,2	4,9	4,8	0,3	0,3	0,3
Нові члени ЄС								
Угорщина	8,0	8,2	7,9	8,7	8,6	8,3	7,5	7,1
Чеська Республіка	9,2	9,3	8,4	8,2	8,2	8,0	6,7	5,7
Латвія	2,1	1,5	2,6	2,3	1,9	3,6	1,5	1,5
Польща	16,7	16,3	16,0	13,2	13,1	12,9	12,2	12,1

Результати рейтингу «Ведення бізнесу» за кількістю процедур для започаткування бізнесу не відрізняються останніми роками від значень аналогічного показника за Індексом глобальної конкурентоспроможності

(табл. 1.10).

Україна за кількістю процедур для реєстрації бізнесу за результатами рейтингу Глобальної конкурентоспроможності піднялась зі 85 до 57 місця в період 2010 – 2016 рр.

Завдяки зниженню кількості процедур реєстрації бізнесу до 4 процедур даний показник в Україні є на рівні аналогічних показників в країнах ЄС (табл. 1.10).

Таблиця 1.10

Порівняння кількості процедур реєстрації бізнесу з деякими країнами ЄС у 2010-2016 рр., кількість процедур

Країни	Роки						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Індекс глобальної конкурентоспроможності та «Ведення бізнесу»							
Україна	10	10	10	9	7	6	4
Старі члени ЄС							
Німеччина	9	9	9	9	9	9	9
Великобританія	6	6	6	6	6	6	4
Франція	5	5	5	5	5	5	5
Австрія	8	8	8	8	8	8	8
Нові члени ЄС							
Угорщина	4	4	4	4	4	4	6
Чеська Республіка	8	8	9	9	9	9	8
Латвія	5	5	5	4	4	4	4
Польща	10	6	6	6	6	4	4

Станом на 2016 р. за даними Індексу глобальної конкурентоспроможності Україна скоротила час на реєстрацію бізнесу з 27 до 7 днів за 2010 – 2016 рр., що дозволило Україні конкурувати за цим показником з країнами-членами ЄС (табл. 1.11).

В цілому за результатами рейтингу «Ведення бізнесу» та Індексу глобальної конкурентоспроможності простежується позитивна динаміка щодо поступового зменшення кількості необхідного часу для реєстрації

підприємства в Україні.

Таблиця 1.11

**Витрати часу на реєстрацію бізнесу в Україні, деяких країнах ЄС
2010-2016 рр., дні**

Країни	Роки						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Індекс глобальної конкурентоспроможності/«Ведення бізнесу»							
Україна	27/27	27/27	27/24	24/24	22/22	21/21	7/7
Старі члени ЄС							
Німеччина	18/18	18/18	15/15	15/15	15/15	15/15	10,5/10,5
Великобританія	13/13	13/12	13/12	13/12	13/12	12/12	4,5/4,5
Франція	7/7	7/7	7/7	7/7	7/7	7/7	4/4
Австрія	28/25	28/25	28/25	28/25	25/25	25/25	22/22
Нові члени ЄС							
Угорщина	5/5	4/4	4/4	4/4	5/5	5/5	7/7
Чеська Республіка	15/20	15/20	20/20	20/20	20/20	20/20	15/15
Латвія	16/16	16/16	16/16	16/16	16/16	13/13	5,5/5,5
Польща	31/31	32/32	32/32	32/32	32/32	30/30	37/37

Порівняння витрат часу та фінансових витрат на реєстрацію підприємства в Україні з країнами-старими та новими членами ЄС (рис.1.2) за результатами рейтингу «Ведення бізнесу» показало, що Україна не поступається більшості наведених країн за тривалістю та вартістю процедури реєстрації бізнесу.

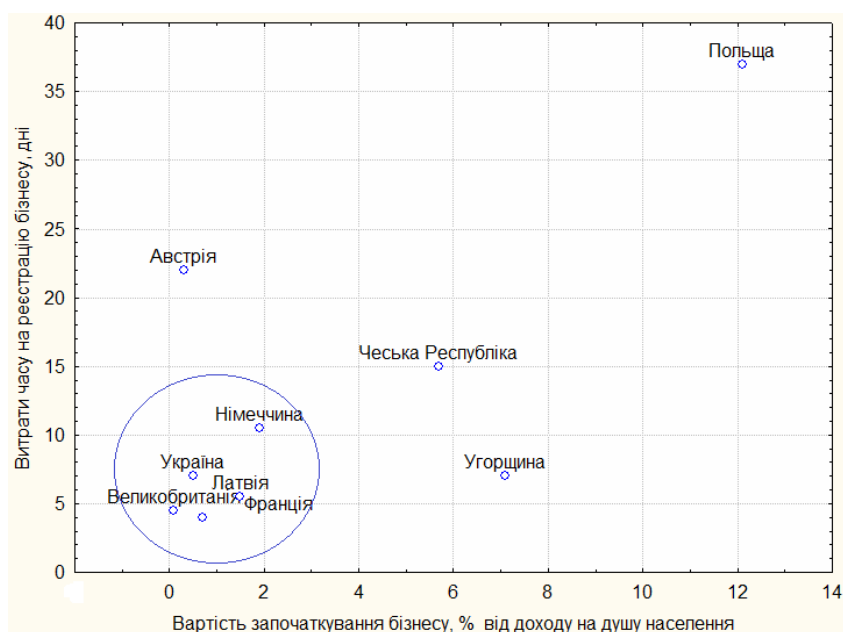

Рис. 1.2. Місце України серед країн-членів ЄС за витратами часу та

фінансовими витратами на реєстрацію бізнесу

Таким чином, завдяки реалізації заходів з дерегулювання економіки в сфері реєстрації бізнесу в 2016 р., було вирішено проблему значної кількості процедур та витрат часу на реєстрацію бізнесу у порівнянні з країнами Європи до 2015 року, проте необхідним залишається доведення процедури реєстрації до однієї доби та за допомогою онлайн-сервісів.

Україна за 2010-2017 рр. досягла позитивних результатів в сфері реєстрації власності. Зниження рейтингу України за субіндексом «Реєстрація власності» на одну позицію (62 позиція в 2016 р. та 63 позиція в 2017 р.) в рейтингу «Ведення бізнесу» пов'язано з посиленням контролю над державною реєстрацією права власності на нерухоме майно і, як наслідок, ускладнення процедури реєстрації.

Час, який витрачається на державну реєстрацію власності в Україні залишився незмінним – 23 дні та є менший, ніж в Німеччині, Франції, Чехії та Польщі, проте у Великобританії, Австрії, Угорщині та Латвії можливо зареєструвати власність за менший строк, ніж в Україні (табл. 1.12).

Таблиця 1.12

Порівняння показника «Витрати часу на реєстрацію власності» України з країнами-новими та старими членами ЄС 2010-2017 рр., дні

Країни	Роки							
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Україна	114	114	118	118	70	45	23	23
Старі члени ЄС								
Німеччина	40	40	40	40	40	40	52	52
Великобританія	42	29	29	29	29	22	21,5	21,5
Франція	113	98	59	59	59	49	64	64
Австрія	32	32	21	21	21	21	20,5	20,5
Нові члени ЄС								
Угорщина	17	17	17	17	17	17	16,5	17,5
Чеська Республіка	123	78	43	25	24	24	31	28
Латвія	50	45	42	18	18	18	16,5	16,5
Польща	197	197	152	152	54	35	33	33

Вартість реєстрації власності в Україні станом на 2017 рік дещо

зменшилась в порівнянні з даними за 2016 рік – на 0,1% від вартості майна (табл. 1.13). В цілому за 2010-2016 рр. варість реєстрації власності в Україні зменшилась на 36,7%.

Таблиця 1.13

Порівняння показника «Вартість реєстрації власності» з деякими країнами ЄС у 2010-2017 рр., % від вартості майна

Країни	Роки							
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Україна	3	3	4	4	4	2	2	1,9
Старі члени ЄС								
Німеччина	5	5	5	5	6	6	6,7	6,7
Великобританія	5	5	5	5	5	5	4,6	4,8
Франція	6	6	6	6	6	6	6,1	7,3
Австрія	5	5	5	5	5	5	4,6	4,6
Нові члени ЄС								
Угорщина	11	11	5	5	5	5	5	5
Чеська Республіка	3	3	3	3	3	4	4	4
Латвія	2	2	2	2	2	2	2	2
Польща	1	1	0	0	0	0	0,3	0,3

Вартість та тривалість реєстрації власності в Україні станом на 2017 рік знаходиться на рівні країн-нових членів ЄС, та є нижчою, ніж в деяких країнах-старих членах ЄС (рис.1.3).

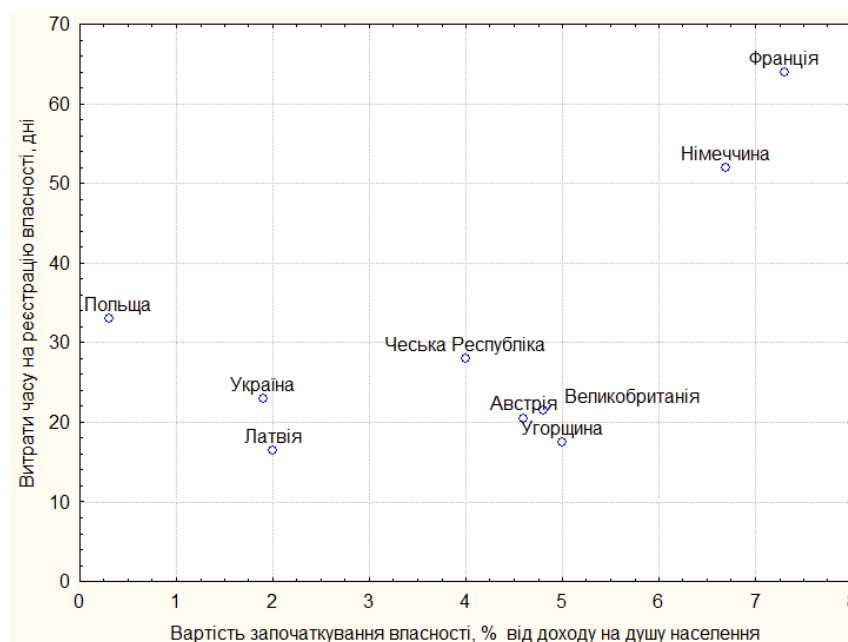

Рис. 1.3. Місце України серед країн-членів ЄС за витратами часу та

фінансовими витратами на реєстрацію власності

Кількість процедур, які здійснює підприємство для реєстрації власності, в Україні знаходиться на кращому рівні, ніж у Франції, однак, перевищує вказаний показник за іншими країнами – старими членами ЄС (відхилення від Німеччини – 1 процедура, Великобританії – 1 процедура, Австрії – 4 процедури) та країн-нових членів ЄС (відхилення від Угорщини – 3 процедури, Чеської Республіки – 3 процедури, Латвії – 3 процедури, Польщі – 1 процедура) (табл. 1.14).

Отже, незважаючи на зменшення вартості реєстрації власності та зменшення кількості процедур, час на їх реалізацію залишається незмінним, що негативно вплинуло на позицію України за цим субіндексом. Крім того, процедура реєстрації власності вимагає подальшого спрощення за рахунок чого можливе скорочення часу на реєстрацію, а отже, підвищення України за цим субіндексом.

Таблиця 1.14

**Порівняння показника «Кількість процедур для реєстрації власності»
України з країнами ЄС у 2010-2015 рр., кількість процедур**

Країни	Роки							
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Україна	10	10	10	10	10	8	7	7
Старі члени ЄС								
Німеччина	5	5	5	5	5	5	6	6
Великобританія	6	6	6	6	6	6	6	6
Франція	9	8	8	8	8	8	8	8
Австрія	3	3	3	3	3	3	3	3
Нові члени ЄС								
Угорщина	4	4	4	4	4	4	4	4
Чеська Республіка	4	4	4	4	3	3	4	4
Латвія	7	6	6	5	5	5	4	4
Польща	6	6	6	6	6	6	6	6

Не менш вагомим показником, який відображає ефективність реєстраційної сфери, є субіндекс «Вирішення неплатоспроможності» рейтингу «Ведення бізнесу». Україна за даним субіндексом зменшила свою

позицію у рейтингу Ведення бізнесу 2017 (на 2 пункти) зайнявши 150 місце, що відбулось внаслідок зменшення частки поверненого капіталу кредиторам з 8,3 центів за 1 долар до 7,5 центів, що є нижчим показником в порівнянні з країнами-членами ЄС (табл. 1.15).

Виходячи з табл. 1.15 можна побачити, що Україна має найменшу питому вагу повернених коштів кредиторам серед країн ЄС. Лідерами забезпечення зобов'язань перед кредиторами серед старих членів ЄС є Великобританія, Німеччина та Австрія, серед країн-нових членів ЄС – Чеська Республіка та Польща.

Таблиця 1.15

Порівняння частки поверненого капіталу кредиторам в Україні з деякими країнами ЄС 2010-2017 рр. за даними рейтингу «Ведення бізнесу», центів за 1 долар кредиту

Країни	Роки							
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Україна	9	9	8	9	9	8	8,3	7,5
Старі члени ЄС								
Німеччина	80	80	82	83	78	83	83,7	84,4
Великобританія	84	84	89	89	89	89	88,6	88,6
Франція	45	45	45	46	48	48	77,5	78,5
Австрія	72	72	73	73	83	82	82,7	82,8
Нові члени ЄС								
Угорщина	38	38	38	39	39	38	50,58	51,25
Чеська Республіка	21	21	56	56	56	65	66	66,5
Латвія	29	29	32	46	48	48	48,1	49,1
Польща	34	34	36	32	55	55	58,3	60,6

Також стримуючим фактором виступають високі витрати підприємств під час процедури банкрутства, що в Україні складають 42% від статутного капіталу. Для порівняння: в Великобританії витрати на ліквідацію підприємства у зв'язку з неплатоспроможністю складають 6% статутного капіталу, Франції – 9%, Німеччині – 8%, Австрії – 10% (табл. 1.16). Високі витрати підприємства при його закритті в Україні (судові витрати, оплата послуг юристів, ліквідаційної комісії тощо) не дозволяють власникам та

кредиторам в належній мірі розподілити майно компанії, що ліквідується.

Таблиця 1.16

Порівняння показника «витрати підприємств під час процедури банкрутства» України з деякими країнами ЄС у 2010-2017 рр. за даними рейтингу «Ведення бізнесу», % від вартості майна

Країни	Роки							
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Україна	42	42	42	42	42	42	42	42
Старі члени ЄС								
Німеччина	8	8	8	8	8	8	8	8
Великобританія	6	6	6	6	6	6	6	6
Франція	9	9	9	9	9	9	9	9
Австрія	18	18	18	18	10	10	10	10
Нові члени ЄС								
Угорщина	15	15	15	15	15	15	14,5	14,5
Чеська Республіка	15	15	17	17	17	17	17	17
Латвія	13	13	13	10	10	10	10	10
Польща	15	15	15	15	15	15	15	15

Таким чином, за 2016 р. в Україні були реалізовані деякі заходи з дерегулювання економіки в реєстраційно-дозвільній сфері. Найбільших результатів в сфері реєстрації підприємств Україна досягла в скороченні часу на здійснення процедур реєстрації та в скороченні кількості цих процедур, що дозволило країні вийти на рівень країн-нових членів ЄС в рейтингу за вказаним показником. Крім того, вартість реєстрації бізнесу в Україні є однією з найнижчих серед розглянутих країн-членів ЄС.

Застосовані заходи з дерегулювання економіки в сфері реєстрації власності в 2016 р. були пов'язані зі спрощенням порядку подання документів на реєстрацію, порядку проведення державної реєстрації власності, в тому числі, за рахунок розширення переліку суб'єктів, які мають право реєструвати власність та надання цих адміністративних послуг через центри надання адміністративних послуг.

Найбільш проблемною складовою реєстраційно-дозвільної системи України залишається процедура банкрутства. За 2016 р. Україна знизилася свої позиції в рейтингах в цьому напрямі. Стримуючими факторами в цій сфері

залишаються зменшення частки поверненого капіталу кредиторам та високі витрати підприємств під час процедури банкрутства.

Перелік індексів, що найчастіше використовуються в міжнародних співставленнях для оцінки дозвільної системи та ліцензування країн світу, представлено в табл. 1.17

Таблиця 1.17

**Індекси, що найчастіше використовуються в міжнародних
співставленнях для оцінки дозвільної системи країн світу [8]**

Найменування індексу	Розробник/ джерело	Значення складових індексу
Отримання дозволів на будівництво	Світовий банк «Ведення бізнесу»	Дозволяє відслідковувати процедури, часові та фінансові витрати, пов'язані з будівництвом складу, включаючи одержання необхідних ліцензій та дозволів, оформлення необхідних повідомлень і проведення обов'язкових інспекцій, а також підключення до комунальних послуг
Підключення до системи енергопостачання	Світовий банк «Ведення бізнесу»	Дозволяє відслідковувати процедури, часові та фінансові витрати, пов'язані з підключенням до електроенергії збудованого складу

У 2014 році Україна зробила значний крок до спрощення процесу отримання дозволів на будівництво, піднявшись з 186 позиції до 41, випереджаючи за даним індексом такі країни, як Франція, Австрія та країни-нові члени ЄС. Проте, вже в 2016 році Україна стала 137-ю в рейтингу за легкістю отримання дозволів на будівництво, що є найгіршим показником серед країн ЄС (табл. 1.18). За субіндексом «Підключення до системи енергопостачання» Україна має також найгірші показники серед країн ЄС.

Зниження позиції України щодо отримання дозволів на будівництво пов'язано з тим, що в Україні найбільша вартість отримання дозволів на будівництво серед досліджуваних країн, яка складає 15,2% від вартості товарного складу, коли в Польщі вартість становить 0,3%, в Угорщині – 0,2%. Проте, Україна має найкоротші терміни щодо отримання дозволів на будівництво (67 днів, а наприклад, Австрія – 222 дні, Угорщина – 202 дні,

Чеська Республіка – 247 днів). Тому заходи з дерегулювання отримання дозволів в сфері будівництва в першу чергу повинні бути спрямовані на здешевлення цього процесу.

Таблиця 1.18

**Порівняння індексів оцінки дозвільної системи та ліцензування
України з деякими іншими країнами світу за даними рейтингу «Ведення
бізнесу» за 2013-2017рр., ранг**

Країни	Роки				
	2013	2014	2015	2016	2017
Субіндекс «Отримання дозволів на будівництво»					
Україна	182	186	41	137	140
Старі члени ЄС					
Німеччина	12	12	12	11	12
Великобританія	19	26	27	16	17
Франція	46	74	92	30	20
Австрія	74	83	94	45	49
Нові члени ЄС					
Угорщина	53	48	47	66	69
Чеська Республіка	76	82	86	126	130
Латвія	109	118	79	20	23
Польща	157	104	88	52	46
Субіндекс «Підключення до системи енергопостачання»					
Україна	170	170	172	140	130
Старі члени ЄС					
Німеччина	2	3	3	3	5
Великобританія	64	64	74	15	17
Франція	40	41	42	20	25
Австрія	22	26	28	17	20
Нові члени ЄС					
Угорщина	106	111	112	118	121
Чеська Республіка	141	145	146	13	13
Латвія	83	89	83	57	42
Польща	130	138	137	48	46

За даними рейтингу «Ведення бізнесу 2017», Україна піднялася у рейтингу за субіндексом щодо підключення до системи електропостачання за рахунок зниження вартості з 795% від доходів на душу населення до 638%, а також піднявся на один пункт індекс надійності електропостачання та прозорість тарифів.

Отже, за субіндексом «Підключення до мережі електропостачання»

рейтингу «Ведення бізнесу», в порівнянні з 2016 р. Україна станом на 2017 р. піднялась на 10 сходинок до 130 місця. Знаходження України на низькому рейтингу за даним субіндексом пов'язана з високим рівнем монополізації даного ринку, відсутністю конкуренції між електропостачальними компаніями та значною часткою державної власності серед підприємств.

Для оцінки ефективності системи оподаткування в країнах світу в міжнародній практиці використовуються індикатор оподаткування, який є складовою міжнародного індексу «Ведення бізнесу», що розраховується Світовим банком. Перелік індексів, що найчастіше використовуються в міжнародних співставленнях для оцінки оподаткування країн світу, представлено в табл. 1.19

Таблиця 1.19

**Індекси, що найчастіше використовуються в міжнародних
співставленнях для оцінки оподаткування країн світу [8, с. 95]**

Найменування індексу	Розробник/ джерело	Складові індексу
Фіскальна свобода	Фонд спадщини «Індекс економічної свободи»	Оцінюється складність ведення податкового обліку та втручання податкових органів в діяльність суб'єктів господарювання
Оподаткування	Світовий банк «Ведення бізнесу»	Оцінюються податки і обов'язкові відрахування, які повинні сплачувати чи утримувати у відповідному році середня компанія, а також адміністративний тягар, пов'язаний зі сплатою податків
Посилювачі ефективності	Світовий економічний форум «Індекс глобальної конкурентоспроможності»	Оцінюється загальний вплив оподаткування на розвиток підприємництва та рівень податкового навантаження в країні

За показником фіскальної свободи Індексу економічної свободи з 2009 по 2016 р. оцінка України знизилась на 0,5 бали (чим ближче оцінка до 100 балів, тим вільною вважається фіскальна сфера).

Однак, країна істотно наближена до значень цього показника в країнах-нових членах ЄС, а також випередила старих членів ЄС (табл. 1.20).

Таблиця 1.20

**Порівняння показника «Фіскальна свобода» України з деякими
країнами ЄС 2009-2016 рр., бали**

Країни	Роки							
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Україна	79,1	78,2	78,2	77,3	77,9	77,0	78,7	78,6
Старі члени ЄС								
Німеччина	61,2	61,8	61,3	58,5	58,3	58,5	60,8	61,5
Великобританія	56,6	57,0	56,4	52,0	61,8	61,0	62,9	64,9
Франція	48,4	53,0	53,8	52,3	51,9	50,9	47,5	47,7
Австрія	51,0	51,1	50,5	50,3	51,2	49,9	50,1	50,7
Нові члени ЄС								
Угорщина	81,1	79,7	78,6	69,7	68,6	70,6	78,7	78,7
Чеська Республіка	81,7	82,0	82,0	81,0	80,1	80,2	81,5	82,5
Латвія	84,6	84,4	84,3	82,5	82,7	82,3	84,4	84,8
Польща	76,1	76,0	74,4	74,0	74,9	69,0	82,1	75,5

Наближення України за цим показником до країн-нових членів ЄС говорить про помірне податкове обтяження з точки зору граничних податкових ставок на індивідуальні та корпоративні податки, враховуючи загальні податки (всі форми прямого та непрямого оподаткування) на всіх рівнях державного управління у відсотках до ВВП.

Компанія PricewaterhouseCoopers (PWC), Всесвітній банк та Міжнародна фінансова корпорація щорічно публікують звіт «Paying Taxes» [33].

Дослідники ставлять за мету з'ясувати найбільш зручні та найбільш незручні податкові системи світу. Податкові системи досліджувались за такими параметрами як: кількість податків, їх об'єм та час, який необхідно витратити платникові податків для їх розрахунку та сплати. У 2013 році Україна за зручністю податкової системи займала 183 місце, а вже в за даними рейтингу «Ведення бізнесу 2017» - 84 місце, однак все одно це є найгіршим показником серед європейських країн.

За 2010-2016 рр. простежується позитивна динаміка щодо зменшення загальної податкової ставки та скорочення кількості податкових платежів на

рік в Україні. Так, загальна податкова ставка за досліджуваний період зменшилася на 5,1%, склавши в 2016 р. 51,9%, а кількість платежів скоротилася на 99,9%, досягши рівня 5 платежів на рік (табл. 1.21).

Таблиця 1.21

**Місце податкової системи України серед інших країн світу за
рейтингом «Ведення бізнесу» та рейтингом Глобальної
конкурентоспроможності за 2010-2017 рр.**

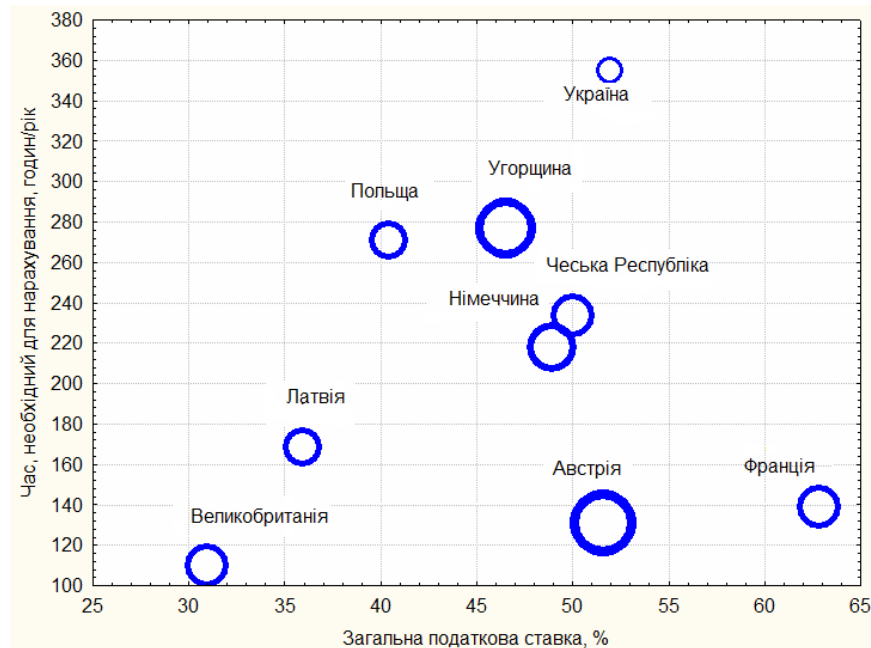
Країни	Роки							
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Загальна податкова ставка, % «Ведення бізнесу» / Рейтинг Глобальної конкурентоспроможності	57/58	57/57	56/56	57/57	55/55	55/55	52,2/20	51,9/н-д
Час, необхідний для нарахування, годин/рік	848	736	657	657	491	390	346	355,5
Кількість податків, платежів/рік	147	147	135	135	28	28	5	5

За показником загальної податкової ставки за рейтингом «Ведення бізнесу» Україна має приблизно вище середнього значення серед країн-старих та нових членів ЄС за цим показником.

Негативна ситуація спостерігається за таким показником, як «час, необхідний для нарахування», який є найдовший серед всіх досліджуваних країн ЄС. Насамперед, це пов'язано зі складністю адміністрування податків та відсутністю реформ саме в цій сфері (рис.1.4).

За кількістю податків та платежів Україна займає найкраще місце в рейтингу серед країн ЄС, що говорить про скорочення кількості податків та зборів в податковій системі країни, що було передбачено концепцією реформування податкової системи та урядовими програмами.

Для оцінки зовнішньоекономічної діяльності країни в міжнародній практиці використовуються цілий ряд індикаторів та індексів, основними з яких є такі (табл. 1.22).

* розмір кола залежить від кількості податкових платежів на рік

Рис. 1.4. Місце України серед країн-членів ЄС за витратами часу на нарахування податків та загальною податковою ставкою

Таблиця 1.22

Індекси, що найчастіше використовуються в міжнародних співставленнях для оцінки міжнародної торгівлі країн світу [8, с. 99]

Найменування індексу	Розробник/джерело	Пояснення
Міжнародна торгівля	World Bank «Ведение бизнеса» (Doing Business)	Розглядаються процедурні вимоги, що пред'являються при експорті та імпорті стандартної партії товарів. Враховуються всі офіційні процедури, від укладення договору між двома сторонами до доставки товарів, а також час, необхідний на їх проходження
Індекс залучення до міжнародної торгівлі	Всесвітній економічний форум	Вимірює ефективність роботи різних установ та політику держав у сфері ведення міжнародної торгівлі і розвитку економічного співробітництва. При підрахунку індексу використовуються статистичні дані міжнародних організацій, а також результати щорічного опитування ВЕФ «Огляду думок менеджерів» (Executive Opinion Survey)

За даними рейтингу «Ведення бізнесу» Україна займає 115 місце серед 189 країн світу за субіндексом «Міжнародна торгівля» та значно відстає в

рейтингу від країн-старих та нових членів ЄС (табл. 1.23).

Таблиця 1.23

Значення субіндексу «Міжнародна торгівля» рейтингу «Ведення бізнесу» України та деяких країн ЄС у 2013-2017 рр.

Країни	Роки				
	2013	2014	2015	2016	2017
Україна	144	148	148	110	115
Старі члени ЄС					
Німеччина	11	14	14	38	38
Великобританія	15	16	16	28	28
Франція	25	37	36	1	1
Австрія	28	21	19	1	1
Нові члени ЄС					
Угорщина	77	70	70	1	1
Чеська Республіка	71	71	68	1	1
Латвія	17	23	17	25	25
Польща	49	50	49	1	1

Динаміку складових субіндексу «Міжнародна торгівля» рейтингу «Ведення бізнесу» за даними України подано в табл. 1.24.

Таблиця 1.24

Значення складових субіндексу «міжнародна торгівля» рейтингу «Ведення бізнесу» за даними України у 2015-2017 рр.

Показник	2015	2016	2017
Вартість експорту: оформлення документів / прикордонний та митний контроль (дол.)	292/75	292/75	292/75
Вартість імпорту: оформлення документів / прикордонний та митний контроль (дол.)	212/10 0	212/10 0	212/10 0
Час на експорт – оформлення документів / прикордонний та митний контроль (в годинах)	96/26	96/26	96/26
Час на імпорт – оформлення документів / прикордонний та митний контроль (в годинах)	168/50	168/52	168/72

Станом на 2017 р. спостерігається падіння позиції України у порівнянні з 2016 роком році за субіндексом «Міжнародна торгівля» у рейтингу Ведення бізнесу на 5 пунктів через збільшення часу на імпорт, а саме на прикордонний та митний контроль.

За даними Всесвітнього економічного форуму Україна займає 95 місце серед 136 країн світу за Індексом залучення до міжнародної торгівлі, та значно відстає в рейтингу від країн-старих та нових членів ЄС (табл. 1.25).

Таблиця 1.25

**Порівняння субіндексів Індексу залучення до міжнародної торгівлі
України з деякими країнами-старими та новими членами ЄС
у 2016 р., ранг**

Найменування індексу	Рейтинг країн-старих членів ЄС				Рейтинг України	Рейтинг країн-нових членів ЄС			
	Німеччина	Великобританія	Франція	Австрія		Угорщина	Чеська Республіка	Латвія	Польща
Значення Індексу	9	8	13	7	95	38	25	40	31
Доступ до ринку (доступ до внутрішнього та зовнішнього ринків)	57	73	47	37	80	36	29	55	26
Митниця (ефективність адміністрації, ефективність адміністрування експортно-імпорتنих процедур, прозорість прикордонної адміністрації)	14	6	19	5	95	26	18	36	24
Транспортна інфраструктура	7	5	9	19	69	45	35	39	40
Бізнес середовище (регуляторне середовище, фізична безпека)	19	16	28	12	125	55	35	49	52

Серед складових індексу в 2016 році Україна втратила лідируючу позицію серед наведених країн ЄС за показником «доступ до ринку», яку мала ще в 2014 році, істотно знижує загальний рейтинг України в Індексі показник «транспортна інфраструктура», а також за показником «бізнес середовище», зокрема, за регуляторним середовищем.

Перелік індексів, що найчастіше використовуються в міжнародних співставленнях для оцінки державного нагляду країн світу, представлено

в табл. 1.26

Таблиця 1.26

Індекси, що найчастіше використовуються в міжнародних співставленнях для оцінки державного нагляду країн світу [8, с. 107]

Найменування індексу	Розробник	Складова індексу
Індекс сприйняття корупції	Transparency International	Складний індекс, заснований на даних експертних опитувань і досліджень відносно корупції, що проводяться різними незалежними організаціями
Свобода від корупції	Фонд спадщини «Індекс економічної свободи»	Відбиває уявлення про ступінь, в якій державна влада здійснюється в корисливих цілях, у тому числі дрібні і великі форми корупції, а також «захоплення» держави еліти і приватних інтересів

За рівнем поширення корупції (рис.1.5) Україна порівняно з країнами-новими та старими членами ЄС займає досить низькі позиції, про що свідчить значна віддаленість від передового рубежу (100 балів) за Індексом економічної свободи та найгірша позиція України в Індексі сприйняття корупції серед країн – нових та старих членів ЄС. При такому рівні корупції в країні не можливо підійматися в інших рейтингах, які оцінюють бізнес середовище та конкурувати за інвестиції з іншими країнами.

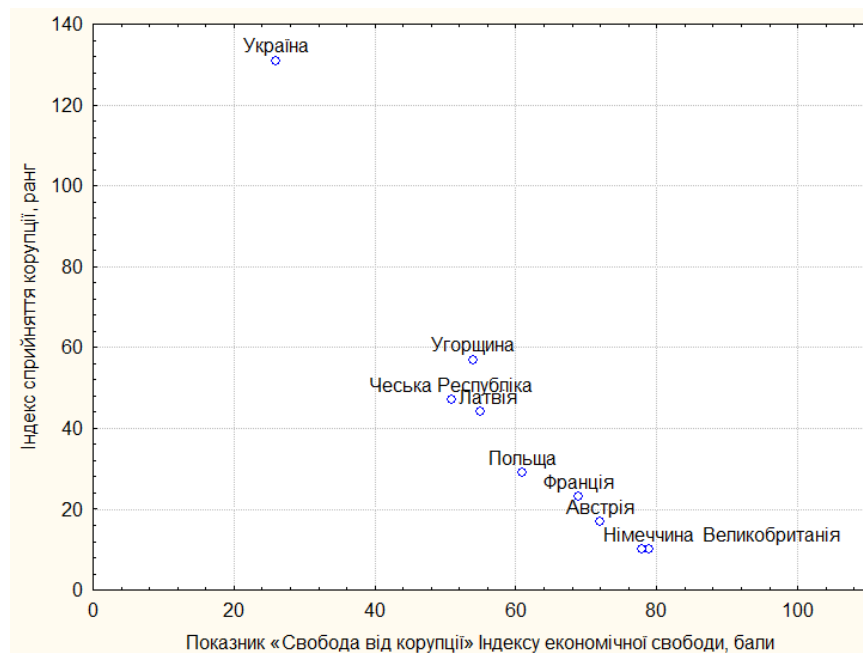

Рис. 1.5. Місце України серед країн-членів ЄС за рівнем поширення

корупції

Отже, широке поширення корупції в країні і недостатні заходи боротьби з нею привели до того, що за компонентом «свобода від корупції» Індексу економічної свободи країна отримала 26 балів, при середньосвітовому рівні 40,6 балів (табл. 1.27)

Таблиця 1.27

**Порівняння показника «Свобода від корупції» Фонду спадщини
«Індекс економічної свободи» України з деякими країнами ЄС
у 2009-2016 рр., бали**

Країни	Роки							
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Україна	27,0	25,0	22,0	24,0	23,0	21,9	25	26
Старі члени ЄС								
Німеччина	78,0	79,0	80,0	79,0	80,0	80,1	78	79
Великобританія	84,0	77,0	77,0	76,0	78,0	76,4	76	78
Франція	73,0	69,0	69,0	68,0	70,0	69,9	71	69
Австрія	81,0	81,0	79,0	79,0	78,0	75,5	69	72
Нові члени ЄС								
Угорщина	53,0	51,0	51,0	47,0	46,0	48,6	54	54
Чеська Республіка	52,0	52,0	49,0	46,0	44,0	45,3	48	51
Латвія	48,0	50,0	45,0	43,0	42,0	43,6	53	55
Польща	42,0	46,0	50,0	53,0	55,0	54,8	60	61

А за результатами рейтингу Transparency International 2016 – зайняла 131 місце зі 167, погіршивши результат за 2015 рік на 1 позицію (табл. 1.28).

Таблиця 1.28

**Порівняння рейтингу України з деякими країнами ЄС
у 2009-2016 рр. за Індексом сприйняття корупції, ранг**

Країни	Роки							
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Україна	146	134	152	144	144	142	130	131
Старі члени ЄС								
Німеччина	14	15	14	13	12	12	10	10
Великобританія	17	20	16	17	14	14	10	10
Франція	24	25	25	22	22	26	23	23

Австрія	16	15	16	25	26	23	16	17
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Нові члени ЄС								
Угорщина	46	50	54	46	47	47	50	57
Чеська Республіка	52	53	57	54	57	53	37	47
Латвія	56	59	61	54	49	43	40	44
Польща	49	41	41	41	38	35	30	29

Таким чином, співставлення у світових рейтингах та індексах України з іншими країнами-членами ЄС дозволило визначити наступні проблемні аспекти регулювання економіки (табл. 1.29).

Таблиця 1.29

**Позитивні результати та невирішені проблеми політики
дерегулювання економіки в Україні в 2016 р.**

Сфера	Позитивні результати	Невирішені проблеми
1	2	3
Реєстраційна система	зниження вартості реєстрації бізнесу та власного майна; скорочення кількості процедур реєстрації бізнесу та власності; зменшення часу для здійснення зазначених реєстраційних дій; наближення адміністративних послуг з реєстрації бізнесу та права власності на майно до суб'єктів господарської діяльності завдяки наданню цих адміністративних послуг через центри надання адміністративних послуг, а також розширення переліку суб'єктів, які можуть виконувати реєстраційні дії	кількість процедур реєстрації власності в порівнянні з країнами ЄС залишається великою; зменшення частки поверненого капіталу кредиторам та високі витрати підприємств під час процедури банкрутства;
Дозвільна система	зниження вартості підключення до системи електропостачання; підвищення надійності електропостачання та прозорості тарифів; зниження вартості електроенергії за кіловат-час на 4,5 дол.;	низький рівень автоматизації, що проявлено значним терміном реалізації підключення до електроенергії; висока монополізація ринку електроенергії; висока вартість отримання дозволів на будівництво в порівнянні з країнами ЄС; значна кількість процедур на отримання дозволів на будівництво

1	2	3
Податкова політика та оподаткування	зниження податкового навантаження з точки зору граничних податкових ставок до рівня країн-членів ЄС; зниження кількості податкових платежів протягом року	значне податкове навантаження на прибуток суб'єктів господарювання;
Зовнішньоекономічна діяльність та митне регулювання	зниження часу на прикордонний та митний контроль імпорту;	висока вартість оформлення документів для експорту; низька ефективність адміністрування експортно-імпортних процедур;
Державний нагляд (контроль)	-	високий рівень корупції;

Таким чином, співставлення у світових рейтингах та індексах України з іншими країнами-членами ЄС дозволило визначити проблемні аспекти за напрямками дерегулювання економіки, які здійснюють на неї вплив, вказані проблеми необхідно враховувати при реалізації стратегії розвитку країни. Для вирішення визначених проблем першочергового значення набуває подальша розробка рекомендацій щодо внесення змін до чинного законодавства України відносно продовження політики дерегулювання економіки, що підвищить конкурентоспроможність України в світових рейтингах через покращення бізнес клімату та інвестиційної привабливості.

РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ОСНОВНИХ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ В СФЕРІ ДЕРЕГУЛЮВАННЯ, ЩО ВВЕДЕНІ В ДІЮ В 2016 РОЦІ

Серед основних завдань в рамках визначених напрямів дерегуляції економіки нормативними документами на 2010-2016 рр. було виділено наступні:

1) в реєстраційній системі: спрощення процедури започаткування й виходу з бізнесу; урегулювання питання про акредитацію представництв і філій іноземних компаній за наявним принципом;

2) в дозвільній системі та ліцензуванні: істотне скорочення кількості видів діяльності й робіт, що вимагають одержання дозволів; спрощення процедур видачі документів дозвільного характеру; зменшення часових і грошових витрат при одержанні дозвільних документів; збільшення переліку робіт (послуг), що можуть виконуватися на підставі заяви;

3) в контрольно-перевірочній діяльності: визначення критеріїв оцінювання ступеня ризику від ведення суб'єктами господарської діяльності й періодичності проведення планових заходів державного нагляду (контролю); профілактики й запобігання порушень законодавства замість прямого контролю;

4) в зовнішньо-економічній діяльності: оптимізація фінансових та часових витрат на проходження митних процедур;

5) в податковій політиці: скорочення кількості податків та зборів, часу, необхідного для виконання податкового обов'язку платниками податків, середньозваженої ставки оподаткування, рівня податкового навантаження, тощо.

6) в сфері публічних закупівель: впровадження електронної системи закупівель та переведення всіх процедур закупівель в електронну систему, з метою підвищення рівня прозорості, конкурентності та зменшення

корупційних ризиків.

Наведені завдання дерегулювання економіки цілком відповідають проблемам, визначеним за результатами оцінки ситуації в сфері дерегулювання економіки.

В контексті продовження реалізації політики дерегулювання економіки першочергового значення набуває виділення позитивних та негативних аспектів нормативно-правових актів України, які стимулюють та стримують розвиток суб'єктів господарювання за напрямками, наведеними вище.

1. Реєстраційна система

За 2016 р. в Україні було прийнято декілька НПА в цьому напрямі, які спрощують умови господарювання та сприяють підвищенню оцінки України в міжнародних рейтингах. Основними з них стали:

1.1. Спрощення процедури державної реєстрації припинення підприємницької діяльності фізичної особи – підприємця

Постановою Кабінету Міністрів України від 25 грудня 2015р. №1133 закріплено умови надання процедур в скорочені строки. Встановлено розмір плати за проведення державної реєстрації змін до відомостей про юридичну особу, що містяться в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, крім внесення змін до інформації про здійснення зв'язку з юридичною особою; змін до відомостей про прізвище, ім'я, по-батькові або місцезнаходження фізичної особи-підприємця. Оскільки раніше «прискорення» процедури отримання послуг здійснювалося тіньовим шляхом, введення в дію Постанови з офіційно закріпленою платою, **має зменшити прояви корупції в реєстраційних органах та скоротити витрати часу для суб'єктів.**

Постановою Кабінету Міністрів України від 05 жовтня 2016 р. №687 змінено процедуру реєстрації (перереєстрації) транспортних засобів, а саме: уточнено перелік державних автоматизованих баз даних, необхідних для реєстрації (перереєстрації) транспортних засобів таких дій, з метою підтвердження власників та правомірності придбання транспортних засобів.

Внесені уточнення забезпечують скорочення часу реєстрації (перереєстрації) транспортних засобів, зняття з обліку автомобілів, автобусів, а також самохідних машин, сконструйованих на шасі автомобілів, мотоциклів усіх типів, марок і моделей, причепів, напівпричепів, мотоколясок, інших прирівняних до них транспортних засобів та мопедів за рахунок чітко визначеного переліку державних автоматизованих баз даних, необхідних для таких дій.

Крім того, додано обмеження, щодо зняття з обліку або перереєстрації на нового власника транспортного засобу, щодо якого в Державному реєстрі обтяжень рухомого майна є відомості про обмеження відчуження, має здійснюватися за наявності письмової згоди обтяжувача (заставодержателя), крім випадків переходу права власності на транспортний засіб у порядку спадкування, правонаступництва або виділення частки в спільному майні.

Дані зміни мають **попередити та зменшити кількість випадків шахрайства з транспортними засобами, які передані в користування або знаходяться у заставі.**

Постановою Кабінету Міністрів України від 20 квітня 2016 р. №312 скорочено термін реєстрації лікарського засобу.

Постановою скорочено термін прийняття рішення Міністерством охорони здоров'я (з 30 до 10 робочих днів) щодо реєстрації лікарського засобу. Крім того, визначено граничний строк (20 робочих днів) проведення експертизи реєстраційних матеріалів на лікарський засіб, який зареєстрований компетентним органом Сполучених Штатів Америки, Швейцарії, Японії, Австралії, Канади або Європейського Союзу як лікарський засіб.

Передбачається, що у разі неподання протягом зазначеного терміну Центром висновків та рекомендацій експертиза вважається проведеною.

Таким чином, внесені зміни дозволять **спростити здійснення державної реєстрації (перереєстрації) для юридичних та фізичних осіб, що несуть відповідальність за якість, безпечність та ефективність**

лікарського засобу.

Законом України від 31 травня 2016 № 1390-VIII скасовано обов'язкову реєстрацію іноземних інвестицій. Обов'язковість державної реєстрації іноземних інвестицій створювала бар'єри для бізнесу. Інформація щодо наявності у суб'єкта господарювання іноземних інвестицій фіксується статутними документами, вноситься до Єдиного державного реєстру юридичних осіб і фізичних осіб – підприємців та є загальнодоступною. У зв'язку із цим процедура реєстрації іноземних інвестицій не мала інформаційного сенсу.

Таким чином, прийняття Закону спрямоване на **спрощення механізму залучення інвестицій**, зокрема, іноземних в економіку України шляхом максимального спрощення порядку їх залучення. Проте на практиці, можуть виникати певні проблеми. Наприклад, для приватних інвесторів, яким ст. 9 Закону «про імміграцію» гарантувала права в зв'язку із здійсненням інвестиції – після скасування реєстрації та анулювання реєстрацій будь-який інвестор після виходу з інвестицій (при неможливості забрати гроші в зв'язку з обмеженнями НБУ) опиниться поза увагою інвестиційного законодавства, і відповідно, будуть відсутні гарантії повернення грошей.

1.2. Спрощення проведення реєстрації для осіб, місцезнаходженням / місцем проживання яких є територія проведення АТО та територія Криму

Постановою Кабінету Міністрів України від 22 вересня 2016 р. № 646 сформовано порядок функціонування Єдиної інформаційної бази внутрішньо переміщених осіб. До бази даних вноситься, зокрема, така інформація про внутрішньо переміщену особу:

- загальні відомості (прізвище, ім'я, по батькові, громадянство, дата і місце народження, стать);
- реквізити документів, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус або свідоцтво про народження дитини;
- відомості про реєстраційний номер облікової картки платника

податків;

- номер довідки, дата видачі та найменування органу, що її видав;
- дані про фактичне місце проживання особи на дату звернення;
- відомості про малолітніх, неповнолітніх дітей, які прибули разом із внутрішньо переміщеною особою;
- відомості про представника органу опіки та піклування;
- відомості про житлові, соціальні, медичні, освітні та інші потреби внутрішньо переміщених осіб, стан їх забезпечення;
- відомості про працевлаштування;
- згода на обробку персональних даних.

Крім того, для ідентифікації внутрішньо переміщеної особи до бази даних може вноситися також її фотографія. Доступ до інформації, яка міститься в базі даних, здійснюється на безоплатній основі.

Персональні дані в базі даних зберігаються протягом десяти років після закінчення дії обставин, визначених статтею 1 Закону України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб».

Розробка Порядку створення, ведення та доступу до відомостей Єдиної бази даних дасть можливість **систематизувати та прискорити процес отримання державних послуг внутрішньо переміщеними особами.**

Законом України від 17 травня 2016 р. №1365-VIII внесено зміни, направлені на спрощення проведення реєстраційних дій на окремих територіях. Проблема, яка обумовила необхідність введення змін пов'язана із неможливістю органів місцевого самоврядування та підприємства Луганської і Донецької області на підконтрольній Україні території нормально проводити свою діяльність через дію положень Закону України «Про тимчасові заходи на період проведення антитерористичної операції», відповідно яким на території проведення антитерористичної операції, серед іншого, було заборонено зміну керівництва юридичної особи та складу її засновників.

Також слід зазначити, що відповідно до ст. 6, 7 Закону України «Про тимчасові заходи на період проведення антитерористичної операції» суб'єкти

господарювання звільнено від орендної плати за користування земельними ділянками державної та комунальної власності, скасовано орендну плату за користування державним та комунальним майном, що ускладнювало виконання місцевих бюджетів на території підконтрольній українській владі.

Однак, на сьогоднішній день на території цих населених пунктів умови проведення АТО здебільшого дозволяють ведення господарської діяльності.

Наявність норми в попередній редакції Закону, щодо заборони реєстраційних дій для юридичних осіб, призводила до відтоку капіталу з даних областей так, як приватні підприємства не маючи можливості впливати на свій менеджмент звільняючи чи призначаючи керівника підприємства, проводили перереєстрацію своїх підприємств в інших областях, що призводило до відтоку податків, в першу чергу сплати по доходам з фізичних осіб.

Таким чином, введення зазначених змін **дозволить розблокувати функціонування органів місцевого самоврядування та за рахунок сплати відповідних податків – наповнити місцеві бюджети в населених пунктах Луганської та Донецької області на підконтрольних українській владі територіях.**

1.3. Спрощення процедури державної реєстрації земельних ділянок та речових прав на нерухоме майно.

Постановою Кабінету Міністрів України від 23 серпня 2016 р. № 553 внесено зміни до переліку документів, необхідних для державної реєстрації прав на нерухоме майно. Відомості про документ, що відповідно до вимог законодавства засвідчує прийняття в експлуатацію закінченого будівничого об'єкта, державний реєстратор отримуватиме в режимі реального часу безпосередньо з Єдиного реєстру документів, що дають право на виконання підготовчих та будівельних робіт і засвідчують прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів, відомостей про повернення на доопрацювання, відмову у видачі, скасування та анулювання зазначених документів.

Зазначена норма набуде чинності через два місяці після набуття

чинності Постановою, з моменту запровадження Міністерством юстиції спільно з Міністерством регіонального будівництва інформаційної взаємодії між Державним реєстром речових прав на нерухоме майно та Єдиним реєстром документів, що дають право на виконання підготовчих та будівельних робіт і засвідчують прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів, відомостей про повернення на доопрацювання, відмову у видачі, скасування та анулювання зазначених документів.

Територіальні громади мають можливість подавати документи для реєстрації статуту, отримання дубліката свідоцтва про державну реєстрацію статуту територіальної громади через центри надання адміністративних послуг. При цьому територіальні громади звільнено від сплати за ці адміністративні послуги.

Загалом, положення Постанови направлені на **спрощення процесу державної реєстрації прав на нерухоме майно шляхом скорочення переліку документів, які необхідно подавати суб'єкту, введення електронних форм заяв, що має зменшити витрати часу суб'єктів та їх контакт з посадовими особами реєстраційних органів** (що в свою чергу має знизити корупційні ризики). Проте, через можливі збої в електронній системі можуть виникати ситуації несвоєчасного подання документів та умисного відхилення заяв з боку реєстраційних органів (табл. 2.1).

2. Адміністративні послуги, дозвільна система та ліцензування

Завдяки прийнятим Законам, в 2016 р. були отримані позитивні результати в дозвільній системі України:

2.1. Спрощення порядку надання адміністративних послуг

Постановою Кабінету Міністрів України від 02 березня 2016р. №159 спрощується порядок отримання адміністративних послуг. Змінами зазначено, що суб'єкти звернення можуть подавати документи в електронному вигляді для отримання адміністративної послуги (індивідуальної ліцензії на здійснення резидентами майнових інвестицій за межами України та реєстрації зовнішньоекономічних контрактів (договорів)

на здійснення експортних операцій з металобрухтом) через Єдиний державний портал адміністративних послуг.

Таблиця 2.1

Напрямки покращення бізнес-середовища в Україні в реєстраційній сфері в 2016 р.

Напрямки покращення	Нормативно-правовий акт, який сприяє покращенню бізнес-середовища	Проблема, визначена в результаті аналізу міжнародних рейтингів, на вирішення якої спрямований НПА	Недоліки прийнятого нормативно-правового акту
Спрощення процедури державної реєстрації припинення підприємницької діяльності фізичної особи - підприємця за її рішенням	Постанова Кабінету Міністрів України «Про надання послуг у сфері державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань у скорочені строки» від 25 грудня 2015р. №1133	значна тривалість та велика кількість процедур реєстрації та ліквідації бізнесу	Відсутнє обґрунтування розміру плати за надання процедур
	Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо скасування обов'язковості державної реєстрації іноземних інвестицій» від 31 травня 2016 № 1390-VIII		Після скасування та анулювання реєстрацій будь-який інвестор після виходу з інвестицій опиниться поза увагою інвестиційного законодавства, і будуть відсутні гарантії повернення грошей.
Спрощення процедури державної реєстрації земельних ділянок та речових прав на нерухоме майно	Постанова Кабінету Міністрів України «Про внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України» від 23 серпня 2016 р. № 553	витрати часу на реєстрацію нерухомості	Ризик несвоєчасного подання документів та умисного відхилення заяв з боку реєстраційних органів

Відомості про результати реєстрації зовнішньоекономічних контрактів (договорів) на здійснення операцій з металобрухтом будуть оприлюднюватися на сайті Міністерства економічного розвитку і торгівлі.

Таким чином, Постановою **розширюється сфера застосування електронних технологій надання адміністративних послуг та спрощується порядок отримання адміністративних послуг** від Міністерства економічного розвитку і торгівлі України для всіх суб'єктів господарювання.

Законом України від 10 грудня 2015 р. №888-VIII внесено ряд змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на розширення повноважень органів місцевого самоврядування та оптимізацію надання адміністративних послуг.

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері реєстрації фізичних осіб, передає відповідним виконавчим органам сільських, селищних, міських рад картотеки з питань реєстрації фізичних осіб, наявні в його територіальних органах.

Загальна процедура та вимоги щодо переліку документів, які необхідні для реєстрації, суттєво не змінилися. Адреси, за якими можна буде отримати послугу з реєстрації місця проживання, розміщені на інформаційних стендах у всіх підрозділах ДМС України.

Таким чином, даним законом внесено ряд змін до законів в сфері надання адміністративних послуг, що направлені на її децентралізацію та розширення повноважень міських та селищних рад щодо надання адміністративних послуг в сферах реєстрації місця проживання та в сфері земельних відносин. Аналізований акт також **дає законні підстави для надання адміністративних послуг в сфері земельних відносин в електронній формі**. Проте, через недостатню кваліфікацію відповідних працівників місцевих органів виконавчої влади та можливі недоліки у технічному забезпеченні існує ризик виникнення складностей в процесі надання адміністративних послуг.

Постановою Кабінету Міністрів України від 8 вересня 2016 р. № 593 надано можливість суб'єктам господарювання отримувати відомості з Єдиного державного реєстру в електронній формі.

З метою реалізації вимог статті 11 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань» Урядом надано можливість суб'єктам господарювання отримувати відомості з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань в електронному вигляді із використанням сервісної послуги у формі прикладного програмного інтерфейсу Єдиного державного реєстру з метою обробки та перетворення відкритих відомостей Єдиного державного реєстру для їх подальшого сприйняття автоматизованими та інформаційними системами.

За надання відомостей з Єдиного державного реєстру встановлено щомісячну плату у розмірі двох мінімальних заробітних плат.

Строки та порядок надання відомостей з Єдиного державного реєстру, умови та розмір абонентної плати за надання сервісної послуги визначаються у договорі, укладеному з технічним адміністратором Єдиного державного реєстру.

Таким чином, можливість отримання даних з Єдиного реєстру має **зменшити витрати часу суб'єктів господарювання та їх прямий контакт з посадовими особами державних органів, який міг призводити до виникнення корупційної складової, пов'язаної з пришвидшенням отримання послуги (замість постійного відвідання державних органів задля отримання інформації, суб'єкт зможе скласти договір з технічним адміністратором, та надалі отримувати послугу в електронному вигляді).** Проте, в той же час незрозумілим є обґрунтування плати за користування послугою саме у розмірі 2 мінімальних заробітних плат, що не відповідає принципу встановлення ціни адміністративної послуги.

2.2. Зменшення витрат часу та документів для отримання ліцензій

Постановою Кабінету Міністрів України від 4 лютого 2016 р. №42

продовжено термін введення ліцензування міжнародних перевезень шляхом внесення змін до пункту 2 постанови Кабінету Міністрів України від 2 грудня 2015р. №1001 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з перевезення пасажирів, небезпечних вантажів та небезпечних відходів автомобільним транспортом.

Попередня редакція Ліцензійних умов передбачала, що протягом двох місяців з дня набрання умовами чинності, міжнародні автомобільні перевізники зобов'язані отримати ліцензії, а ліцензіати подати документи та відомості про приведення своєї діяльності у відповідність до Ліцензійних умов органу ліцензування. Оскільки за виділений час не всі перевізники встигли отримати ліцензії, Урядом було ухвалено зміни до Ліцензійних умов, завдяки яким строки збільшені з двох до шести місяців.

Введені зміни мають разовий характер та дозволять бізнесу завершити виконання Ліцензійних умов та продовжити діяльність.

Постановою Кабінету Міністрів України від 30 березня 2016р. №256 затверджено Ліцензійні умови та Перелік видів робіт провадження господарської діяльності з будівництва об'єктів IV і V категорій складності.

Порівняно з попередніми Ліцензійними умовами (наказ Міністерства економічного розвитку та будівництва України «Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності у будівництві, пов'язаної із створенням об'єктів архітектури» від 27.01.2009 р. №47), **новий документ втричі зменшив кількість робіт у сфері будівництва, які підлягають ліцензуванню.** Нові Ліцензійні умови спрощують ведення господарської діяльності для проєктантів, забудовників, що будують нескладні об'єкти та для надавачів інжинірингових послуг. Крім того, скорочено перелік робіт у сфері будівництва, які підлягають ліцензуванню.

Постановою Кабінету Міністрів України від 2 березня 2016р. №285 спрощено порядок ведення підприємницької діяльності в сфері охорони здоров'я, а саме:

зменшено обсяг даних, які повинен декларувати суб'єкт

господарювання для отримання ліцензії

скорочено перелік документів, які подаються до заяви про отримання ліцензії;

вилучено норми щодо обов'язкової наявності у фізичної особи-підприємця вищої кваліфікаційної категорії за відповідною спеціальністю, що надає йому право створювати робочі місця та наймати лікарів за заявленою спеціальністю;

встановлено норми щодо якості надання медичної допомоги пацієнтам відповідно до стандартів та протоколів, затверджених МОЗ України.

Таким чином, зазначені зміни **мають сприяти дерегуляції підприємницької діяльності в сфері охорони здоров'я**, проте, скасування необхідності отримання медичної освіти людьми, які надають послуги в даній сфері може негативно вплинути на якість даних послуг, за рахунок зниження вимог до кваліфікації медичного персоналу.

Постановою Кабінету Міністрів України від 23 серпня 2016 р. № 561 затверджено Порядок подання електронних документів до органу ліцензування. Зокрема, п.2. Порядку передбачено, що органам ліцензування протягом двох місяців необхідно:

затвердити за погодженням з Міністерством економічного розвитку і торгівлі шаблони електронних документів;

забезпечити оприлюднення та подальше оновлення на власних офіційних веб-сайтах і на єдиному державному порталі адміністративних послуг та в інтегрованих у нього системах переліку документів з питань ліцензування, що подаються в електронному вигляді до органу ліцензування, їх шаблонів, адрес та контактних телефонів уповноважених посадових осіб органу ліцензування.

У разі подання електронних документів заявник не подає їх на паперових носіях. Електронні копії документів, зазначені в частині другій статті 17 Закону, є невід'ємною частиною ліцензійної справи і зберігаються в інформаційних системах органів ліцензування у вигляді електронних даних,

які за допомогою програмно-апаратних засобів можуть бути перетворені у візуальну форму.

Таким чином, введення даного Порядку має **зменшити паперовий документообіг, спростити та пришвидшити процес подання документів для отримання ліцензій** та зменшити корупційні ризики, за рахунок усунення прямого контакту з працівниками дозвільних органів. В той же час існує ризик збільшення кількості відмов у прийнятті документів, через можливу наявність помилок при заповненні електронних шаблонів.

Законом України від 20 вересня 2016 р. № 1534-VIII скасовано необхідність отримання ліцензії для деяких груп виробників плодово-ягідних вин та медових напоїв.

Метою Закону є спрощення ведення діяльності місцевих виробників вин з метою збільшення обсягів виробництва невеликих компаній та створення нових робочих місць. Так, Законом скасовано необхідність отримання ліцензії (вартість якої складала 500 тис. грн. на рік) для суб'єктів господарювання, які займаються виробництвом алкогольних напоїв (вин виноградних, вин плодово-ягідних або напоїв медових) та виробляють їх з виноматеріалів (виноградних, плодово-ягідних або медових) виключно власного виробництва (не придбаних). Введення цієї норми є актуальним для ресторанного бізнесу, який займається виробництвом власної винної продукції. Проте, відкритим залишається питання контролю її якості, через скасування необхідності дотримання відповідних ліцензійних вимог.

Також внесено ряд змін до статей 3 та 15 Закону, за якими суб'єкт господарювання, що отримав ліцензію на виробництво алкогольних напоїв (вин виноградних, вин плодово-ягідних або напоїв медових) та виробляє їх з виноматеріалів (виноградних, плодово-ягідних або медових) виключно власного виробництва (не придбаних), має право здійснювати оптову торгівлю зазначеними алкогольними напоями без отримання окремої ліцензії на таку оптову торгівлю.

Крім очевидних на перший погляд переваг, в Законі є й певні недоліки,

які полягають у відсутності компенсаторних механізмів для нейтралізації ризиків виробництва й продажу неякісних напоїв.

Постановою Кабінету Міністрів України від 28 грудня 2016 р. № 1009 змінено перелік товарів експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню. Порівняно із 2016 роком, перелік скорочено на 2 позиції: експорт газу природного та експорт антрациту не будуть підлягати ліцензуванню.

Невикористані у 2016 році суб'єктами підприємницької діяльності ліцензії на експорт та імпорт товарів, визначених у постанові КМУ від 30.12.2015 р. № 1176, дійсні до 1 березня 2017 р., якщо інше не передбачено відповідними міжнародними договорами України.

Таким чином, на 2017 рік затверджено найкоротший перелік товарів, експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню, що має **сприяти розвитку експортно-імпоротної діяльності, через спрощення умов її ведення**. Одночасно з цим існує ризик збільшення вартості металургійної продукції.

2.3. Зменшення кількості та спрощення процедури отримання дозвільних документів на здійснення певних видів господарської діяльності

Наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 18 травня 2016 р. №186 визначено механізм функціонування електронної системи здійснення дозвільних процедур у сфері поводження з відходами.

Згідно з наказом, відтепер суб'єкти господарської діяльності у сфері поводження з відходами можуть подавати декларацію про відходи в електронному вигляді.

Нова система надасть можливість:

надсилання електронних декларацій до дозвільного органу із фіксацією часу відправлення та отримання, цілісності та автентичності документів, зазначенням суб'єкта звернення та можливістю надання відомостей, що дозволяють фіксувати етапи опрацювання та розгляду електронних декларацій.

перевірку цілісності електронних декларацій;

автоматичне формування повідомлення про стан розгляду електронної

декларації з метою інформування суб'єктів звернення;

автоматичний контроль за дотриманням строків здійснення дозвільних процедур у сфері поводження з відходами в електронній формі;

оперативний пошук електронних декларацій за їх реквізитами;

зберігання електронних декларацій у Системі;

формування інформаційних звітів;

управління правами доступу до інформації в Системі.

Таким чином, можливість подавати декларацію про відходи в електронному вигляді **дозволить заощадити час та кошти, зменшити корупційні ризики, автоматизувати та спростити процедуру реєстрації декларації.**

Законом України від 08 грудня 2015 р. №867-VIII скасовується або обмежується дія деяких дозвільних процедур та вимог у здійсненні господарської діяльності сільськогосподарських підприємств. Всього Законом скасовується та/або обмежується дія 22 дозвільних процедур та вимог щодо здійснення господарської діяльності.

1. У рослинництві:

Зроблено добровільними ветеринарні документи для кормів та кормової сировини рослинного походження: ветеринарні свідоцтва та ветеринарні документи: ветеринарні довідки-при переміщенні в межах району (крім харчових продуктів тваринного походження для споживання людиною).

2. У тваринництві:

Скасовано державну атестацію плідників; допуск (свідоцтво про допуск) до відтворення плідників для племінного використання;

3. У сфері харчових продуктів:

Експлуатаційний дозвіл для потужностей з виробництва дитячого харчування об'єднано з експлуатаційним дозволом на продукти харчування. Таким чином, прийняття Закону має сприяти суттєвому **скороченню адміністративних витрат для суб'єктів АПК. Спрощення процедур реєстрації добрив дозволить суттєво знизити їх ціну в Україні, що має**

підвищити рентабельність рослинництва. Окрім цього, скасування дозвільних процедур значно спростить вихід нових суб'єктів господарювання на ринок та знизить кінцеві ціни на продукти харчування. Ще однією перевагою, має стати зниження корупційних ризиків, пов'язані із видачею дозвільних документів.

Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 06 травня 2015 р. №451. Наказом скорочено Перелік продукції, що підлягає обов'язковій сертифікації в Україні.

З 1 січня 2016 року набули чинності положення, що передбачають скасування обов'язкової сертифікації тракторів малогабаритних і дорожніх транспортних засобів, їх складових частин та приладдя. Згідно з Наказом, із Переліку продукції, що підлягає обов'язковій сертифікації в Україні, виключено розділ 10 «Техніка сільськогосподарська». Єдиною вимогою до сільськогосподарської техніки залишається відповідність двом технічним регламентам, які стали обов'язковими для використання з 2016 року.

Впровадження технічних регламентів дозволить захистити ринок України від ввезення небезпечної та неякісної техніки для сільського господарства, **усунути технічні бар'єри в торгівлі, а також, спростити умови постачання української сільськогосподарської техніки на ринок Європейського Союзу.** Крім того, дія Наказу спрямована на вирішення проблеми одночасного існування двох дублюючих режимів регулювання вимог до техніки сільськогосподарської.

Постановою Кабінету Міністрів України від 11 лютого 2016 р. №88 спрощено процедуру отримання посвідчення водія.

При обміні посвідчення водія не потрібно надавати фотокартки, а під час практичних навчань на курсах водіїв більше не потрібні подорожні листи. При поданні документів на навчання відтепер надаватиметься одна фотокартка замість трьох.

Водночас, Кабінет Міністрів зобов'язав установи, які здійснюють підготовку водіїв, реєструвати в сервісному центрі Міністерства внутрішніх

справ кожну групу до початку занять.

Таким чином, Постановою **спрощено документообіг під час навчання водіїв транспортних засобів, зменшено кількість документів, що подаються до територіальних органів з надання сервісних послуг МВС для отримання посвідчення водія та посилено протидію корупційним ризикам.**

Постановою Кабінету Міністрів України від 16 листопада 2016 р. № 829 затверджено переліки об'єктів регулювання у сфері карантину рослин для цілей контролю за переміщенням територією України та для імпорту, експорту й реекспорту та бланки фітосанітарних та карантинних сертифікатів.

Крім того, у переліку для цілей контролю за переміщенням територією України передбачено обов'язковість оформлення карантинних сертифікатів на зерно та продукти його переробки.

Раніше, при імпорті рослин та продуктів рослинного походження необхідно було отримувати карантинний дозвіл на імпорт, яким встановлювалися фітосанітарні вимоги для імпортних вантажів, та який видавався виключно центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері карантину рослин.

Скасування необхідності отримання оформлення карантинного сертифікату має **спростити ведення бізнесу, через скорочення витрат часу на його отримання.** Проте, ця ж норма, може негативно позначитися на якості зерна та продуктів його переробки, які переміщуються територією України.

Постановою Кабінету Міністрів України від 28 грудня 2016 р. № 1024 спрощено Правила користування окремим видами приміщень, а саме:

Власникам житла або наймачам гуртожитків, за погодженням з власником, при виконанні робіт з переобладнання та перепланування, які не передбачають втручання в несучі конструкції або інженерні системи загального користування, не потрібно отримувати дозвільних документів. Після завершення зазначених робіт введення об'єкта в експлуатацію також не потребується.

Внесені змін спрощують процедури перепланування та переобладнання житла для окремих суб'єктів, шляхом скасування необхідності отримання дозвільних документів, завдяки чому зменшуються витрати часу суб'єктів та можливість виникнення корупційних ризиків під час процедури отримання. В той же час, через зменшення контролю виникає ризик створення небезпечних умов для життя, після перепланування житла (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Напрямки покращення бізнес-середовища в Україні в сфері надання адміністративних послуг, дозвільній сфері та ліцензуванні в 2016 р.

Напрямки покращення	Нормативно-правовий акт, який сприяє покращенню бізнес-середовища	Проблема, визначена в результаті аналізу міжнародних рейтингів, на вирішення якої спрямований НПА	Недоліки прийнятого нормативно-правового акту
1	2	3	4
Спрощення порядку надання адміністративних послуг	Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо розширення повноважень органів місцевого самоврядування та оптимізації надання адміністративних послуг» від 10 грудня 2015 р. №888-VIII	- витрати часу та складність у отриманні адміністративних послуг; - наявність корупційних ризиків з боку органів надання адміністративних послуг	Через недостатню кваліфікацію відповідних працівників місцевих органів виконавчої влади та можливі недоліки у технічному забезпеченні існує ризик виникнення складностей в процесі надання адміністративних послуг
	Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання надання відомостей з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб — підприємців та громадських формувань» від 8 вересня 2016 р. № 593		Незрозумілим є обґрунтування плати за користування послугою саме у розмірі 2 мінімальних заробітних плат, що не відповідає принципу встановлення ціни адміністративної послуги

1	2	3	4
Зменшення витрат часу та документів для отримання ліцензій	Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання ліцензування будівництва об'єктів IV і V категорій складності» від 30 березня 2016р. №256	спрощення форм та зменшення кількості документів для отримання ліцензій	Скорочення переліку робіт у сфері будівництва, які підлягають ліцензуванню може негативно вплинути на якість кінцевого об'єкту будівництва
	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з медичної практики» від 2 березня 2016р. №285		Скасування необхідності отримання медичної освіти людьми, які надають послуги в даній сфері може негативно вплинути на якість даних послуг, за рахунок зниження вимог до кваліфікації медичного персоналу
	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку подання документів в електронному вигляді до органу ліцензування та видачі ним документів в електронному вигляді за допомогою телекомунікаційних засобів зв'язку» від 23 серпня 2016 р. № 561		Існує ризик збільшення кількості відмов у прийнятті документів, через можливу наявність помилок при заповненні електронних шаблонів
	Закон України «Про внесення змін до Закону України "Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів" щодо оптової торгівлі алкогольними напоями, виготовленими з власного (не придбаного) виноматеріалу» від 20 вересня 2016 р. № 1534-VIII		Недоліки полягають у відсутності компенсаторних механізмів для нейтралізації ризиків виробництва й продажу неякісних напоїв
	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліків товарів, експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню, та квот на 2017 рік» від 28 грудня 2016 р. № 1009		Ризик збільшення вартості металургійної продукції

1	2	3	4
Зменшення кількості та спрощення процедури отримання дозвільних документів на здійснення певних видів господарської діяльності	Наказ Міністерства екології та природних ресурсів України «Про затвердження Порядку функціонування електронної системи здійснення дозвільних процедур у сфері поводження з відходами» від 18 травня 2016 р. №186	витрати часу та коштів на отримання дозвільних документів для реєстрації господарської діяльності	Ризик виникнення збоїв електронної системи здійснення дозвільних процедур у сфері поводження з відходами
	Постанова Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 12 травня 2007 р. № 705 та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України» від 16 листопада 2016 р. № 829		Норма, може негативно позначитися на якості зерна та продуктів його переробки, які переміщуються територією України.
	Постанова Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Правил користування приміщеннями житлових будинків і гуртожитків» від 28 грудня 2016 р. № 1024		Через зменшення контролю виникає ризик створення небезпечних умов для життя, після перепланування житла

3. Контрольно-перевірочна діяльність

3.1. Зменшення витрат часу та коштів на подання звітності

Постановою Кабінету Міністрів України від 30 березня 2016 р. №247 внесено зміни до переліку територіальних органів ДФСУ. Постановою передбачено реорганізацію Спеціалізованих державних податкових інспекцій з обслуговування великих платників шляхом приєднання до Офісу великих платників податків Державної фіскальної служби.

Дія Постанови поширюється на Спеціалізовані державні податкові інспекції з обслуговування великих платників податків в містах: Дніпропетровськ, Донецьк, Запоріжжя, Луганськ, Львів, Одеса та Харків.

Таким чином, прийняття Постанови дасть змогу **побудувати офіс європейського зразка, створити більш сприятливі умови для великих платників податків, забезпечити зручність та високий рівень надання послуг, а також індивідуальне обслуговування, скоротити процедури**

адміністративного оскарження. Крім того, оновлення Офісу великих платників податків сприятиме спрощенню та зменшенню документообігу, що дасть можливість більш швидко та якісно обслуговувати платників податків.

Постановою Кабінету Міністрів України від 25.05.2016 р. №341 внесено зміни до вичерпного переліку підстав, за наявності яких може здійснюватися огляд (переогляд) товарів, транспортних засобів комерційного призначення митними органами України, затвердженого постановою Уряду від 23.05.2012 р. № 467

Так, з урахуванням змін однією з підстав визнаватиметься одержання в установлених законодавством випадках від правоохоронних органів письмових доручень (за встановленою в додатку до Переліку № 467 формою) у рамках кримінального провадження, оперативно-розшукової чи контррозвідувальної справи.

Відповідна підстава запроваджена шляхом викладення в новій редакції п. 14 Переліку № 467.

Початкова та змінена редакції п. 14 Переліку № 467 відрізняються, зокрема, таким:

- 1) до внесення змін у п. 14 Переліку № 467 йшлося про письмове звернення, а не доручення;
- 2) не було встановлено форми звернення, натомість лише висувалися вимоги до його змісту;
- 3) було відсутнє застереження щодо того, звернення мало видаватись саме в рамках кримінального провадження, оперативно-розшукової чи контррозвідувальної справи.

Уточнено, що доручення обов'язково повинні містити:

інформацію про підстави їх надсилання, номер відповідного провадження (справи), строк виконання.

У разі відсутності у письмовому дорученні вичерпної інформації таке доручення не є підставою для проведення огляду (переогляду) товарів, транспортних засобів комерційного призначення органами доходів і зборів, про

що невідкладно письмово інформується відповідний правоохоронний орган.

У разі невиявлення порушень митних правил під час проведення огляду (переогляду) товарів, транспортних засобів комерційного призначення такий огляд (переогляд) проводиться у строк, установлений частиною першою статті 255 Митного кодексу.

Прийняття Постанови в цілому спрямовано на обмеження адміністративного тиску та **сприятиме недопущенню проведення безпідставних оглядів (переоглядів) товарів та транспортних засобів комерційного призначення під час здійснення митних формальностей**, а також зменшенню часу митного оформлення за рахунок скорочення переліку підстав.

3.2. Зменшення тиску на суб'єктів господарювання з боку контролюючих органів

Наказом Міністерства екології та природних ресурсів від 16 березня 2016 р. №101 розширено перелік підстав для перевірок бізнесу.

Позапланова перевірка проводиться при наявності обґрунтованого звернення фізичної особи про порушення суб'єктом господарювання її законних прав. У переліку з'явиться така підстава, як настання аварії, смерті потерпілого внаслідок нещасного випадку або професійного захворювання, що було пов'язано з діяльністю суб'єкта господарювання.

При наявності підстав для повного або часткового зупинення провадження діяльності, реалізації продукції, виконання робіт, надання послуг орган Держекоінспекції на підставі акта перевірки може звернутися з відповідним позовом до адміністративного суду.

У разі необхідності державний інспектор протягом п'яти робочих днів з дня завершення перевірки складає документ щодо усунення порушень, виявлених під час перевірки.

Таким чином, Наказом розширюється перелік умов для перевірок бізнесу, тим самим збільшується тиск на бізнес з боку контролюючих органів, що також може спричинити виникнення корупційних ризиків. Разом

з тим, законодавче закріплення конкретних підстав для **проведення перевірок може сприяти зменшенню порушень з боку контролюючих органів та зменшенню кількості штрафів.**

Постановою Правління Національного банку України від 14 червня 2016 р. №346 спрощено контроль за експортно-імпортними операціями. Внесені зміни дадуть змогу банкам та їхнім клієнтам застосовувати електронні форми документів у деяких процедурах, пов'язаних із контролем імпоротно-експортних операцій, які раніше передбачали застосування виключно паперових документів, що в свою чергу має **спростити проведення даних процедур за рахунок зменшення документообігу та скорочення витрат часу.** Надання можливості банкам контролювати експортно-імпортні операції, які здійснюються з використанням електронних правочинів має **зменшити кількість порушень в даній сфері,** проте є ризик виникнення надмірного контролю, що може в подальшому ускладнювати процес проведення даних операцій клієнтами банків (табл. 2.3).

4. Податкова система

4.1. Спрощення процедури реєстрації платників податків

Постанова Кабінету Міністрів України від 6 липня 2016р. №409 дає можливість уповноваженим особам, які ведуть облік результатів за договором про спільну діяльність без утворення юридичної особи та які планують здійснювати реалізацію пального, зареєструватися платниками акцизного податку з реалізації пального. Виключено п.4 Порядку, згідно з яким юридичні особи та фізичні особи-підприємці, які здійснюватимуть реалізацію пального, підлягають обов'язковій реєстрації як платники акцизного податку з реалізації пального до початку здійснення його реалізації.

Таким чином, Постанова дозволяє привести у відповідність до чинного Податкового кодексу Порядок електронного адміністрування реалізації пального. Зокрема, виключено норму, згідно з якою лише фізичні та юридичні особи могли реєструватись як платники акцизного податку з

реалізації пального. Така норма не дозволяла особам, що діють за договорами про спільну діяльність, без утворення юридичної особи, реєструватися платниками акцизного податку та продавати пальне.

Таблиця 2.3

Напрямки покращення бізнес-середовища в Україні в контрольно-перевірочній сфері в 2016 р.

Напрямки покращення	Нормативно-правовий акт, який сприяє покращенню бізнес-середовища	Проблема, визначена в результаті аналізу міжнародних рейтингів, на вирішення якої спрямований НПА	Недоліки прийнятого нормативно-правового акту
Зменшення тиску на суб'єктів господарювання з боку контролюючих органів	Наказ Міністерства екології та природних ресурсів «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2011 р. № 234» від 16 березня 2016 р. №101	- наявність корупційної складової в контролюючих органах - недостатньо ефективна система державного контролю	Збільшується тиск на бізнес з боку контролюючих органів, що також може спричинити виникнення корупційних ризиків
	Постанова Правління Національного банку України «Про затвердження Змін до Інструкції про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах» від 14 червня 2016 р. №346		Ризик виникнення надмірного контролю, що може в подальшому ускладнювати процес проведення даних операцій клієнтами банків

5. Банківська система

5.1. Зменшення обмежень на валютному ринку

Постанова Правління Національного банку України від 05 травня 2016 р. № 308. До прийняття Постанови, банки мали можливість купувати валюту для клієнтів лише не раніше четвертого операційного дня після попереднього резервування (режим T+3). Відтепер здійснити таку купівлю можна буде швидше – починаючи з третього операційного дня (режим T+2). Аналогічним чином змінено строк і для операцій з перерахування коштів у гривнях на

кореспондентські рахунки банків-нерезидентів.

Як і раніше, проведення таких операцій вимагатиме підтвердження з боку Національного банку протягом вказаного строку для запобігання непродуктивному відтоку капіталу.

Таким чином, прийняття Постанови **сприятиме покращенню умов для проведення розрахунків у сфері зовнішньоекономічної діяльності без створення дисбалансів на валютному ринку.**

Постановою Правління Національного банку України від 29 лютого 2016 р. №123 пом'якшено окремі вимоги до підтвердних документів, які мають подаватися фізичними особами-резидентами при здійсненні переказів за межі України.

Згідно зі змінами, при здійсненні переказів за межі України фізичними особами-резидентами дозволено надавати до банку підтвердні документи, роздруковані з мережі Інтернет.

Таким чином, **введено спрощений порядок, який буде застосовуватися до переказів за межі України на суму, що перевищує 15 тис. грн. в еквіваленті.** Зокрема, перекази на такі цілі: оплату лікування в медичних закладах іншої держави, транспортування хворих, навчання, придбання літератури та перед платних видань та деякі інші.

Постановою Правління Національного банку України від 24 травня 2016 р. №331 спрощується порядок видачі дозвільних документів на здійснення операцій з іноземною валютою. Національним банком України **спрощується порядок повернення іноземних інвестицій.** Раніше іноземні інвестори, які мали намір повернути інвестиційний вклад, мали подавати до уповноваженого банку виписку (довідку) про фактичне надходження іноземної валюти в Україну або документи, що підтверджують формування інвестиційного вкладу за рахунок реінвестицій. Постановою №331 цю вимогу скасовано. Дана норма має підвищити інвестиційну привабливість вітчизняної економіки, за рахунок спрощення порядку, зменшення документообігу та витрат часу іноземних інвесторів.

Таким чином, введення Постанови має **спростити порядок видачі дозвільних документів на здійснення операцій з іноземною валютою та підвищити привабливість інвестування в українську економіку.**

Постановою Правління Національного банку України від 14 червня 2016 р. №346 спрощується порядок відкриття рахунків у національній та іноземних валютах. Постановою додано новий абзац у п. 6.7 гл.6 Інструкції № 492, згідно з яким, юридична особа для відкриття поточних рахунків фізичним особам (для виплати заробітної плати, дивідендів, стипендій, пенсій, соціальної допомоги, повернення надлишково сплачених сум тощо) може подавати до банку необхідні документи в електронній формі засобами програмно-технічного комплексу «клієнт-банк», «клієнт-Інтернет-банк». Проте, такий спосіб подання документів має бути передбачено договором банківського рахунку. При цьому такі документи мають містити електронний цифровий підпис.

Таким чином, Постановою **спрощено порядок відкриття рахунків шляхом зменшення кількості документів**, а саме скасовано вимогу щодо необхідності подання копій установчих документів для юридичних осіб та копії свідоцтва про реєстрацію для партій та місцевих організацій. Крім того, внесено зміни, щодо можливості для юридичної особи подання документів до банку в електронній формі. Дана норма має сприяти зменшенню документообігу та пришвидшенню процесу відкриття поточних рахунків фізичним особам. Проте, можливість електронного подання обмежено договором банківського рахунку, що може спричиняти умисне ігнорування банками даної норми та затягування у процесі відкриття рахунків.

Постанова Правління Національного банку України від 2 серпня 2016 р. №364. До моменту прийняття Постанови, фізична особа, яка мала намір здійснити купівлю, продаж або конвертацію (обмін) іноземної валюти на будь-яку суму, повинна була надати документ, що посвідчує особу та її резидентність.

При цьому, в чинному законодавстві існують певні протиріччя. На

операції з купівлі іноземної валюти продовжує розповсюджуватися тимчасове обмеження на максимальну суму не більше 12 тис. грн. в еквіваленті на день на одну особу, відповідно до постанови Правління НБУ № 342 від 07 червня 2016 року. Таким чином, продавати більше 12 тис. дол. одній особі не можна, проте фізична особа має право здавати валюту на суму до 150 тис. грн. без пред'явлення документа, що посвідчує особу.

Також, вимога надання документів при здійсненні операцій на суму понад 150 тис. грн. лишилася відповідно до законодавства України про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму.

Введені зміни направлені на **спрощення процесу купівлі іноземної валюти для громадян**. Проте, збільшення обсягу іноземної валюти в громадян є фактором, що може призвести до розвитку нелегального ринку, а наявність протиріч в законодавстві заважатиме реалізації Постанови.

Постановою Правління Національного банку України від 14 вересня 2016 р. №386 пом'якшено окремі адміністративні обмеження в банківській сфері. Придбання іноземної валюти для погашення заборгованості буде дозволено лише за умови цільового використання придбаних валютних коштів – якщо як придбана, так і наявна власна іноземна валюта буде використовуватися для погашення таких зобов'язань.

Національний банк раніше заборонив перерахування іноземної валюти за індивідуальними валютними ліцензіями фізичним особам, у тому числі для здійснення ними інвестицій за межі України, щоб запобігти непродуктивному відтоку капіталу. Оскільки такі інвестиції не розцінюються Національним банком, як сприятливі для розвитку економіки, на відміну від надходжень прямих іноземних інвестицій, було прийняте рішення призупинити видачу таких ліцензій.

Таким чином, введення даної Постанови має **сприяти спрощенню умов для купівлі валюти, необхідної для своєчасного погашення зовнішніх зобов'язань українським бізнесом**.

Постановою Правління Національного банку України від 22 листопада 2016 р. №402 пом'якшено тимчасові валютні обмеження для банків та їх клієнтів.

Надання дозволів уповноваженим банкам здійснювати на фондових біржах власні операції з похідними фінансовими інструментами має розширити перелік доступних операцій з іноземною валютою та надати можливість хеджувати валютні ризики, таким чином, зменшивши тиск на міжбанківський валютний ринок.

Також надання дозволів банкам-учасникам міжнародних платіжних систем купувати та перераховувати інвалюту на підставі індивідуальних ліцензій НБУ дасть банкам **можливість виконувати свої зобов'язання перед міжнародними платіжними системами та забезпечувати для клієнтів проведення розрахунків з використанням платіжних карток міжнародних платіжних систем (VISA, MasterCard) (табл. 2.4).**

6. Сфера закупівель

6.1. Введення електронної системи закупівель.

У 2016 році в системі державних закупівель відбулися кардинальні зміни. З метою наближення до законодавства в сфері публічних закупівель ЄС та виконання умов першого етапу реформування публічних закупівель «Дорожньої карти» 25 грудня 2015 року Верховною Радою України прийнято Закон України № 922 - VII «Про публічні закупівлі» (далі – Закон № 922), який передбачає переведення всіх тендерів в електронну систему закупівель.

Закон введено на заміну двох законів – Закону України від 24 травня 2012 року № 4851-VI «Про особливості здійснення закупівель в окремих сферах господарської діяльності» та Закону України 10 квітня 2014 року № 1197-VII «Про здійснення державних закупівель» [54].

Аналіз Закону № 922 показав про позитивні зміни в цілому, які торкаються організаційного процесу проведення тендерів, особливо в частині прозорості та відкритості на кожній стадії закупівель, зменшення корупційних ризиків за рахунок легкої контролюваності з боку

громадськості та значний економічний ефект від проведення як тендерів, так і закупівель, вартість яких є меншою за вартість, що встановлена в абзацах другому і третьому статті 2 Закону № 922.

Таблиця 2.4

**Напрями покращення бізнес-середовища в Україні в банківській сфері
в 2016 р.**

Напрямки покращення	Нормативно-правовий акт, який сприяє покращенню бізнес-середовища	Проблема, визначена в результаті аналізу міжнародних рейтингів, на вирішення якої спрямований НПА	Недоліки прийнятого нормативно-правового акту
Зменшення обмежень на валютному ринку	Постановою Правління Національного банку України «Про затвердження Змін до Інструкції про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах» від 14 червня 2016 р. №346	- наявність обмежень на валютному ринку	Можливість електронного подання обмежено договором банківського рахунку, що може спричиняти умисне ігнорування банками даної норми та затягування у процесі відкриття рахунків
	Постанова Правління Національного банку України «Про внесення змін до Інструкції про порядок організації та здійснення валютно-обмінних операцій на території України» від 2 серпня 2016 р. №364		Збільшення обсягу іноземної валюти в громадян є фактором, що може призвести до розвитку нелегального ринку, а наявність протиріч в законодавстві заважатиме реалізації Постанови

За даними модуля аналітики офіційного веб-сайту Prozorro публічні закупівлі у 2016 році за процедурами відкритих торгів, у тому числі для потреб оборони, укладено договорів на суму 36603,39 млн грн; за переговорною процедурою, враховуючи потреби оборони – на 32 799,09 млн грн (47 % від усіх укладених договорів). Половина усіх договорів укладених за

процедурами закупівлі – це договори за переговорною процедурою закупівлі – 16211,66 млн грн (23 % від усіх укладених договорів) (рис.2.1). Середня кількість учасників на одну конкурентну процедуру закупівлі склало 2,89 [32].

Рис. 2.1. Проведення закупівель в електронній системі за 2016 рік, млрд.грн.

Аналіз публічних закупівель, які здійснювалися розпорядниками коштів бюджетів всіх рівнів в електронній системі Prozorro за 2016 рік свідчить про незбалансованість конкурентних і неконкурентних процедур закупівель, а також недостатню конкуренцію в цій сфері (рис.2.2).

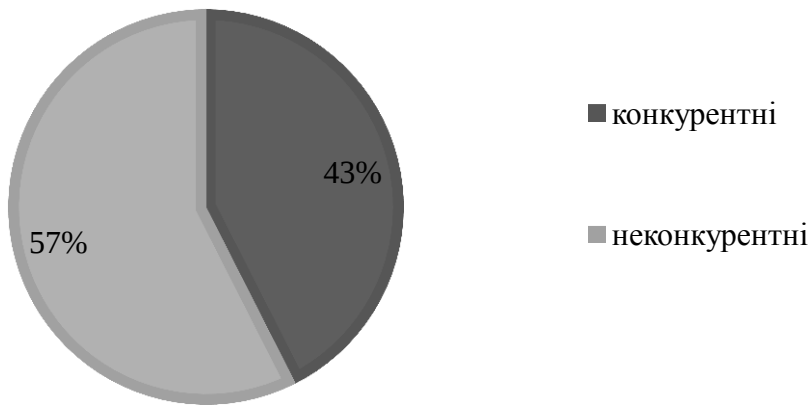

Рис. 2.2. Співвідношення конкурентних і неконкурентних процедур закупівель

Це пояснюється тим, що в сучасній законодавчій базі в сфері публічних закупівель існують певні недоліки. За результатами здійснення процедур закупівель розпорядниками коштів бюджетів всіх рівнів у 2016 році показник

економії склав 5400 млн.грн, в деяких процедурах закупівель відсоток економії знаходиться в діапазоні від 20% до 40% [4]. Основні зміни до Закону, позитивні наслідки та ризики розглянуто в табл. 2.5

Таблиця 2.5

Основні зміни до Закону України «Про публічні закупівлі»

Основні зміни	Позитивні наслідки	Ризики
1	2	3
Запроваджено систему електронних закупівель та електронну систему оскарження. Оприлюднення інформації замовниками про закупівлі передбачається самостійно через авторизовані електронні майданчики на веб-порталі Уповноваженого органу	Повернення довіри бізнесу до влади. Прозорість та відкритість на кожному етапі проведення процедур закупівель. Заміна паперової системи. Вільний контроль громадськості. Для скажників, замовників та всіх бажаючих засідання по розгляду скарг є відкритим, також можливість застосування засобів відео-, аудео- та фото- засобів. Для держав-членів ЄС застосування електронних аукціонів є на вирішення замовника	У зв'язку з переходом на електронну систему закупівель є імовірність допущення технічних помилок, які в системі неможливо виправити. Учасники можуть оскаржувати процедури закупівель не тільки за наявності конкретних помилок замовника, але і з метою зриву або затягнення у проведенні закупівель. Для усунення зловживань при оскарженні учасниками процедур закупівель необхідно встановити плату за оскарження в відсотковому співвідношенні до очікуваної вартості закупівлі
Замість п'яти процедур закупівель вводиться три процедури: відкриті торги (основна процедура), конкурентний діалог, переговорна процедура закупівлі	Наближення до виконання вимог Угоди про асоціацію в частині адаптації українського законодавства в сфері публічних закупівель до законодавства ЄС	Підвищення якості організації проведення тендерів
Можливість використання електронної системи закупівель для допорогових закупівель	Ефективне використання бюджетних коштів, прозорість та відкритість	Відсутність нормативно-правових вимог при здійсненні допорогових закупівель спонукає учасників з метою перемоги в аукціоні демпінгувати в ціні за рахунок якості
Використання цифрового підпису	Гарантує цілісність і захист від виправлень підписаного документа. Конфіденційність і безпека інформації. Прискорення процесу проведення закупівель	Збої у роботі в системі при накладенні підпису можуть привести до порушень законодавства в сфері публічних закупівель.

1	2	3
Посткваліфікація учасників закупівель при проведенні відкритих торгів	Кваліфікація учасників відбувається після проходження аукціону. Такий підхід дозволяє максимально ефективно вибрати переможця тендеру	Ймовірність корупційних ризиків, у зв'язку з тим, що документи інших учасників не перевіряються і можуть подаватися останніми не в повному обсязі (схема домовленостей)
Скорочення строків проведення процедур закупівель	Дозволяє за оптимальний часовий період провести закупівлю і вчасно укласти договір	
Замовники для організації здійснення процедур закупівель можуть створювати або тендерний комітет або призначати уповноважену особу (особи) на підставі укладеного з замовником трудового договору (контракту) або розпорядчого рішення	Дозволяє оптимізувати робочий час спеціалістів замовника та ефективно розподілити функціональні обов'язки. У разі призначення уповноваженої особи, замовники можуть покращити якість проведення процедур закупівель за рахунок призначення фахівців-закупівельників високого рівня	Враховуючи особливості трудового законодавства в державній службі практично неможливо укладення трудового договору
Звіт про результати проведення процедури закупівлі автоматично формується електронною системою закупівель	Економія часу та спрощення у підготовці документів замовникам	
Електронна гарантія та забезпечення тендерних пропозицій	Захист замовника від недобросовісних учасників	Для зарахування коштів, що надійшли за рахунок електронної гарантії та забезпечення тендерних пропозицій необхідно відкрити спеціальні рахунки в органах Державної казначейської служби України, або в обслуговуючому банку
Можливість створення централізованих закупівельних організації	Ефективне використання бюджетних коштів	Особливості створення та діяльність централізованих закупівельних організацій відповідно до пункту 36 частини 1 Закону № 922-VIII встановлюється Кабінетом Міністрів України. На теперішній час таку норму не встановлено

Основними проблемами в реалізації реформи публічних закупівель виступають наступні:

- нормативно-правові розбіжності у застосуванні норм Закону № 922 та роботою електронних майданчиків, існування винятків та розбіжностей у Законі № 922, які виводять з під дії не тільки цілі ринки товарів і послуг, а також замовників;
- зловживання з використання неконкурентної процедури закупівлі;
- відсутність нормативно закріплених узгоджених дій та посиленої відповідальності суб'єктів закупівель: ДП «Прозорро», як адміністратора – електронних майданчиків – замовників – учасників;
- послаблена функція щодо надання роз'яснень Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, як уповноваженого органу в сфері публічних закупівель;
- існування корупційних ризиків та дискримінаційних вимог.

Практичне застосування електронної системи закупівель у 2016 році у відповідності до Закону № 922, свідчить про необхідність подальших змін, як нормативно-правового характеру, так і технічного:

1. Насамперед Закон № 922 не відображає весь організаційний процес проведення закупівель. Заповнення форм документів в сфері публічних закупівель через електронні майданчики потребує додаткових неузгоджених з Законом № 922 дій і додаткових документів. Крім того при тестуванні нового продукту на електронних майданчиках неможливо в повній мірі розмістити відповідні документи у строки визначені Законом № 922, враховуючи, що більшість строків зазначено не в робочих, а в календарних днях. Відповідальності за технічні збої в роботі не несуть ні електронні майданчики ні ДП «Прозоро», як адміністратор.

2. Також існують правові прогалини в Законі № 922, а саме:

- пунктом 3 статті 17 встановлені вимоги щодо документального підтвердження згідно із законодавством підстав, передбачених пунктами 2, 3,

5, 6 і 8 частини першої та частини другої статті 17. Також в пункті 3 статті 17 зазначено, що переможець, у строк, що не перевищує п'яти днів з дати оприлюднення повідомлення про намір укласти договір, повинен надати документи передбачених пунктами 2, 3, 5, 6 і 8 частини першої статті 17, а про частину другу та строки її подання не зазначено, хоча вимога про надання встановлена;

- відсутня норма щодо розміру шагу аукціону;

- згідно частини 2 статті 30 Закону № 922 замовник має право визнати торги такими, що не відбулися, у разі, якщо ціна найбільш економічно вигідної тендерної пропозиції перевищує суму, передбачену замовником на фінансування закупівлі. На практиці електронна система не допускає учасника з ціною, що перевищує очікувану вартість до аукціону, та відхиляє його автоматично.

3. Досить розповсюдженим є факт встановлення замовниками дискримінаційних обмежень при проведенні конкурентних процедур закупівель, а саме: додаткові довідки, які не мають прямого відношення до закупівлі. Таким чином звужується коло учасників та обмежується конкуренція, що приводить до суттєвих втрат бюджетних коштів.

3. Існування в Законі № 922 16 винятків ставить під загрозу розвиток конкурентного середовища. Крім того відсутність чіткого визначення терміну «замовників», особливо в частині, що стосується державних, казенних, комунальних підприємств, а також господарських товариств, державна або комунальна частка акцій яких перевищує 50 відсотків до категорії замовники. Відповідно до Закону № 922 вони відносяться до замовників тільки якщо забезпечують потреби держави або територіальної громади і якщо їх діяльність не здійснюється на промисловій чи комерційній основі. Однак більшість державних, казенних, комунальних підприємств та господарських товариств створені з метою отримання прибутку, таким чином виникає правова колізія, яка виводить з під дію Закону № 922 потенційних замовників, у зв'язку з відсутністю чіткого та повного визначення терміну

«ЗАМОВНИК».

Таким чином, внесення змін до Закону України "Про публічні закупівлі" має сприяти усуненню різнотлумачень норм Закону, зменше рівень корупційних ризиків та підвищить рівень прозорості та відкритості здійснення процедур закупівель.

РОЗДІЛ 3. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ДЕРЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ В 2016 р. ЗА ОКРЕМИМИ НАПРЯМАМИ

В 2016 р. в Україні було прийнято ряд законодавчих актів, відповідно до яких здійснювалися заходи з дерегулювання економіки, спрямовані на покращення бізнес-клімату в країні. З огляду на необхідність подальшого визначення пріоритетних напрямів дерегуляції особливого значення набуває питання оцінки сприйняття заходів з дерегулювання економіки вітчизняними респондентами та статистична результативність виконаних заходів. Оцінка буде здійснюватися за визначеними раніше напрямками.

3.1. Результативність дерегулювання економіки в Україні за окремими напрямками

Важлива роль у створенні належних умов господарювання належить державі. На даному етапі розвитку вона виступає активним суб'єктом економіки, який здійснює певні регулятивні функції щодо всього суспільного виробництва. В тому числі держава визначає умови ведення бізнесу на основі встановлення правил реєстрації та ліквідації суб'єктів господарювання, визначення видів діяльності, які підлягають ліцензуванню, тощо. Встановлення державою певних обмежень ведення господарської діяльності стримує розвиток суб'єктів підприємництва, що позначається на обсязі виробництва товарів та наданні послуг, кількості робочих місць, обсязі реалізації продукції.

Одним з макроекономічних показників, який відображає вплив держави на діяльність суб'єктів господарювання, є обсяг ВВП. За даними Міжнародного банку [73] рівень ВВП на душу населення в Україні протягом 2010 – 2015 рр. зменшився на 0,29% та є нижчим аналогічного показника

деяких країн ЄС та МС (табл.3.1). Низький рівень ВВП на душу населення свідчить про існування значних бар'єрів у провадженні господарської діяльності, які не дозволяють підприємствам виготовляти значний обсяг продукції.

Таблиця 3.1

Динаміка ВВП на душу населення в Україні та деяких країнах ЄС та МС в 2010-2015 рр., дол. США

Країна	Рік						Темп росту/зменшення ВВП на душу населення за 2010- 2015 рр.
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
Німеччина	40163	44021	41514	45688	47902	41313	1,03
Польща	12302	13382	12707	13780	14341	12554	1,02
Румунія	7686	8539	7942	9585	10020	8972	1,17
Хорватія	13326	14434	13227	13575	13480	11535	0,87
Україна	2973	3575	3867	4029	3104	2115	0,71
Російська Федерація	10709	13284	14037	15552	14051	9092	0,85
Білорусь	5818	6784	6685	7722	8025	5740	0,99
Казахстан	9070	11258	11935	13890	12806	10510	1,16

Складено за даними [73]

З метою виявлення причин зменшення рівня ВВП на душу населення в Україні протягом 2010-2015 рр. та визначення ефективності політики дерегулювання економіки в Україні доцільним є здійснення аналізу статистичних даних, що дозволяють оцінити результативність заходів з дерегулювання за окремими напрямками.

3.1.1. Реєстраційна сфера

Протягом 2010 – 2013 рр. зменшилась кількість зареєстрованих суб'єктів господарювання (рис.3.1): в порівнянні з даними за 2010 р. в 2015 р. кількість суб'єктів скоротилась на 10%, при цьому такий же відсотком скорочення характеризується динаміка кількості як юридичних осіб, так і фізичних осіб-підприємців. Отже, умови господарювання в Україні за період

2010-2015 рр. погіршилися.

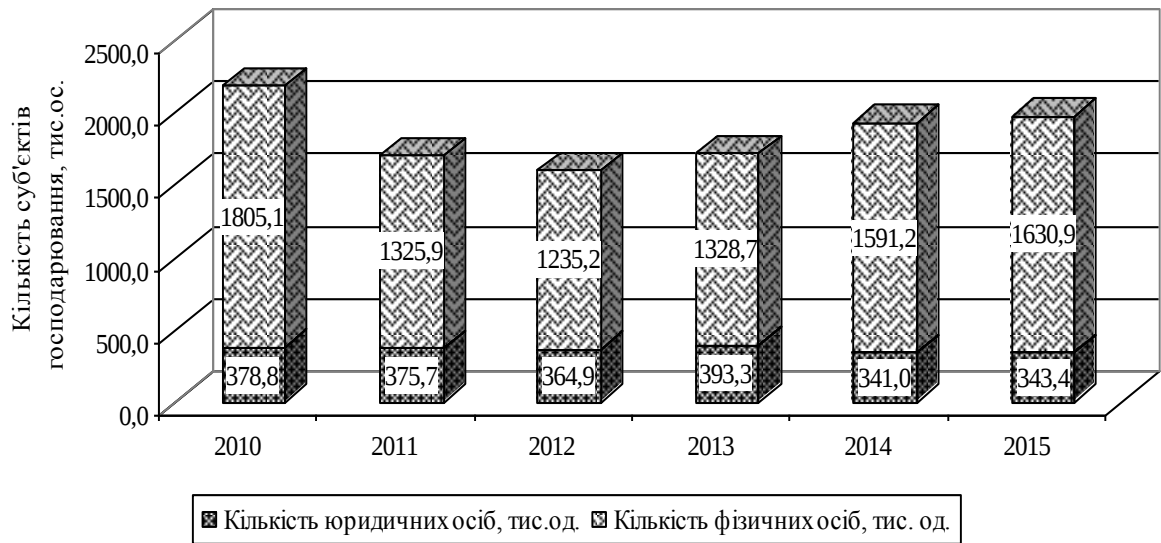

Рис. 3.1. Динаміка кількості зареєстрованих суб'єктів господарювання за 2010-2015 рр.

(Складено за даними [65])

Однак, слід зазначити, що з початку реалізації політики дерегулювання економіки в реєстраційній сфері (з 2012 р.), що характеризується значним спрощенням порядку реєстрації суб'єктів господарювання, кількість зареєстрованих господарюючих суб'єктів з кожним роком збільшується. Так в 2013 р. приріст показника дорівнював 7,6%, в 2014 р. – склав 12,2%, в 2015 р. темп приросту досліджуваного показника дорівнював 2,2%.

В порівнянні з даними за 2012 р. загальна кількість зареєстрованих фізичних осіб в 2013 р. збільшилась на 7,6%, юридичних осіб – на 7,8%. В 2014 р. кількість зареєстрованих фізичних осіб також збільшилась: темп приросту показника за 2014 р. відносно даних за 2013 р. склав 19,7%.

Однак, в 2014 р. кількість зареєстрованих юридичних осіб в порівнянні з аналогічним показником за 2013 р. зменшилась на 13,3%.

Через те, що темп зниження кількості юридичних осіб в 2014 р. був меншим за темп приросту фізичних осіб-підприємців, загалом по Україні спостерігалось зростання кількості зареєстрованих суб'єктів

господарювання.

В 2015 р. кількість зареєстрованих суб'єктів господарювання також збільшилась: темп приросту кількості юридичних осіб за 2015 р. в порівнянні з даними за 2014 р. склав 0,7%, фізичних осіб-підприємців – 2,5%.

Отже, збільшення кількості зареєстрованих суб'єктів господарювання свідчить, що реалізовані в 2012-2015 рр. заходи щодо спрощення процедури реєстрації бізнесу в Україні були досить результативними.

Перевищення темпу приросту кількості фізичних осіб-підприємців над аналогічним показником для юридичних осіб може свідчити про створення більш сприятливих умов для розпочинання бізнесу в якості фізичної особи - підприємця.

В 2015 р. загалом по Україні було здійснено 57,9 тис. дій щодо реєстрації бізнесу, що складає 5,16% від загальної кількості зареєстрованих в Україні суб'єктів господарської діяльності (табл.3.2). При цьому кількість ліквідованих господарюючих суб'єктів була на 76,8% меншою за кількість новостворених суб'єктів господарювання та склала 13,4 тис. осіб, або 1,2% від загальної кількості зареєстрованих в Україні суб'єктів господарської діяльності (табл.3.2).

Серед регіонів України Київська область (при врахуванні м.Києва) має найбільшу кількість новостворених суб'єктів господарювання в Україні та значну, але не максимальну по Україні, кількість ліквідованих юридичних осіб за фізичних осіб-підприємців.

За кількістю зареєстрованих в 2015 р. суб'єктів господарювання після Київської області знаходиться Дніпропетровська, на території якої в 2015 р. було створено 4,2 тис. суб'єктів господарювання, або 7,3% загальної кількості господарюючих суб'єктів в Україні.

При цьому Дніпропетровська область характеризується й великою кількістю ліквідованих підприємств: відношення кількості ліквідованих суб'єктів господарювання до кількості новостворених в області дорівнює 0,24.

**Кількість взятих/знятих на/з обліку суб'єктів господарювання в
Україні в 2015 р.**

Найменування регіону	Всього	у тому числі			
		Взято на облік		Знято з обліку	
		суб'єктів	У % до загальної кількості	суб'єктів	У % до загальної кількості
Всього по Україні	1121347	57899	5,16	13437	1,2
Вінницька область	27349	1400	5,12	438	1,6
Волинська область	18673	871	4,66	287	1,54
Дніпропетровська область	92438	4217	4,56	996	1,08
Донецька область	84073	1183	1,41	349	0,42
Житомирська область	27160	1095	4,03	339	1,25
Закарпатська область	19987	932	4,66	334	1,67
Запорізька область	43274	1722	3,98	1416	3,27
Івано-франківська область	24326	975	4,01	385	1,58
Київська область	55351	3921	7,08	542	0,98
Кіровоградська область	20714	976	4,71	444	2,14
Луганська область	39850	384	0,96	124	0,31
Львівська область	57750	2724	4,72	656	1,14
Миколаївська область	41047	1931	4,7	580	1,41
Одеська область	68103	2879	4,23	795	1,17
Полтавська область	30147	1370	4,54	815	2,7
Рівненська область	19446	875	4,5	286	1,47
Сумська область	21074	799	3,79	313	1,49
Тернопільська область	19271	790	4,1	531	2,76
Харківська область	67297	2786	4,14	809	1,2
Херсонська область	24726	1150	4,65	321	1,3
Хмельницька область	26908	1252	4,65	494	1,84
Черкаська область	24739	1358	5,49	388	1,57
Чернівецька область	14709	697	4,74	308	2,09
Чернігівська область	19786	811	4,1	333	1,68
м. Київ	233149	20801	8,92	1154	0,49

(Складено за даними [4])

Регіоном, в якому в 2015 р. спостерігається найбільша кількість ліквідованих суб'єктів господарювання, є Запорізька область. Кількість ліквідованих суб'єктів склала 1,4 тис. ос., при цьому співвідношення цих господарюючих суб'єктів до новостворених суб'єктів склала 0,82.

Регіоном, яких характеризується найменшою кількістю новостворених суб'єктів господарювання, є Чернівецька область (якщо не брати до уваги регіони, на території яких проводиться АТО). Кількість зареєстрованих суб'єктів господарювання в 2015 р. в регіоні склала 697 ос., при цьому

співвідношення ліквідованих господарюючих суб'єктів до новостворених суб'єктів склала 0,44.

Найбільш вдале співвідношення суб'єктів господарської діяльності, що ліквідовані, до суб'єктів, що зареєстровані в 2015 р., має Львівська область – 0,24. Що свідчить про існування в регіоні сприятливого бізнес-клімату.

Україна в 2014 р. досягла певних позитивних результатів також в сфері реєстрації власності. В результаті реалізації заходів з дерегулювання економіки в 2014 р. кількість поданих заяв на реєстрацію нерухомого майна в порівнянні з відповідними періодами 2013 р. збільшилась (табл.3.3).

Таблиця 3.3

Результати роботи органів державної реєстрації прав на нерухоме майно в Україні за 2013-2014 рр.*

Рік	Квартал	Кількість поданих заяв одиниць	Частка розглянутих заяв в загальній кількості зареєстрованих заяв	Кількість рішень про відмову одиниць	Кількість задоволених заяв одиниць	Частка задоволених заяв в загальній кількості зареєстрованих заяв
2013	1 квартал	645 091	0,88	16 179	587 771	0,88
	2 квартал	1 117 475	1,00	23 385	934 046	0,81
	3 квартал	1 410 809	0,99	24 922	1 402 181	0,99
	4 квартал	1 610 122	0,99	10 474	1 485 232	0,92
2014	1 квартал	880 493	1,00	22 073	866 345	0,98
	2 квартал	1 377 762	1,00	13 323	1 364 439	0,99

* наведені дані з моменту запровадження нової системи державної реєстрації речових прав на нерухоме майно згідно п. 2 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обмежень» та інших законодавчих актів України» від 11.02.2010 № 1878-VI.

Складено за даними [43]

Дані табл. 3.3 свідчать також про своєчасність розгляду державними органами заяв на реєстрацію нерухомості. Аналіз результатів розгляду заяв вказує на те, що кількість задоволених заяв значно перевищує кількість відмов у державній реєстрації нерухомого майна.

Таким чином, в результаті реалізації заходів з дерегулювання

економіки в реєстраційній сфері спрощено умови започаткування бізнесу в Україні, про що свідчать наведені статистичні дані.

3.1.2. Ліцензування

Кількість виданих ліцензій на провадження деяких видів господарської діяльності в Україні в 2015 р. склала 72,9 тис.од. та порівняно з аналогічним показником за 2014 р. – зменшилась на 13,7% (табл.3.4). Ліцензійне покриття відповідно склало 6,5%. Тобто кожен сьомий суб'єкт господарювання в Україні в 2015 р. отримував ліцензію на здійснення господарської діяльності.

Таблиця 3.4

**Кількість виданих ліцензій на провадження деяких видів
господарської діяльності в Україні протягом 2014-2015 рр.
за органами ліцензування**

Орган ліцензування	2014		2015	
	Кількість виданих ліцензій, од.	Питома вага органу ліцензування у загальній кількості виданих ліцензій, %	Кількість виданих ліцензій, од.	Питома вага органу ліцензування у загальній кількості виданих ліцензій, %
1	2	3	4	5
Всього	84489	100,00	72927	100,00
Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації	456	0,54	401	0,55
Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг	97	0,11	360	0,49

Продовження табл. 3.4

1	2	3	4	5
Державна інспекція ядерного регулювання України	219	0,26	138	0,19
Державна служба України з питань праці	5	0,01	3	0,00
Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України	55	0,07	13	0,02
Державна авіаційна служба України	10	0,01	14	0,02
Міністерство охорони здоров'я України	2818	3,34	1779	2,44
Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку	1124	1,33	955	1,31
Державна архітектурно-будівельна інспекція України	4633	5,48	3433	4,71
Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг	237	0,28	189	0,26
Державна фіскальна служба України	45816	54,23	38126	52,28
Державна служба України з безпеки на транспорті	29019	34,35	27516	37,73

За даними органів ліцензування, найбільш запитуваними видами ліцензій в 2015 р. були: ліцензія на роздрібну торгівлю спиртом етиловим, коньячним і плодовим, алкогольними напоями та тютюновими виробами, ліцензія на виробництво алкогольних напоїв та тютюнових виробів, ліцензія на внутрішні перевезення пасажирів на таксі, легковими автомобілями на замовлення та автобусами. Вказані види ліцензій склали 88,57% від загальної кількості отриманих ліцензій в Україні в 2014 р., та 90,01% - в 2015 р.

Відповідно, найбільшу кількість ліцензій було видано Державною

фіскальною службою України (: ліцензія на роздрібну торгівлю спиртом етиловим, коньячним і плодовим, алкогольними напоями та тютюновими виробами, ліцензія на виробництво алкогольних напоїв та тютюнових виробів) – 52,28% загальної кількості виданих ліцензій в 2015 р. в Україні, та Державною службою України з безпеки на транспорті – 37,73%.

Скорочення кількості виданих ліцензій в Україні відбулося завдяки скороченню видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню в Україні. Зокрема, в 2015 р. Зокрема, було скасовано 2046 з 2268 видів робіт та 23 з 78 видів діяльності, що підлягали ліцензуванню в Україні.

3.1.3. Надання адміністративних послуг

Оскільки якість надання адміністративних послуг впливає на результати дерегулювання економіки у наведених вище сферах доцільно провести оцінку якості надання адміністративних послуг в Україні.

Станом на 1 січня 2014 року в Україні прийом заяв, видачу документів дозвільного характеру та надання консультацій здійснювали 557 центрів надання адміністративних послуг (ЦНАП), за 2014 р. кількість ЦНАПів в Україні збільшилась до 684 одиниць, що на 22,8% більше значень аналогічного показника на кінець 2013 р.. В свою чергу за 2015 р. кількість таких центрів збільшилась до 701 одиниці, або на 24,9% від значень цього показника на кінець 2014 р. (рис.3.2).

Існує тенденція до збільшення кількості наданих адміністративних послуг: за 2014 р. темп приросту показника склав 8,68%, за 2015 р. – 31,5%.

Найбільша кількість ЦНАПів створено в Київській області (разом з м.Києвом) – 49 одиниць, Дніпропетровській області – 47 одиниць, Донецькій області – 44 одиниці (табл.3.5). Разом з тим Дніпропетровська область відрізняється малою кількістю адміністративних послуг, які можливо отримати через ЦНАП.

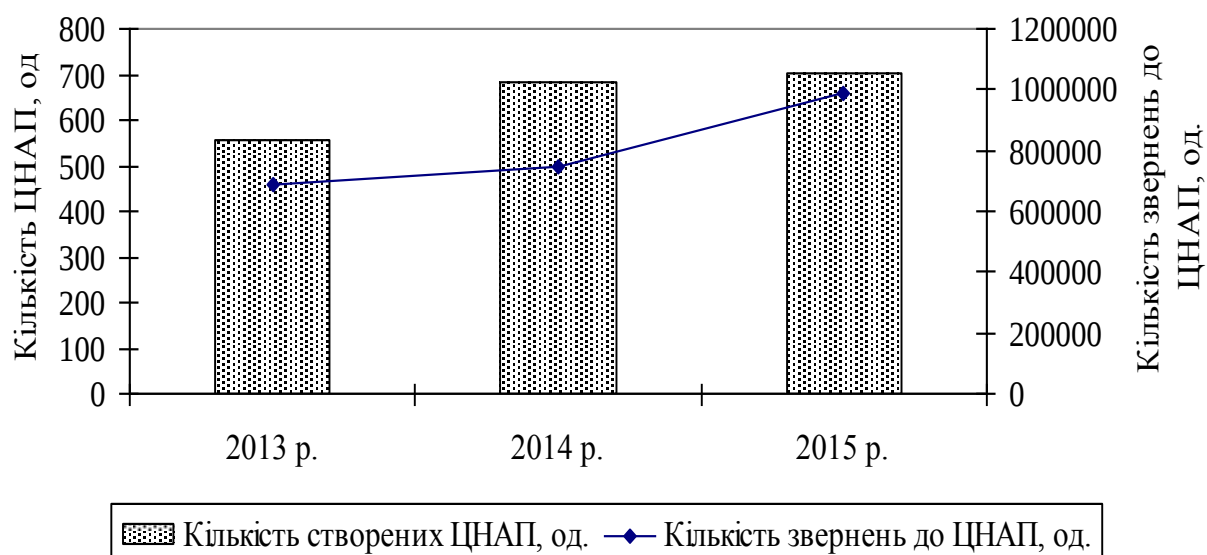

Рис. 3.2. Динаміка показників діяльності центрів надання адміністративних послуг України за 2013-2015 рр.

(складено за даними [44-73])

Найменша кількість ЦНАПів створено в Чернівецькій (13 одиниць) та Закарпатській (18 одиниць) областях. Тому для підвищення доступності адміністративних послуг населенню та бізнесу в цих регіонах доцільно органам влади виявити фактори, що спричиняють гальмування цього процесу та здійснити заходи щодо збільшення кількості ЦНАПів.

Найбільша кількість адміністративних послуг надається через ЦНАП в Донецькій, Волинській, Львівській, Одеській та Вінницькій областях (табл. 3.5).

Однак, така кількість послуг надається лише в одному центральному центрі.

Хмельницька область відрізняється тим, що мінімальна кількість послуг, що надаються через ЦНАП, в регіоні дорівнює 87 одиницям, що є високим показником в порівнянні з іншими регіонами України.

Найменша кількість адміністративних послуг надається через ЦНАП в Херсонській області, при чому мережа ЦНАПів в регіоні також не є широкою.

Таблиця 3.5

Кількість центрів надання адміністративних послуг у регіонах України

Адміністративно-територіальна одиниця	Кількість ЦНАП	Кількість адміністративних послуг, що надаються через ЦНАП
Вінницька область	31 територіальні підрозділи та 7 віддалених місць для роботи адміністраторів	38 - 256
Волинська область	20	29 - 306
Дніпропетровська область	47 територіальних підрозділів та 1 віддалене місце для роботи адміністраторів	3 - 128
Донецька область*	44 (26** та 1 територіальний підрозділ**)	14 – 469
Житомирська область	29	30 – 136
Закарпатська область	18	36 – 210
Запорізька область	26	7 – 116
Івано-Франківська область	21	15 – 204
Київська область	38	21 – 145
Кіровоградська область	25	72 – 152
Луганська область*	31 (16**)	36 – 159
Львівська область	34 та 4 територіальних підрозділів	15 – 269
Миколаївська область	24	72 – 183
Одеська область	34	11 – 267
Полтавська область	31	2 – 140
Рівненська область	20	13 – 165
Сумська область	25	22 – 186
Тернопільська область	20	41 – 121
Харківська область	34 та 9 територіальних підрозділів	32 – 153
Херсонська область	22	30 – 96
Хмельницька область	26	87 – 239
Черкаська область	29	14 – 180
Чернівецька область	13	32 – 176
Чернігівська область	26	10 – 187
м. Київ	11	151
Всього:	всього 701 центр та 8 віддалених місць	-

*Оновлена інформація щодо Центрів розташованих на території проведення АТО не надходила.

** Центри розташовані на території підконтрольній Україні (складено за даними [22])

Таким чином, результати аналізу статистичних даних щодо кількості створених ЦНАП та кількості переданих до них адміністративних послуг

дозволяє зробити висновок про високу результативність заходів з дерегулювання економіки в цій сфері: адміністративні послуги стали доступнішими для населення та бізнесу завдяки створеній широкій мережі ЦНАПів. Однак, в деяких регіонах кількість ЦНАПів є незначною та перелік адміністративних послуг, які надаються через ЦНАП, є вузьким. Тому варто звернути увагу на необхідність вирішення цих недоліків, що дозволить підвищити доступність адміністративних послуг для їх запитувачів в цих регіонах.

3.1.4. Зовнішньоекономічна діяльність

Про результативність заходів з дерегулювання економіки в сфері зовнішньоекономічної діяльності можна зробити висновки по динаміці експорту та імпорту. Значна частка експорту в обсязі ВВП в Україні свідчить про переважання виробництва експортно-орієнтованої продукції в країні (табл. 3.6).

Таблиця 3.6

Динаміка частки експорту в ВВП за даними України та деяких країн ЄС та МС за 2007-2012 рр., %

Країна	Рік						Темп росту частки експорту в ВВП за 2010-2015 рр.
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
Німеччина	48	51	52	45	45	48	1,00
Польща	42	45	46	46	47	49	1,17
Румунія	36	38	34	39	41	41	1,14
Хорватія	40	42	43	43	46	49	1,23
Україна	51	54	51	43	48	52	1,02
Російська Федерація	29	30	29	26	27	29	1,00
Білорусь	54	81	82	60	56	60	1,11
Казахстан	44	49	48	38	39	28	0,64

Співвідношення обсягів експорту та імпорту показує, що в Україні протягом 2010-2015 рр. обсяг імпорту є вищим за обсяг експорту (табл. 3.7).

**Динаміка співвідношення суми експорту до суми імпорту в Україні
та деяких країнах ЄС та МС за 2007-2012 рр.**

Країна	Рік					
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Німеччина	1,14	1,13	1,13	1,13	1,15	1,23
Польща	0,98	0,98	1,00	1,05	1,02	1,04
Румунія	0,88	0,88	0,83	0,95	0,98	0,98
Хорватія	1,00	1,00	1,00	1,00	1,05	1,04
Україна	0,94	0,89	0,86	0,83	0,92	0,95
Російська Федерація	1,38	1,36	1,32	1,24	1,35	1,38
Білорусь	0,79	0,98	1,06	1,11	0,97	1,00
Казахстан	1,52	1,75	1,60	1,46	1,56	1,17

Складено за даними [73]

Зважаючи на від’ємний зовнішньоторгівельний баланс України в 2015 р. пріоритетними напрямками політики дерегулювання економіки повинні бути спрощення митних процедур при оформленні експорту та захист внутрішнього ринку від іноземної конкуренції за допомогою введення системи певних обмежень.

3.1.5. Державний нагляд та контроль

В Україні значною є кількість контролюючих органів, що мають право проводити перевірки. Перелік центральних органів виконавчої влади, які мають право проводити перевірки, встановлено Постановою Кабінету Міністрів України «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади» від 10.09.2014 № 442 [52]. Нормативно-правовим актом значно скорочено кількість контролюючих органів (з 56 до 31 органу) за рахунок ліквідації, об’єднання контролюючих органів, а також позбавлення деяких з них контрольних функцій. Разом з тим, слід зазначити, що нормами Постанови не згадується про 10 органів, які згідно з законодавством мають право проводити перевірки. Таким чином, існуюча в Україні система

державного контролю налічує не 31 контролюючий орган, як це зазначено в Постанові Кабінету Міністрів України «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади» від 10.09.2014 № 442, а 41 орган, що значно перевищує кількість контролюючих органів в країнах світу (рис.3.3).

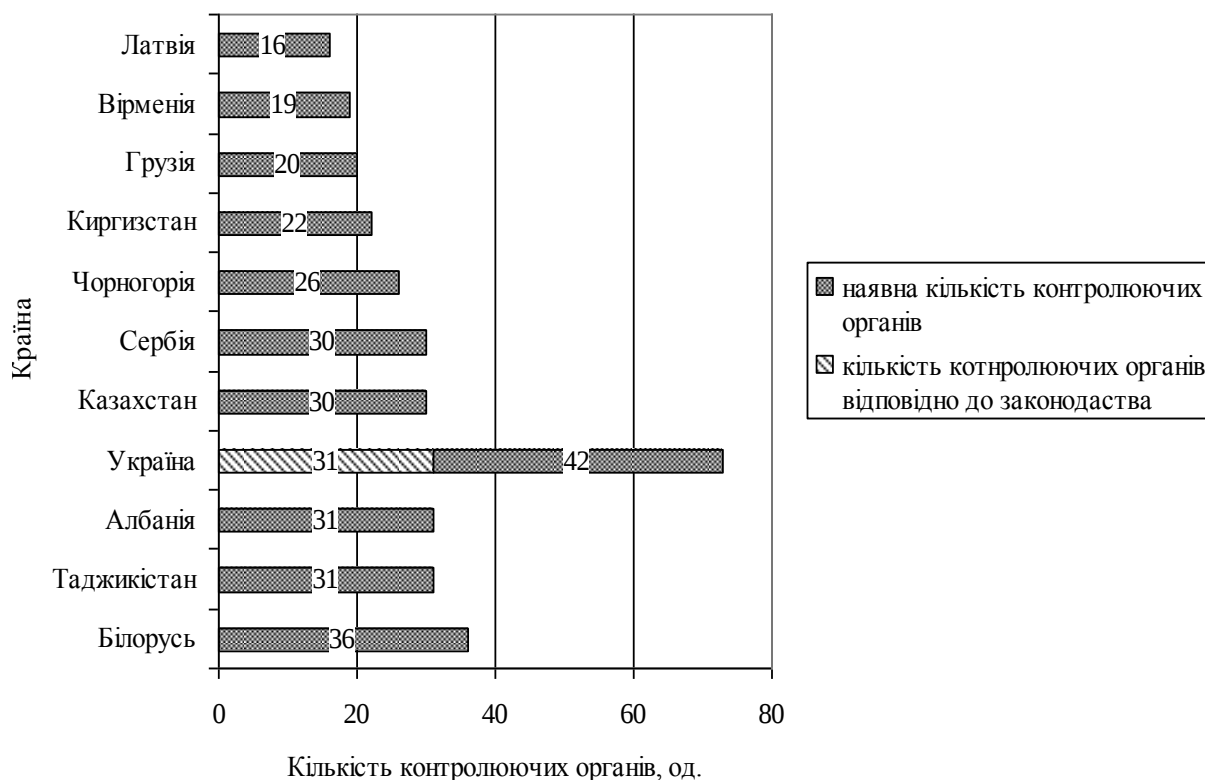

Рис. 3.3. Кількість контролюючих органів в деяких країнах світу

Така система є обтяжливою як для самої держави, так і для підприємництва, оскільки надмірна кількість інспекцій призводить як до значних бюджетних витрат на їх утримання, так і до збільшення частоти та тривалості перевірок суб'єктів господарювання.

В 2013 р. позитивним результатом реалізації заходів з дерегулювання економіки в сфері контрольно-перевірочної діяльності було зменшення кількості перевірок діяльності суб'єктів господарювання (рис.3.4). Кількість планових перевірок зменшилася на 66,3% в порівнянні з аналогічним показником за 2011 р., позапланових – на 55%.

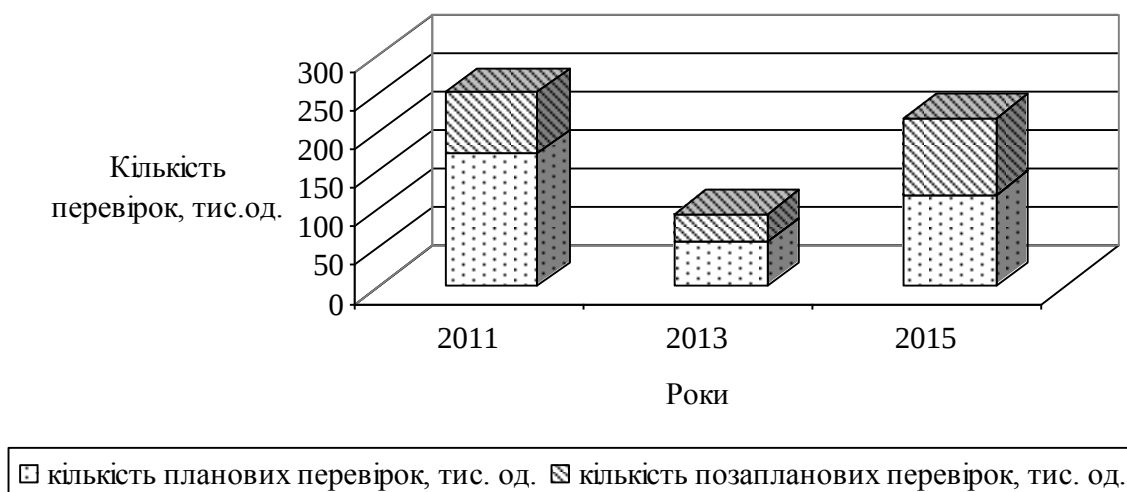

Рис. 3.4. Динаміка кількості планових та позапланових перевірок суб'єктів господарювання в Україні

Однак, в 2015 р. відбулося збільшення кількості перевірок суб'єктів господарювання: планових на 104,7%, позапланових – на 177,6% в порівнянні з даними за 2013 р.

Найбільшу кількість перевірок в 2015 р. було проведено Державною службою України з надзвичайних ситуацій, причому на вказаний контролюючий орган припадає 52,94% загальної кількості перевірок суб'єктів господарювання по Україні в 2015 р. (табл. 3.8).

Також значну кількість перевірок було здійснено Виконавчою дирекцією Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності, Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України та Державною фіскальною службою України.

За кількістю перевірок Київська, Дніпропетровська та Харківська області займають перші позиції. Так, питома вага перевірок, проведених в Київській області, в загальній кількості перевірок по Україні в 2015 році склала 11,85%. В 2015 р. в Дніпропетровській області було проведено 20,7 тис. перевірок суб'єктів господарювання, що склало 9,47% їх загальної кількості в Україні (табл. 3.9). Кількість здійснених контрольно-перевірочних

заходів в Харківській області в 2015 р. дорівнювало 17,5 тис. од., що склало 8,00% від загального обсягу перевірок по Україні.

Таблиця 3.8

Кількість перевірок суб'єктів господарювання в 2015 р.

Контролюючий орган	Всього перевірок	Кількість планових перевірок, од.	Кількість позапланових перевірок, од.
Виконавча дирекція Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України	26673	3426	23247
Виконавча дирекція Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності	44844	26452	18392
Державна екологічна інспекція України	7504	4779	2725
Державна інспекція навчальних закладів України	91	0	91
Державна прикордонна служби України	46	35	11
Державна служба геології та надр України	716	659	57
Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України	470	439	31
Державна служба статистики України	7	7	0
Державна служба України з надзвичайних ситуацій	115760	78650	37110
Державна фіскальна служба України	21663	3609	18054
Міністерство внутрішніх справ України	58	22	36
Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації	25	11	14
Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення	411	284	127
Національний банк України	385	345	40
Всього перевірок	218653	118718	99935

Найменша кількість перевірок в 2015 р. була проведена в Закарпатській, Херсонській та Тернопільській областях: 2,12%, 2,36% та 2,56% до загальної кількості здійснених контрольно-перевірочних заходів в Україні відповідно.

В результаті реалізації заходів з дерегулювання економіки в сфері контрольно-перевірочної роботи в Україні зменшено кількість перевірок суб'єктів господарювання. Основною невирішеною проблемою політики дерегулювання економіки у вказаній сфері є значна кількість контролюючих

органів, які мають право здійснювати перевірки діяльності суб'єктів господарювання.

Таблиця 3.9

Розподіл кількості перевірок суб'єктів господарювання в 2015 р. за регіонами України

Область	Кількість перевірок	Питома вага	Область	Кількість перевірок	Питома вага
Вінницька	10707	4,90	Одеська	9817	4,49
Волинська	6782	3,10	Полтавська	9684	4,43
Дніпропетровська	20708	9,47	Рівненська	9066	4,15
Донецька	5013	2,29	Сумська	6162	3,12
Житомирська	7398	3,38	Тернопільська	5593	2,56
Закарпатська	4638	2,12	Харківська	17496	8,00
Запорізька	8675	3,97	Херсонська	5163	2,36
Івано-Франк.	6186	2,83	Хмельницька	7626	3,49
Київська	8655	3,96	Черкаська	8954	4,10
Кіровоградська	7356	3,36	Чернівецька	5783	2,64
Луганська	3514	1,61	Чернігівська	6508	3,35
Львівська	11393	5,21	м. Київ	16724	7,89
Миколаївська	7042	3,22			

Проведена оцінка результативності політики дерегулювання економіки за окремими напрямками свідчить, що не всі заходи дерегуляційного характеру, реалізовані протягом 2012-2015 рр., мають позитивні результати. З огляду на вирішення проблем в сфері дерегулювання економіки, можна зробити висновок, що реалізовані заходи з дерегулювання економіки України лише частково вирішили деякі проблеми, залишилась певна кількість невирішених питань в сфері дерегулювання економіки, які стримують діяльність суб'єктів господарювання в Україні, серед них:

- 1) ускладнений порядок ліквідації бізнесу;
- 2) мала кількість ЦНАП в деяких регіонах України;
- 3) вузький перелік переданих ЦНАПам адміністративних послуг в деяких регіонах України;
- 4) складність митних процедур при оформленні експорту;
- 5) велика кількість контролюючих органів в порівнянні з країнами ЄС.

3.2. Оцінка сприйняття політики дерегулювання вітчизняними респондентами

3.2.1. Реєстраційна сфера

За результатами дослідження USAID «Щорічна оцінка ділового клімату» процедура з реєстрації суб'єкта господарювання без участі посередників в 2015 р. тривала в середньому 10,5 днів (при цьому, у 53,5% випадків внесення змін до реєстраційних даних суб'єкта господарювання тривало не більше 3 днів). Результати опитування свідчать, що витрати часу на проходження реєстраційних дій суб'єктом протягом 2013-2015 рр. зменшувалися: якщо в 2013 році процес реєстрації займав в середньому 19,7 дня, то у 2014 році середні витрати становили 16,5 днів. Для порівняння, витрати часу на проходження цієї процедури протягом 1991-2012 рр. складали 26,4 днів (рис.3.5) [69].

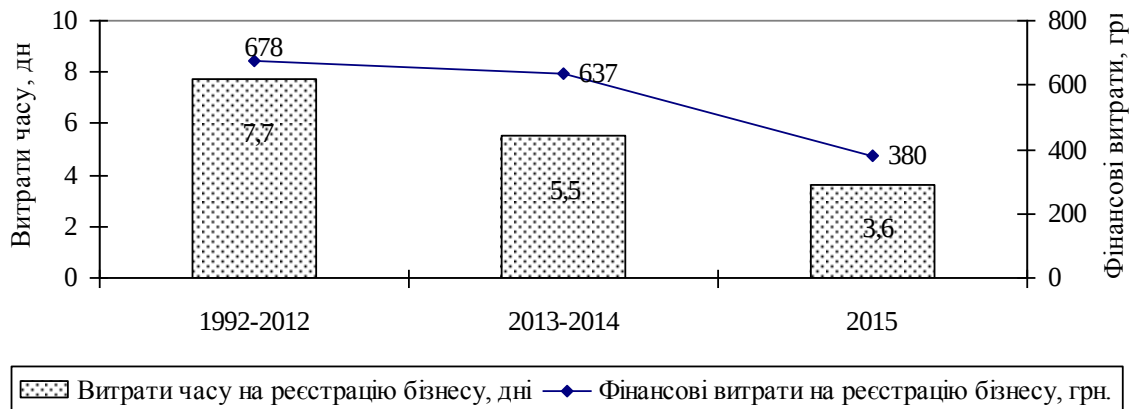

Рис. 3.5. Динаміка витрат на проходження процедури реєстрації бізнесу

Реєстрація суб'єкта господарювання, за результатами опитування USAID, в Державній реєстраційній службі України в 2015 р. в середньому тривала 3,6 дня. Порівняно з попередніми роками цей показник помітно покращився: так, у 2014 та 2013 роках на відповідну процедуру запитувачі витрачали в середньому 5,5 днів, в 1992-2012 рр. — 7,7 днів [69]. Отже, витрати часу на реєстрацію бізнесу в ДРСУ протягом 1992-2015 рр

зменшилися в середньому на 4,1 дні, або на 46,75%.

Необхідно зазначити, що 42,6% опитаних в 2015 р. зареєструвалися протягом одного дня, у 2013-2014 рр. за один день зареєструвалися 33,7% респондентів, у період з 1991 по 2012 роки – 30,5%, що свідчить про покращення умов реєстрації [69].

Протягом 2013-2015 рр. в Україні також склалася позитивна динаміка зниження вартості реєстраційних процедур. Так, у 2015 році витрати на реєстрацію, за оцінками суб'єктів господарювання, становили в середньому 380 гривень, що значно нижче за середнє значення цього показника у 2013-2014 роках (637 грн.), та у 1991-2012 роках (678 грн.). При цьому у 2015 році 50% підприємств витратили на реєстрацію не більше 83 гривень, тоді як серед підприємств, що зареєструвалися до 2012 року, половина повідомили про витрати до 297 гривень, протягом 2013-2014 років – до 130 гривень [69].

Одним із основних показників, що характеризує сприйняття вітчизняними респондентами дерегулювання економіки в реєстраційній сфері, є рівень корупції. За результатами опитування USAID, частка респондентів, які при реєстрації суб'єкта господарювання платили неофіційні платежі в 2015 р. склала 18,6%. Для порівняння: аналогічний показник за 2013-2014 рр. складав 21,2%, що свідчить про незначне зниження рівня корупції в органах державної реєстрації за досліджуваний період.

Про існування корупції в органах державної реєстрації свідчать також результати другої хвилі дослідження Transparency International «Рівень сприйняття корупції бізнесом»: Державна реєстраційна служба опинилася на 6 місці за рівнем корупції органів влади в Україні.

Таким чином, результати опитування представників бізнесу за 2013-2015 рр. свідчать про покращення ситуації в сфері реєстрації бізнесу: в середньому по Україні спостерігається зменшення як витрат часу на проходження реєстраційних дій, так і скорочення фінансових витрат. Основною проблемою, що залишається невирішеною, за думкою респондентів, є корупція в органах державної реєстрації.

3.2.2. Дозвільна сфера та ліцензування

Ступінь охоплення ліцензуванням бізнесу є одним із основних показників, що характеризують сприйняття вітчизняними респондентами дерегулювання економіки в дозвільній сфері та ліцензуванні. За результатами дослідження USAID «Щорічна оцінка ділового клімату» в 2015 р. 78,9% респондентів свідчать про відсутність змін у кількості ліцензій, 13% опитаних стверджують про зменшення та 8,1% - на збільшенні. Таким чином, ступінь охоплення ліцензуванням бізнесу в 2015 р. майже не змінилась в порівнянні з даними за 2014 р. [69].

В Україні за даними на 2015 р. в середньому на одного суб'єкта господарювання, за результатами опитувань, припадає 1,9 ліцензія, а покриття ліцензійною діяльністю складає 31,3% (табл. 3.10) [69]. Це свідчить про значне регуляторне навантаження на бізнес в сфері ліцензування.

Таблиця 3.10

Основні показники регулювання процедури отримання ліцензій [69]

Показник	Значення показника
Покриття, %	31,3
Кількість ліцензій, од.	1,9
Тривалість отримання ліцензії, дні	36
Вартість однієї ліцензії, грн.	6841
Рівень неофіційних платежів, %	13,2%
Загальна вартість отримання ліцензії, грн.	14713

Значними й є витрати бізнесу на отримання ліцензій: за результатами опитування USAID, витрати часу на проходження процедур, пов'язаних з ліцензуванням, в середньому в Україні складають 36 днів, а фінансові витрати – 14713 грн. При цьому, поширеними є в сфері ліцензування й неофіційні платежі: про це сповістили 9,3% опитаних [69].

Загалом, не зважаючи законодавче спрощення ліцензування господарської діяльності, респонденти його не відчули. Так, порівнюючи

процеси та умови, пов'язані з отриманням ліцензій у 2015 та 2012 роках, на відсутності змін наголосили половина суб'єктів господарювання (52,9%). При цьому спрощення процесу отримання ліцензії відзначили 27,7% респондентів, тоді як 19,4% сказали про ускладнення (відповідно, індекс змін регуляторної процедури додатній: +0,08) [69].

3.2.3. Оподаткування

Одним з індексів, який оцінює вплив податкової політики на діяльність суб'єктів господарювання в Україні, є Податковий індекс. Вказаний показник розраховується фондом «Ефективне управління» в дослідженні, яке ґрунтується на експертних оцінках ефективності та легкості оподаткування. В опитуванні беруть участь представники членських компаній Європейської Бізнес Асоціації (ЄБА), як малих та середніх, так і великих підприємств. Останні розрахунки індексу припадають на перший квартал 2014 р.

В 2013-2014 рр. зручності оподаткування в Україні представники бізнесу поставили 2,37 бали із можливих 5,00. В порівнянні з даними за 2-3 квартали 2012 р. податковий індекс знизився на 0,05 бали, за 2-3 квартали 2013 р. – на 0,04 бали, тобто представники бізнес-спільноти негативно оцінюють реформування податкової системи України в 2013-2014 рр.

Але динаміка Податкового індексу України за 2011-2014 рр. свідчить про поліпшення умов оподаткування суб'єктів господарювання протягом вказаного періоду: показник збільшився з 1,9 бали в 2011 р. до 2,37 бали в 2014 р.

Позитивних результатів в сфері оподаткування в 2013-2014 рр. вдалося досягти в напрямку підвищення якості обслуговування в фіскальних органах платників податків, про що свідчить динаміка показника «якість податкового обслуговування», а саме його зростання в 2013-2014 рр. в порівнянні з даними за 2011 р. на 0,37 бали. Також значно зменшилась протягом 2012 – 2014 рр. негативна оцінка респондентами якості податкового

обслуговування: в 2011 р. 22% опитаних зазначили, що вказаний показник перешкоджає розвитку бізнесу, в 2014 р. відсоток таких відповідей зменшився до 10%.

Про поступове зниження рівня податкового навантаження на платників податків свідчить динаміка показника «фіскальний тиск» Податкового індексу, а саме його зміна протягом 2011-2014 рр. на 0,43 бали. При цьому 8% респондентів в 2014 р. зазначили, що значення вказаного показника сприяє веденню бізнесу в Україні (в порівнянні з даними за 2012 – 5% аналогічних відповідей).

За оцінками респондентів протягом 2011-2014 рр. простішим стало адміністрування податків в Україні, про що свідчить динаміка показника «простота адміністрування податків» Податкового індексу: значення показника протягом досліджуваного періоду збільшилось на 0,59 бали.

Про підвищення якості обслуговування платників податків свідчать результати соціологічного дослідження, проведеного Researching and Branding Group. В опитуванні взяли участь 245 керівників українських, американських і європейських підприємств-інвесторів, що працюють у 24-х областях України та АР Крим. За результатами дослідження, у питанні якості сервісного обслуговування робота співробітників Міністерства стала задовольняти платників податків значно більше, ніж на початку 2013 р.

За результатами дослідження Researching and Branding Group співробітники Міндоходів значно покращили в 2013 р. наступні показники:

1) повнота надання інформації – в 2012 р. 49,1% респондентів визначили, що органи ДПС надають повну інформацію з питань, які їх цікавлять, в 2013 р. цей показник збільшився до 68,5%) та доступністю її викладу (з 45,3% до 61,5%;

2) більше ніж на 13% зросла кількість відповідей респондентів щодо задоволеності ввічливістю співробітників органів Міністерства доходів і зборів України.

Незважаючи на позитивні результати політики дерегулювання

економіки в сфері оподаткування, оцінка респондентами легкості податкової системи для суб'єктів господарювання погіршилась (рис. 3.7).

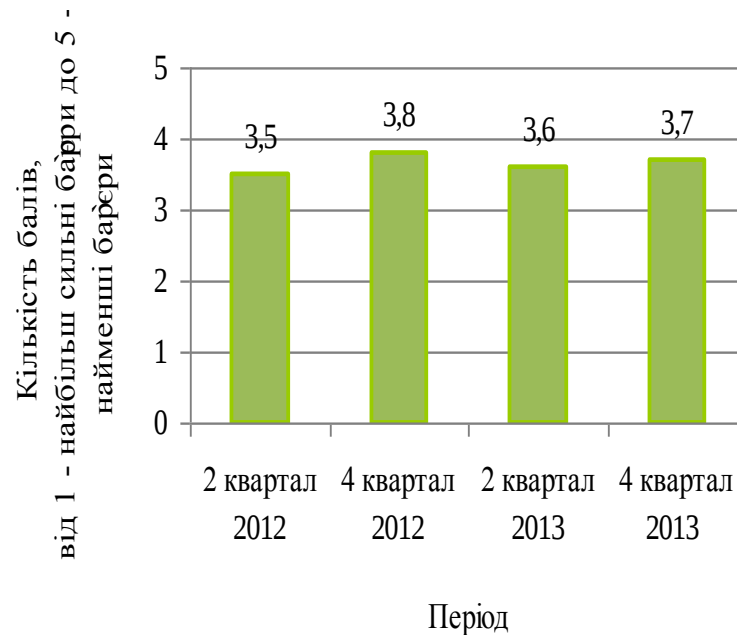

Рис. 3.7. Результати опитування респондентів щодо легкості податкової системи для суб'єктів господарювання

Таким чином, позитивних результатів в сфері оподаткування в 2013-2014 рр. вдалося досягти в напрямку підвищення якості податкового обслуговування. Основними проблемами політики дерегулювання економіки України в сфері оподаткування залишилися складність адміністрування податків та зборів та значний рівень податкового навантаження на суб'єктів господарювання.

В цілому відношення платників податків до реформування податкової системи в 2013 – 2014 рр. негативне.

З 2015 р. підхід до оцінки впливу податкової системи на підприємництво, що застосовувався при розрахунку Податкового індексу, був змінений. Тому дані за 2015 р. є неспівставними з минулими результатами оцінювання.

Одним з критеріїв, за якими проводилось опитування експертів в 2015 році, стала складність підготовки податкової звітності та адміністрування

податків. Основні недоліки, виділені респондентами:

- незрозумілі правила та роз'яснення щодо податкової звітності (79%);
- значні витрати часу на підготовку та подачу звітності і сплату податків (51%);
- недосконалість електронної системи податкової звітності (49%);
- велика кількість податків та зборів (36%);
- інше (9%).

Жоден експерт не оцінив адміністрування податків та підготовку податкової звітності позитивно. Лише 6% опитаних вважають ці процедури доволі сприятливими (рис.3.8).

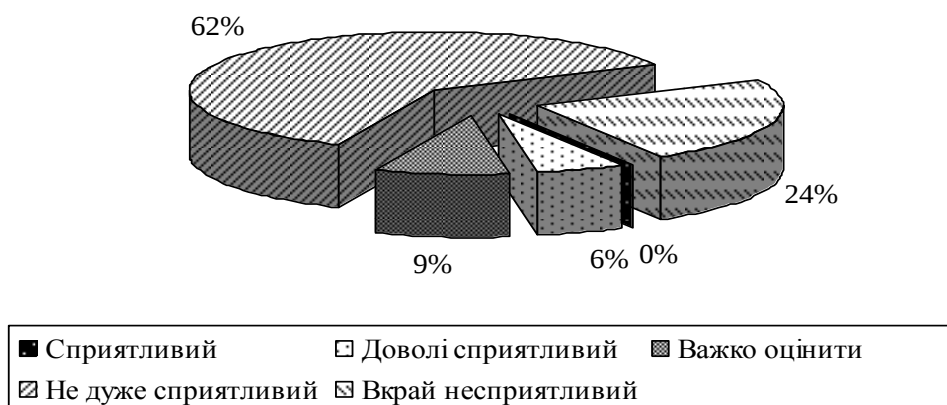

Рис. 3.8. Розподіл відповідей експертів на питання: «Який вплив здійснює адміністрування податків на підприємництво?» [41]

Крім того, серед експертів було проведено опитування, щодо сприятливості податкового режиму надходженню інвестицій. Жоден експерт не оцінив податковий режим як сприятливий для надходження нових інвестицій. Лише 3% відзначили, що податковий режим є скоріше сприятливим для інвестицій. 30% визначили існуючий податковий режим як вкрай несприятливий, а 54% – як «не дуже сприятливий». Що стосується сприятливості податкового режиму роботі компаній, лише 1% респондентів оцінили його як дуже сприятливий, а 7% вважають, що податковий режим є скоріше сприятливим, аніж ні.

3.2.4. Зовнішньоекономічна діяльність

Реалізовані заходи з дерегулювання економіки в 2014 р. не сприяли значному покращенню умов господарювання в сфері зовнішньоекономічної діяльності, що підтверджується даними соціопитувань ЄБА [30]: інтегральний індекс простоти митних процедур (Митний індекс), розрахований за результатами опитування представників компаній-членів Асоціації (імпортери, експортери, логістичні оператори), підвищився в 2014 р. в порівнянні з 2013 р. на 0,1 бали. Це свідчить про неефективність заходів з дерегулювання економіки в сфері зовнішньоекономічної діяльності (табл.3.11)

Таблиця 3.11

Динаміка показників Митного індексу України за 2012-2014 рр., бали

Показник	2012		2013		2014	
	півріччя		півріччя		півріччя	
	1	2	1	2	1	2
Митний індекс (інтегральний показник)	2,84	3,06	2,81	3,04	3,36	3,05
Митне оформлення однієї поставки:	3,15	3,28	3,04	3,31	3,66	3,27
- час митного оформлення	3,16	3,02	3,03	3,17	3,54	3,20
- відсоток товарів, відібраних для фізичного огляду	3,30	3,74	3,22	3,54	3,82	3,35
- відсоток товарів, класифікаційний код яких було змінено	2,50	2,74	2,37	3,05	3,65	3,33
Митна вартість	3,13	3,44	2,75	3,38	3,78	3,51
Кількість паперових документів	2,11	2,27	2,28	2,30	2,27	2,32
Перевірки	3,44	3,46	3,33	2,86	4,00	2,95
- кількість перевірок	4,91	4,92	4,82	4,71	5,00	4,90
- тривалість перевірок	1,98	2,00	1,83	1,00	3,00	1,00
Рівень професійності службовців митних органів	2,63	3,12	3,07	3,38	3,55	3,22

(складено за даними [30])

Щодо значень окремих показників: респонденти негативно оцінили в 2014 р. такі показники, як тривалість перевірок та кількість паперової документації. Разом з тим, кількість перевірок за думкою опитаних є незначною. Доцільно зазначити, що інші показники Митного індексу

знаходяться в діапазоні 2,95 - 3,51, що свідчить про незадовільну оцінку респондентами умов ведення зовнішньоекономічної діяльності. Причому з 2012 р. до 2014 р. істотних змін в оцінках респондентів не відбулося, отже, заходи з дерегулювання економіки в сфері зовнішньоекономічної діяльності мали низьку результативність. З 2015 р. методологія Митного індексу була змінена. Тому дані за 2015 – 2016 рр. є неспівставними з минулими результатами оцінювання. Основним критерієм, за яким проводилось опитування експертів в 2015-2016 рр., стала задоволеність якістю митних послуг (рис.3.9).

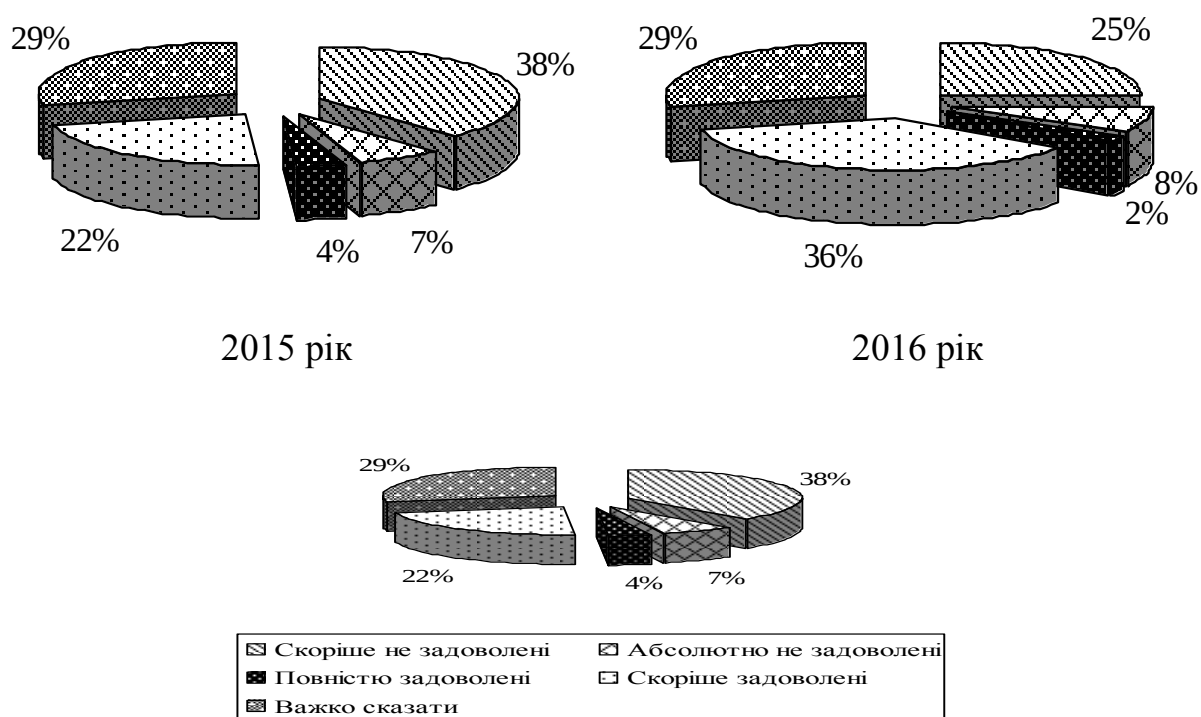

Рис. 3.9. Результати опитування рівня задоволеності якістю митних послуг в Україні в 2015-2016 рр. [30]

За результатами опитування, в 2015-2016 рр. питома вага респондентів, які задоволені якістю митних послуг, зменшилась з 4% до 2% в порівнянні з даними за 2015 р.

При цьому питома вага опитаних, що абсолютно не задоволені якістю, збільшилась в 2016 р. в порівнянні з даними за 2015 р. з 7% до 8%. Разом з

тим частка респондентів, які скоріше задоволені якістю послуг в сфері зовнішньоекономічної діяльності ніж ні, збільшилась з 22% до 36% з одночасним зниженням питомої ваги респондентів, які скоріше не задоволені якістю митних послуг, з 38% до 25%.

Таким чином, в 2015 р. 26 % респондентів були скоріше задоволені або повністю задоволені якістю митних послуг та професіоналізмом посадових осіб, з якими взаємодіють суб'єкти господарювання.

В 2016 р. цей показник збільшився до 38%. Звідси можна зробити висновок про підвищення якості митного обслуговування, спрощення процедури митного оформлення.

Разом з тим, за результатами опитування, 40% респондентів вважали, що кількість додаткових документів є необґрунтованою та обтяжливою для ведення бізнесу компанії.

Приділення уваги цій проблеми є необхідним при розробці заходів з дерегулювання економіки в сфері зовнішньоекономічної діяльності в наступних роках.

3.2.5. Контрольно-перевірочна діяльність

В результаті реалізації заходів з дерегулювання економіки в 2014 р. не вдалося вирішити основну проблему контрольно-перевірочної діяльності – значний рівень корупції.

Так, згідно з результатами опитування НБН, 29% респондентів вважають головною проблемою України корупцію в органах влади (рис. 3.10).

Рис. 3.10. Основні проблеми України за даними опитування НБН [7]

Всесвітній економічний форум також оприлюднив індекс конкурентоспроможності країн світу, а також оцінив, які негативні фактори найбільше позначаються на веденні бізнесу в Україні. Отримані результати наведені на рис. 3.11.

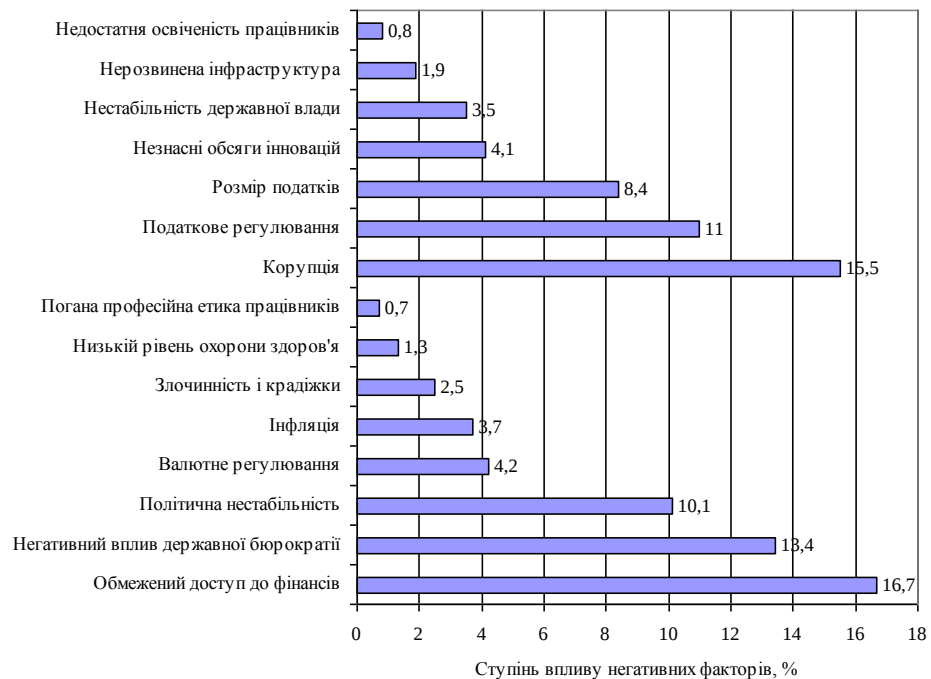

Рис. 3.11. Найбільш проблемні фактори для ведення бізнесу в Україні 2013-2014 рр.

З рис. 3.11. видно, що найгірші показники належать впливу бюрократії, корупції та податкової політики на розвиток бізнесу та залучення інвестицій, довіри до політиків, роботи правоохоронних органів та незалежності судів, якості доріг, стійкості банків, захисту матеріальних та інтелектуальних прав власності. Найкращий стан справ в нашій країні з охопленням населення освітою, якості викладання природничих та математичних наук, рівнем розвитку залізниці та обсягах ринку. З часом якість освітніх послуг та рівень вітчизняної науки помітно падає, дана тенденція зумовлена відсутністю впровадження наукоємних технологій у виробництво та фінансування науки на належному рівні.

Державною службою України з питань регуляторної політики та розвитку підприємництва проведено моніторинг здійснення контролюючими органами планових (рис. 3.13) та позапланових (рис.3.12) перевірок.

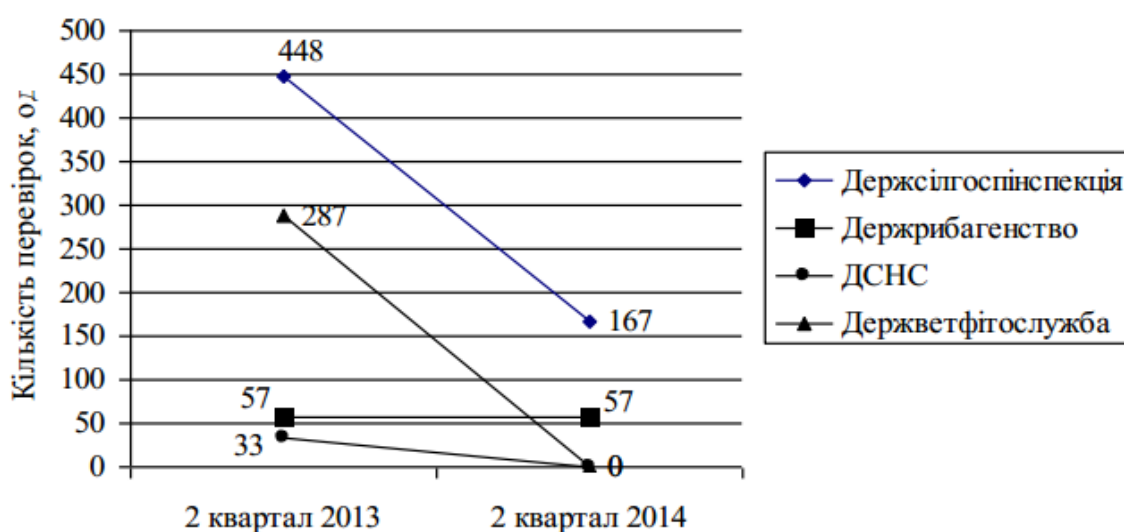

Рис. 3.12. Кількість планових перевірок, проведених з порушенням вимог Закону України від 23.02.2012 р. №4448

Підсумки моніторингу за II квартал 2014 року показали численні порушення Держсілгоспінспекцією вимог законодавства щодо мораторію на проведення позапланових перевірок суб'єктів малого підприємництва.

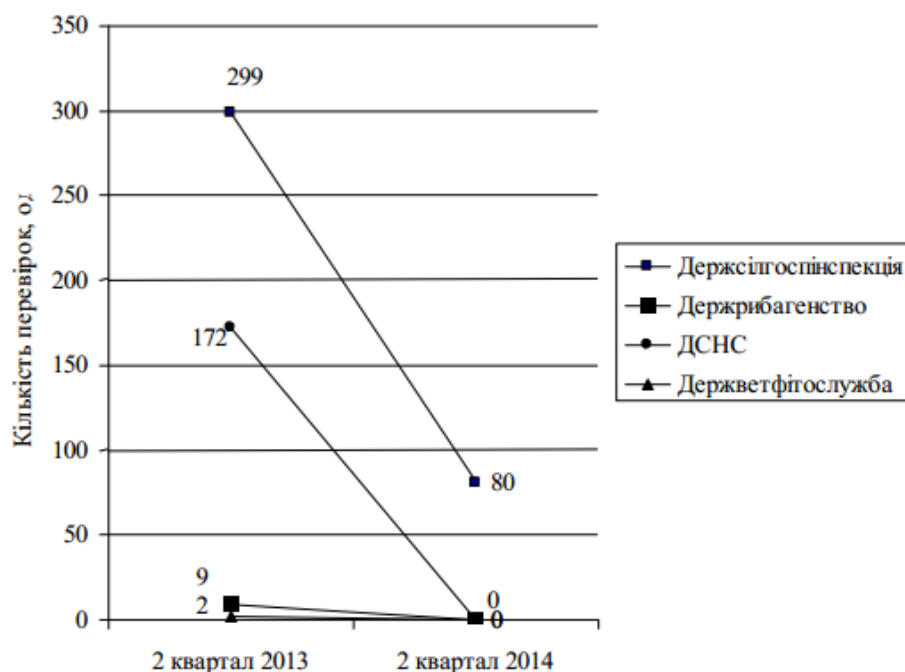

Рис. 3.13. Кількість позапланових перевірок, проведених з порушенням вимог Закону України від 23.02.2012 р. №4448

Порівняльний аналіз кількості перевірок, проведених з порушенням вимог законодавства, показує, що в деяких органів виконавчої влади (ДСНС, Держветфітослужба) у II кварталі 2014 року такі перевірки зменшились до нуля порівняно з II кварталом 2013 року [40].

В 2015-2016 рр. було продовжено дію мораторію на проведення перевірок. Як результат, у 2015 році за результатами опитування USAID 51,2% респондентів повідомили про відсутність перевірок. Серед суб'єктів господарювання, які перевірялися принаймні одним органом, частота перевірок склала 3,8 рази.

Найчастіше перевірки проводилися митними органами, однак через незначне покриття (про перевірки митними органами повідомили 1,4% респондентів) це не вплинуло на стан загального бізнес середовища. Здебільшого в 2015 р. перевірки здійснювалися Органами пожежної охорони (22,4% респондентів), Державною фіскальною службою (17,8%) та Державною санітарно-епідеміологічною службою (9,9%). При цьому,

найбільш суттєвими з точки зору затраченого часу респонденти відзначили інспекції з боку ДФС: підприємства перевірялися в середньому 2,1 раза та витрачали близько 7,8 дня на кожну перевірку (часові витрати у випадку 50% респондентів не перевищили 3 днів). Загальна тривалість перевірок протягом року становила в середньому 13,8 дня, а у випадку половини респондентів – не більше 5 днів [69].

Таблиця 3.12

Показники кількості та тривалості перевірок суб'єктів господарювання в Україні в 2015 р. [69]

Орган	Середня кількість перевірок на 1 суб'єкта господарювання, од.	Середня тривалість перевірки, дні
Державна фіскальна служба України	2,1	7,8
Органи пожежної охорони	1,5	2,3
Держсанепідемстанція	2,3	1,6
Органи МВС	2,4	1,7
Міністерство екології і природних ресурсів	1,1	3,9
Органи захисту прав споживачів	1,5	1,4
Митна служба	10,3	1,5
Органи державного ринкового нагляду	3,1	1,3
Антимонопольний комітет	1,8	6,4
Державна архітектурно-будівельна інспекція України	2,4	3,5
Органи ліцензування	1,5	2,9
Державна служба України з питань праці	1,2	2,8
Пенсійний фонд України	2,1	2,2
Державна фінансова інспекція	1,3	14,0

Найчастіше про перевірки повідомляють більші за розміром підприємства: так, якщо у групі мікропідприємств принаймні одним органом перевірялися 37,9% підприємств, то серед малих та середніх підприємств відповідні частки складають вже 64,8% та 80,0% респондентів [69].

Таким чином, в результаті реалізації заходів з дерегулювання економіки в сфері контрольно-перевірочної роботи в Україні зменшено кількість перевірок суб'єктів господарювання. Основною невирішеною проблемою політики дерегулювання економіки у вказаній сфері є високий

рівень корупції. Першочергового значення набуває вирішення цієї проблеми, оскільки вона негативно впливає на всі сфері діяльності суб'єктів господарювання.

3.2.6. Надання адміністративних послуг

Оскільки якість надання адміністративних послуг впливає на результати дерегулювання економіки у всіх наведених вище сферах доцільно провести оцінку якості надання адміністративних послуг в Україні.

Важливим інструментом контролю якості надання адміністративних послуг є їх моніторинг. Опитування щодо оцінки діяльності ЦНАП у 40 містах України, яке проводилося Фондом «Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва» з 17 по 26 листопада 2015 р. на замовлення Центру політико-правових реформ [68], виявило наступні результати:

1. Загальні оцінки роботи ЦНАП покращилися. Так, якщо у 2015 р. позитивно роботу таких органів оцінили 82 % респондентів, а негативно – 5%, то у 2014 р. частка тих, хто вважали роботу таких установ доброю – 79%, а тих, хто оцінював її як погану – 7%.

2. Порівняно з 2014 р. рівень задоволення громадянами привітністю та компетентністю працівників ЦНАП підвищився. Так, у 2015 р. привітністю працівників в ЦНАП задоволені 91% відвідувачів і не задоволені – 9% (у 2014 р. – 87% та 13%, відповідно). Рівнем компетентності співробітників центру задоволені 91%, не задоволені – 9% (у 2014 р. – 90% та 9%, відповідно).

3. В усіх містах, абсолютна більшість тих, хто звертався до ЦНАП, оцінює його роботу добре (середній показник 82%). При цьому аналізуючи загальну успішність роботи ЦНАП, особливу увагу було звернуто на перелік його послуг – чи справді такий ЦНАП дійсно є інтегрованим (єдиним) офісом принаймні для базових (найпопулярніших) послуг.

4. Серед опитаних міст – обласних центрів найбільше абсолютних

позитивних оцінок («дуже добре») від споживачів послуг дістали ЦНАП: Івано-Франківська (91%), Луцька (75%), Одеси (73%), Харкова (62,6%), Вінниці (61,3%).

5. Серед респондентів, де найчастіше звучали негативні оцінки роботи ЦНАП («погано» і «дуже погано» разом) найбільше у Києві та Львові (11,7%), Дніпропетровську (10,5%), Миколаєві (10%), Херсоні (9,2%).

6. Абсолютна більшість респондентів, що взяли участь в опитуванні, зверталася до ЦНАП з метою отримати конкретну послугу – 73,3%, тоді як задля отримання інформації та консультації ЦНАП у всіх містах відвідували 26,7%. При цьому більшості опитаних користувачів послуг (60%) вдалося повністю вирішити питання, з яким вони звернулися, ще 29% зазначили, що питання не вирішене, але перебуває в процесі вирішення. Не змогли розв'язати свого питання шляхом звернення до відповідної установи 11% респондентів.

7. У більшості випадків громадяни, що зверталися для отримання певної адміністративної послуги, визначили конкретну причину, з якої їхнє питання не вирішилося – а саме не вистачає необхідних документів – 53%.

8. Для отримання адміністративної послуги у середньому в усіх опитаних ЦНАП громадянам достатньо було одного або двох візитів – 43% та 41%, відповідно.

9. Для абсолютної більшості всіх, хто хотів з'ясувати ті чи інші питання до відвідування ЦНАП, отримана інформація була достатньою – загалом по всіх містах це зазначили 69% респондентів, що попередньо цікавилися роботою органу влади.

Наприкінці 2015 року, було ініційоване дослідження, яке проводиться «Центром політико-правових реформ» [68] у рамках проекту «Громадський моніторинг адміністративних послуг Міністерства юстиції України як дієвий механізм впливу на їх якість», що реалізується на виконання Проекту «Справедливе правосуддя».

Опитування проводилось серед споживачів послуг територіальних

органів Міністерства юстиції, які бажали отримати конкретні послуги, а саме: реєстрація актів цивільного стану, реєстрація речових прав на нерухоме майно, реєстрація юридичних осіб та ФОП, легалізації громадських формувань і ЗМІ.

Оцінка якості надання послуг у цілому показала, що, наприклад, в Харківській області, задоволені якістю надання адміністративних послуг в реєстраційній сфері – 84% від всіх опитаних, не задоволені – 6,4 %, не визначились – 9,6%. Фізичну та фінансову доступність, як задовільну, оцінили 89,7%; зручність та комфортність – 65,0 %; повноту та ясність інформації – 88,8%; якість обслуговування – 94,9%.

Основні негативні моменти в роботі органів реєстрації були такими: немає умов для осіб з обмеженими фізичними можливостями – 79,3%; відсутній вільний доступ до побутових приміщень – 39,5%; не змогли вирішити питання за яким прийшли – 21,1%; незадоволеність інформативністю веб-сайту – 17,2%; відсутність безкоштовного забезпечення бланками – 22,1%; незручність оплати послуг – 22,5%.

Внутрішні дослідження якості надання адміністративних послуг свідчать про зростання задоволеності рівнем якості адміністративних послуг, що, насамперед, пов'язано з децентралізацією та розвитком мережі інтегрованих офісів (ЦНАП). Останні хоча й мають недоліки функціонування (недостатність найбільш затребуваних та найбільш популярних послуг, недостатність інформації про адміністративні послуги, неможливість отримання адміністративних послуг в електронному виді тощо), проте є найбільш прийнятним способом організації надання адміністративних послуг для бізнесу та громадян з точки зору зручності та зменшення витрат (особливо витрат часу) на отримання послуг.

Відношення респондентів до заходів дерегулювання, які здійснювалися в 2013 - 2016 рр, викладено в табл. 3.13.

Результативність заходів з дерегулювання економіки України в 2013 – 2016 рр. за результатами опитувань

Напрямок дерегулювання	Позитивні результати політики дерегулювання в 2013 – 2016 рр.	Невирішені проблеми дерегулювання економіки України
Реєстраційна система	своєчасність розгляду державними органами заяв на реєстрацію нерухомості	низька якість обслуговування клієнтів в органах державної реєстрації
Податкова політика та оподаткування	підвищення якості обслуговування платників податків в органах фіскальної служби	складність адміністрування податків;
		значний рівень податкового навантаження
Зовнішньоекономічна діяльність та митне регулювання	зменшення кількості документів, необхідних для проходження митниці;	складність митного оформлення товарів;
		низький рівень розвитку електронного декларування;
Державний нагляд (контроль)	зменшення кількості перевірок суб'єктів господарювання	високий рівень корупції;
		значна кількість контролюючих органів, які мають право здійснювати перевірки діяльності суб'єктів господарювання.
Надання адміністративних послуг	збільшення кількості ЦНАП	брак популярних (базових) адміністративних послуг в ЦНАП
		незавершеність підготовчої роботи до початку роботи ЦНАП
		неналежний режим роботи ЦНАП
		недостатня якість комунікації ЦНАП

Проведена оцінка сприйняття дерегулювання економіки за окремими напрямами вітчизняними респондентами свідчить, що не всі заходи дерегуляційного характеру, реалізовані в 2013-2016 рр., мають позитивні результати. З огляду на вирішення проблем в сфері дерегулювання економіки, можна зробити висновок, що реалізовані в 2013-2016 рр. заходи з дерегулювання економіки України лише частково вирішили деякі проблеми, залишилась значна кількість невирішених питань в сфері дерегулювання економіки, які стримують діяльність суб'єктів господарювання в Україні

3.2.7. Публічні закупівлі

За результатами опитування щодо зменшення корупції в електронній системі закупівель ProZorro (рис.3.13), більше 300 представників бізнесу, які брали участь в опитуванні проголосували наступним чином: суттєво (27 %); частково (53 %); щодо переваг самої системи: простота оформлення документів і забезпечення відкритості закупівель (80 %), доступність та чіткість інформації про конкурс (68 %), відкритість інформації про вибір переможця (57 %). Також опитування, показало про зростання довіри бізнесу до влади (64 %) а опитувані підприємці брали участь в закупівлях більше трьох разів [8].

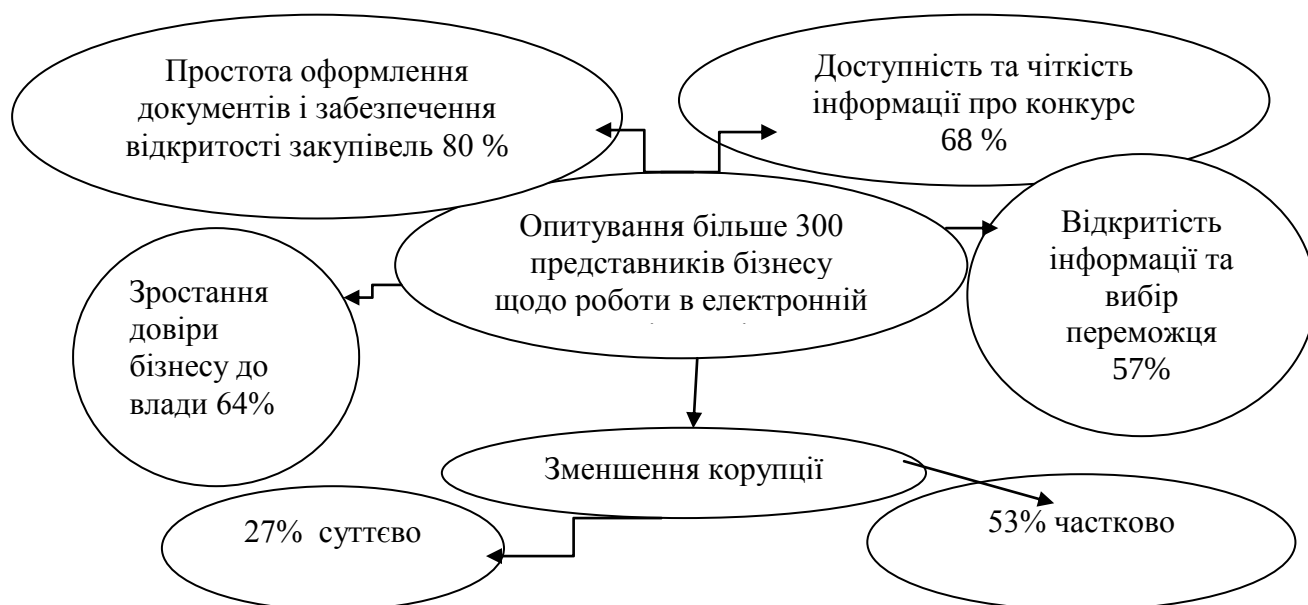

Рис. 3.13. Результатами опитування бізнесу щодо роботи в електронній системі закупівель ProZorro

За результатами опитування можна зробити висновок, що відсоток щодо оформлення документів і забезпечення відкритості закупівель достатньо високий, а відкритість інформації та зменшення корупції знаходиться на досить низькому рівні. У зв'язку з цим треба спростити процедуру надання документів на тендери та збільшити кількість відкритих реєстрів.

РОЗДІЛ 4. ПРОБЛЕМИ ОЦІНКИ РЕГУЛЮЮЧОГО ВПЛИВУ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ В СФЕРІ ДЕРЕГУЛЮВАННЯ

4.1. Обґрунтування методичного підходу до оцінки якості розробки АРВ нормативно-правових актів регуляторними органами

Основною метою регуляторної політики є удосконалення правового регулювання відносин між суб'єктами господарювання та регуляторними органами. Один із способів досягнення цієї мети – розробка і прийняття нормативно-правових актів, які сприяють зниженню адміністративних бар'єрів і розвитку бізнесу.

Замість цього, багато НПА містять норми, які перешкоджають дерегулюванню господарської діяльності. Державні та місцеві органи не завжди приділяють належну увагу якості розробки проектів законодавчих актів, що в подальшому призводить до прийняття неефективних документів. Незважаючи на те, що в «Методиці проведення аналізу впливу та відстеження результативності регуляторного акта» (Постанова КМУ №308) [47] прописані чіткі рекомендації з проведення даного дослідження, на практиці ці вимоги законодавства дотримуються не завжди.

Практичним підтвердженням цього, є часте внесення змін до прийнятих нормативно-правових актів, що свідчить про низьку якість початкового документа. Так, за період з січня по червень 2016 року Міністерством юстиції України було опубліковано 38 наказів, 29 з яких є змінами до чинного законодавства. У зв'язку з цим, аналіз діяльності регуляторних органів у сфері розробки проектів НПА та АРВ до них, є актуальним.

Незважаючи на велику кількість досліджень проведених в сфері регуляторної політики, достатня увага оцінці якості діяльності державних і місцевих органів в частині підготовки проектів нормативно-правових актів не приділялася. Тому, метою підрозділу є визначення змісту поняття «якість

АРВ», аналіз уточненої методики і розробка методичного підходу до оцінки якості діяльності регуляторних органів з розробки АРВ.

Ключовим джерелом визначення правових та організаційних основ реалізації державної регуляторної політики є Закон України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» № 1160-IV (далі Закон України № 1160) [46]. Згідно до ст. 8 і ст. 10 даного Закону, Кабінетом Міністрів України затверджена «Методика проведення аналізу впливу та відстеження результативності регуляторного акта» (Постанова КМУ №308). Новий етап в підготовці органами аналізу регуляторного впливу (АРВ) розпочався 15 березня 2016 року, після набуття чинності змін, внесених постановою КМУ № 1151 [42]. Основні переваги нового підходу представлені на рис. 4.1.

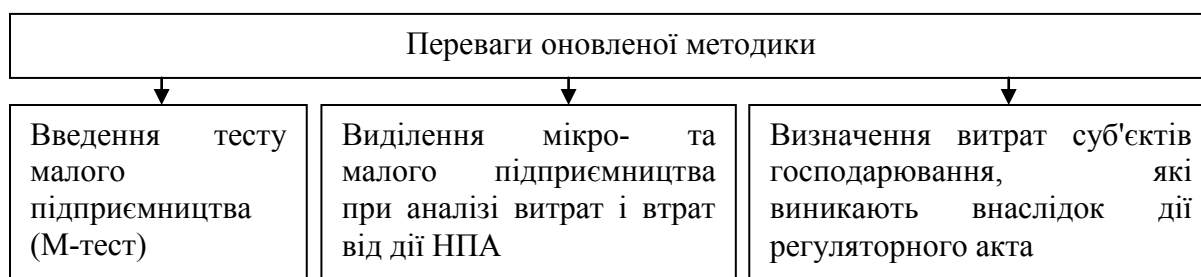

Рис. 4.1. Переваги оновленої методики проведення аналізу впливу регуляторного акта

Технологія М-тесту [66], яку використовують провідні країни Євросоюзу, дозволяє проводити конкретні підрахунки вартості регуляторного акта для бізнесу, за допомогою опитування підприємців та збору статистичних даних. Якщо результати показують негативний вплив регуляторного акта на малий бізнес, розробникам необхідно виключити деякі категорії з переліку або знизити певні вимоги.

Виділення мікро- та малого підприємництва при аналізі витрат і втрат від дії НПА дозволяє розробляти компенсаторні механізми для усунення бар'єрів для суб'єктів малого бізнесу, а визначення витрат суб'єктів господарювання, які виникають внаслідок дії регуляторного акта, дає

можливість отримати зворотній зв'язок і коригувати кількість, терміни та вартість супутніх акту дій суб'єктів господарювання.

Серед проблемних аспектів можна виділити наступні:

- великий обсяг, складність і трудомісткість розрахунків показників представлених у новій редакції методики. Якщо попередній варіант складався з 13 пунктів – в частині проведення аналізу регуляторного впливу та 14 пунктів – в частині відстеження результативності, то в новій редакції додано 3 програми: аналіз регуляторного впливу, бюджетні витрати на адміністрування регулювання суб'єктів великого та середнього підприємництва і М-Тест.

- бюджетні витрати на адміністрування регулювання суб'єктів малого підприємництва в рамках М-Тесту не передбачають процедуру надання консультацій суб'єкту малого підприємництва відповідним органом, які необхідні в зв'язку зі складністю розрахунків в уточненій методиці;

- параметри М-Тесту не враховують різні види діяльності, що впливає на витрати суб'єктів господарювання;

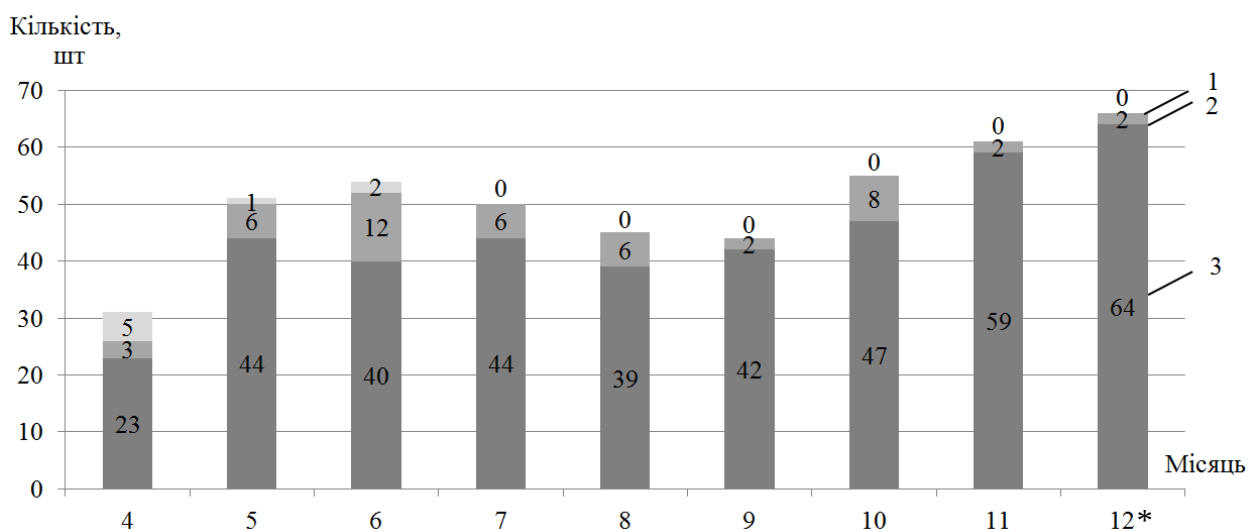
- незрозуміла мета, з якою необхідно проводити повторну оцінку витрат суб'єктів малого підприємництва для скоригованих процедур (пункт 5 додатка 4), починаючи з пункту 2 додатка 4. Проект регуляторного акта повинен враховувати всі нові компенсаторні механізми для суб'єктів малого підприємництва;

- пункт 7 Методики містить відсутні в Додатках елементи аналізу регуляторного впливу НПА «наводиться оцінка впливу зовнішніх факторів на дію акта з визначенням та порівнянням позитивних і негативних обставин, які можуть впливати на виконання вимог акта; оцінка можливості впровадження та виконання вимог акта органами державної влади і органами місцевого самоврядування, фізичними та юридичними особами; характеристика механізму повної або часткової компенсації можливої шкоди в разі настання очікуваних наслідків від дії акта».

Уточнена методика потребує корегування, так як окремі положення

можуть привести до появи випадкових помилок при використанні методики регуляторними органами, і, як наслідок, прийняття неякісних НПА.

Однією з проблем, які були виявлені під час аналізу проектів нормативно-правових актів за квітень-грудень 2016 року [33,34,35,36], є часткове або повне ігнорування регуляторними органами положень уточненої методики для розробки АРВ, яке стало наслідком складності реалізації вимог нового законодавства (рис.4.2).

*Номера відповідають номеру місяця року (квітень(04)-грудень(12))

Рис. 4.2. Кількість проектів НПА, які були розроблені в квітні-грудні 2016 року: 1 – кількість АРВ за старою методикою; 2 – кількість проектів, до яких АРВ відсутні; 3 – кількість розроблених проектів

На рис.4.2 видно, що кількість АРВ за квітень-грудень розроблених за новою методикою збільшилася, що свідчить про закінчення перехідного періоду в застосуванні оновленої методики. Аналіз графіка також показав, що кількість розроблених проектів за останні три місяці збільшилась, що може бути наслідком збільшення інтенсивності регуляторної діяльності державних органів. При цьому, за кожен місяць є певна кількість проектів, в яких аналіз регуляторного впливу відсутній, або з'являється на офіційних сайтах пізніше, ніж сам проект, що є порушенням норм ст. 9 Закону України № 1160 [46] в частині обов'язковості оприлюднення проекту нормативно-

правового акта разом з АРВ до нього.

Оцінку якості розробки АРВ регуляторними органами запропоновано здійснювати за критерієм повноти відображення якісної і кількісної складових в аналізі регуляторного впливу проектів. Згідно з пунктом 10 Постанови КМУ «Про затвердження методик проведення аналізу впливу та відстеження результативності регуляторного акта» від 11 березня 2004 № 308, Додатків 2,3, до Методики (в редакції постанови КМУ від 15.03.2016 № 308), кількісна оцінка проекту передбачає аналіз витрат на одного суб'єкта господарювання великого і середнього підприємництва; аналіз бюджетних витрат на адміністрування регулювання для суб'єктів великого та середнього підприємництва; аналіз М-Тесту і аналіз показників результативності регуляторного акта, які встановлюються протягом різних періодів після набрання чинності актом. Основні етапи методичного підходу оцінки здійснення АРВ регулюючими органами наведені на рис.4.3 [19].

Таким чином, для оцінки кількісної складової можна виділити наступні складові:

1. Визначення усіх прийнятних альтернативних способів досягнення зазначених цілей;
2. Визначення очікуваних результатів прийняття акта з розрахунком витрат на виконання вимог регуляторного акта для органів виконавчої влади чи органів місцевого самоврядування;
3. Визначення показників результативності акта:

$$K_k = K_{fk} / K_{kz}, \text{ де} \quad (4.1)$$

K_k – коефіцієнт повноти кількісної оцінки

K_{fk} – число фактично оцінених кількісних показників

K_{kz} – загальна сума кількісних показників

$$K_{kz} = K_{\text{сум}} - K_{\text{кх}}$$

* Коефіцієнт, що характеризує якість подання кількісних показників є складовою частиною коефіцієнту повноти кількісної оцінки, проте не використовується при розрахунку інтегрального показника.

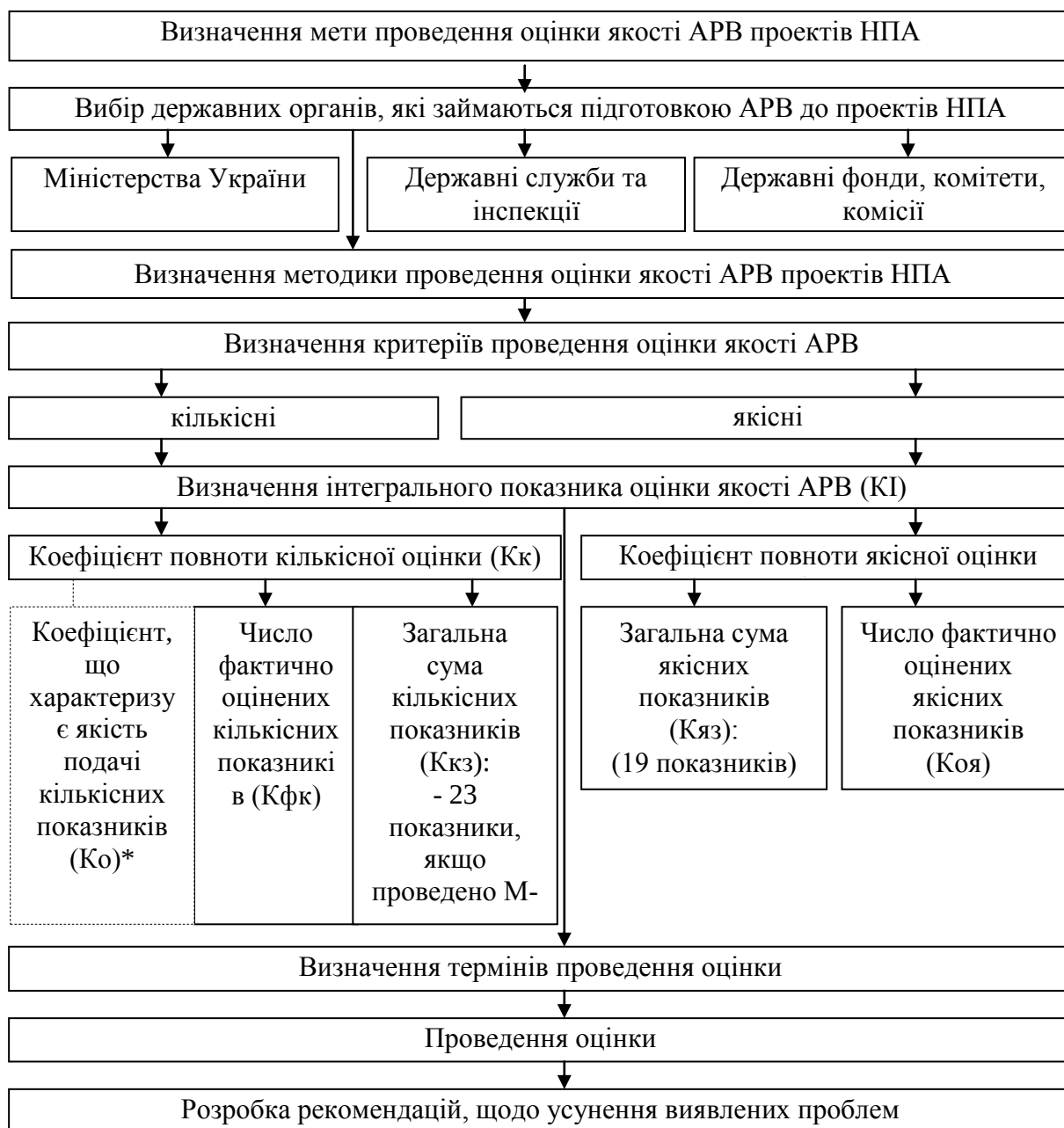

Рис. 4.3. Методичний підхід до оцінки якості проведення АРВ регуляторними органами

Загальна сума кількісних показників (Ксум) може бути 23 (за умови, що проведено М-тест) або 15 (за умови, що М-тест відсутній). Ккх – кількість показників, розрахунок яких не передбачено окремим регуляторним актом.

Крім того, згідно з п.11 Постанови, у разі неможливості обчислення розмірів прогнозних значень показників результативності чи іншої вигоди

або витрати наводиться їх текстовий опис. Отже, за наявності лише текстового опису кількісних показників, для проведення оцінки, вони вважаються проаналізованими описовим методом та позначаються, як «О». Для оцінки співвідношення кількості показників, наведених в текстовій та числовій формах, застосовується коефіцієнт описового заміщення кількісних показників (K_o), який дорівнює:

$$K_o = K_{ko}/K_{ok}, \text{ де} \quad (4.2)$$

K_o – коефіцієнт описового заміщення кількісних показників

K_{ko} – число показників оцінених описовим способом

K_{ok} – загальна сума оцінених кількісних показників

Для оцінки якісної складової аналізу можливо виділити такі критерії як:

1. Визначення проблеми, яку передбачається розв'язати шляхом державного регулювання;
2. Визначення цілей державного регулювання;
3. Визначення усіх прийнятних альтернативних способів досягнення зазначених цілей;
4. Опис механізму, який пропонується застосувати для розв'язання проблеми;
5. Обґрунтування можливості досягнення визначених цілей у разі прийняття регуляторного акта;
6. Обґрунтування запропонованого строку дії акта;
7. Визначення заходів, з допомогою яких буде здійснюватися відстеження результативності акта.

Відповідно до цього, ступінь повноти проведення якісного аналізу може бути оцінений за допомогою коефіцієнту повноти якісної оцінки ($K_{як}$), який розраховується наступним чином:

$$K_{\text{як}} = K_{\text{оя}}/K_{\text{яз}}, \text{ де} \quad (4.3)$$

$K_{\text{як}}$ – коефіцієнт повноти якісної оцінки

$K_{\text{оя}}$ – число оцінених якісних показників

$K_{\text{яз}}$ – загальна кількість якісних показників

$$K_{\text{яз}} = K_{\text{сум}} - K_{\text{ях}}$$

Загальна сума якісних показників ($K_{\text{сум}}$) дорівнює 19. $K_{\text{ях}}$ – кількість якісних показників, розрахунок яких не передбачено окремим регуляторним актом.

$$K_{\text{І}} = (K_{\text{як}} + K_{\text{к}})/2, \text{ де} \quad (4.4)$$

$K_{\text{як}}$ – коефіцієнт повноти якісної оцінки

$K_{\text{к}}$ – коефіцієнт повноти кількісної оцінки

Для проведення оцінки було введено наступні позначення: «+» – оцінка проведена; «-» – оцінка не проведена, «о» – оцінка проведена описовим способом, «х» – проведення оцінки не передбачено, «№*» – проект регуляторного акту має дерегулятивний характер.

4.2. Практика застосування методичного підходу оцінки якості розробки АРВ регуляторними органами

Для оцінки роботи регуляторних органів за квітень-грудень, з офіційних сайтів центральних органів виконавчої влади (п.1 Порядку оприлюднення у мережі Інтернет інформації про діяльність органів виконавчої влади) зібрані дані про кількість розроблених проектів і АРВ до них. За допомогою запропонованого методичного підходу було розраховано коефіцієнти повноти якісної, кількісної оцінок та інтегральний показник, які представляють собою середнє арифметичне по кожному регуляторному органу (табл.4.1) [33,34,35,36].

Таблиця 4.1

**Результати проведення оцінки АРВ проектів НПА державними
органами за квітень-грудень 2016***

№	Назва ЦОВВ	Кяк**	Кк	Ко	КІ	Рейтинг
Міністерства						
1	Міністерство соціальної політики	0,13	0,13	0,1	0,29	16
2	Міністерство регіонального розвитку та будівництва	0,79	0,51	0,46	0,64	3
3	Міністерство фінансів	0,57	0,26	0,27	0,41	13
4	Міністерство інфраструктури	0,65	0,44	0,3	0,52	8
5	Міністерство економічного розвитку і торгівлі	0,61	0,47	0,25	0,53	7
6	Міністерство енергетики та вугільної промисловості	0,77	0,64	0,38	0,71	2
7	Міністерство оборони	0,35	0,19	0	0,27	17
8	Міністерство внутрішніх справ	0,47	0,36	0,09	0,42	12
9	Міністерство освіти та науки	0,74	0,41	0,26	0,58	4
10	Міністерство екології та природних ресурсів	0,6	0,42	0,32	0,51	9
11	Міністерство юстиції	0,23	0,14	0,07	0,18	18
Державні служби та інспекції						
12	Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації	0,73	0,41	0,29	0,57	5
13	Державна фіскальна служба	0,52	0,36	0,32	0,44	11
14	Державна служба з питань геодезії, картографії та кадастру	0,53	0,54	0,17	0,54	6
15	Державна авіаційна служба	0,39	0,3	0,2	0,35	14
16	Державна архівна служба	0,09	0,08	0,2	0,09	19
Державні комітети, комісії						
17	Антимонопольний комітет	0,47	0,16	0,05	0,31	15
18	Національна комісія, що здійснює регулювання у сфері ринків фінансових послуг (НКРРФП)	0,5	0,3	0,12	0,46	10
19	Національна комісія, що здійснює регулювання у сфері зв'язку та інформатизації (НКРЗІ)	0,49	0,35	0,18	0,42	12
20	Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики та комунальних послуг (НКРЕКП)	0,87	0,73	0,34	0,8	1

*У таблиці значення Кяк, Кк, Ко і КІ наведені у вигляді середніх арифметичних по кожному регуляторному органу за період з квітня по грудень 2016 року

** Значення Кяк, Кк, Ко і КІ знаходяться в діапазоні від 0 до 1. Для Кяк, Ко та КІ кращими є значення, які ближче до 1. Для Ко – до 0.

Для інтерпретації отриманих даних побудовано матрицю розподілу державних органів за коефіцієнтами повноти кількісної та якісної оцінок та кількості розроблених проектів регуляторних актів. Наведена матриця

складається з 4 квадрантів. З точки зору аналізу, найкращим вважається 2 квадрант, оскільки до нього увійшли державні органи, які провели максимально повний якісний і кількісний аналіз проектів НПА. Найгіршим є 4 квадрант, в якому коефіцієнти повноти якісної та кількісної оцінки є найнижчими. 1 та 3 квадранти містять середні значення Кяк і Кк (рис. 4.4).

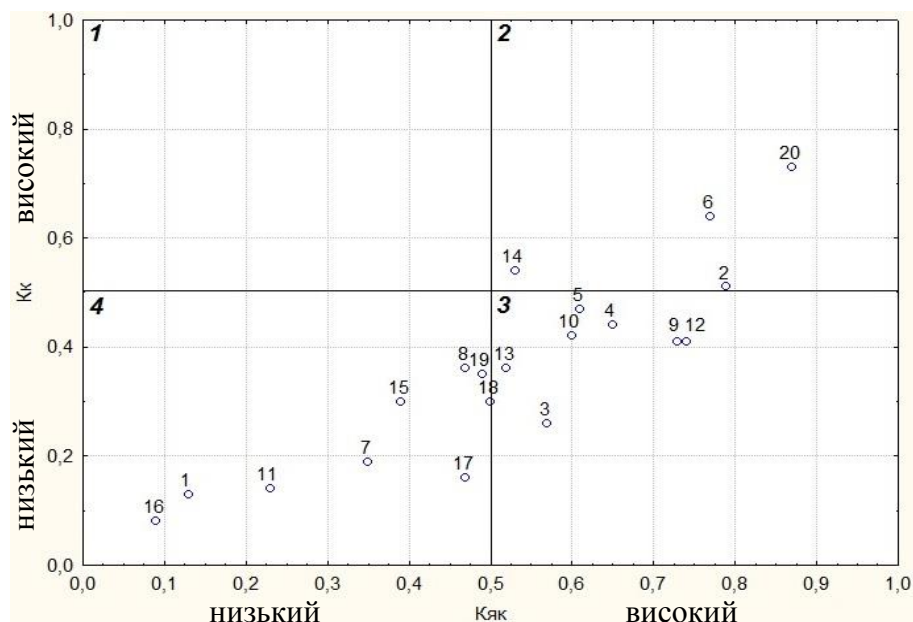

Рис. 4.4. Матриця розподілу державних органів за кількістю розроблених проектів, квітень-грудень 2016: Кяк – коефіцієнт повноти якісної оцінки, Кк – коефіцієнт повноти кількісної оцінки

Аналіз даних за квітень-грудень місяць виявив такі тенденції:

- виходячи з даних рис. 4.8 більшість ЦОВВ потрапило в 4 квадрант (9 з 20), що свідчить про відсутність АРВ в деяких проектах НПА, що є порушенням законодавства;
- до 3 квадранту увійшло 7 ЦОВВ, найкращі показники серед яких мають: Міністерство економічного розвитку і торгівлі та Міністерство екології та природних ресурсів. Це обумовлено досить високими середніми значеннями коефіцієнтів повноти якісної та кількісної оцінки.

Для порівняння, державні органи було проранжовано за даними КІ. Найкращі позиції, в кожній групі, було присвоєно ЦОВВ з найбільшими значеннями інтегрального показника (рис. 4.5).

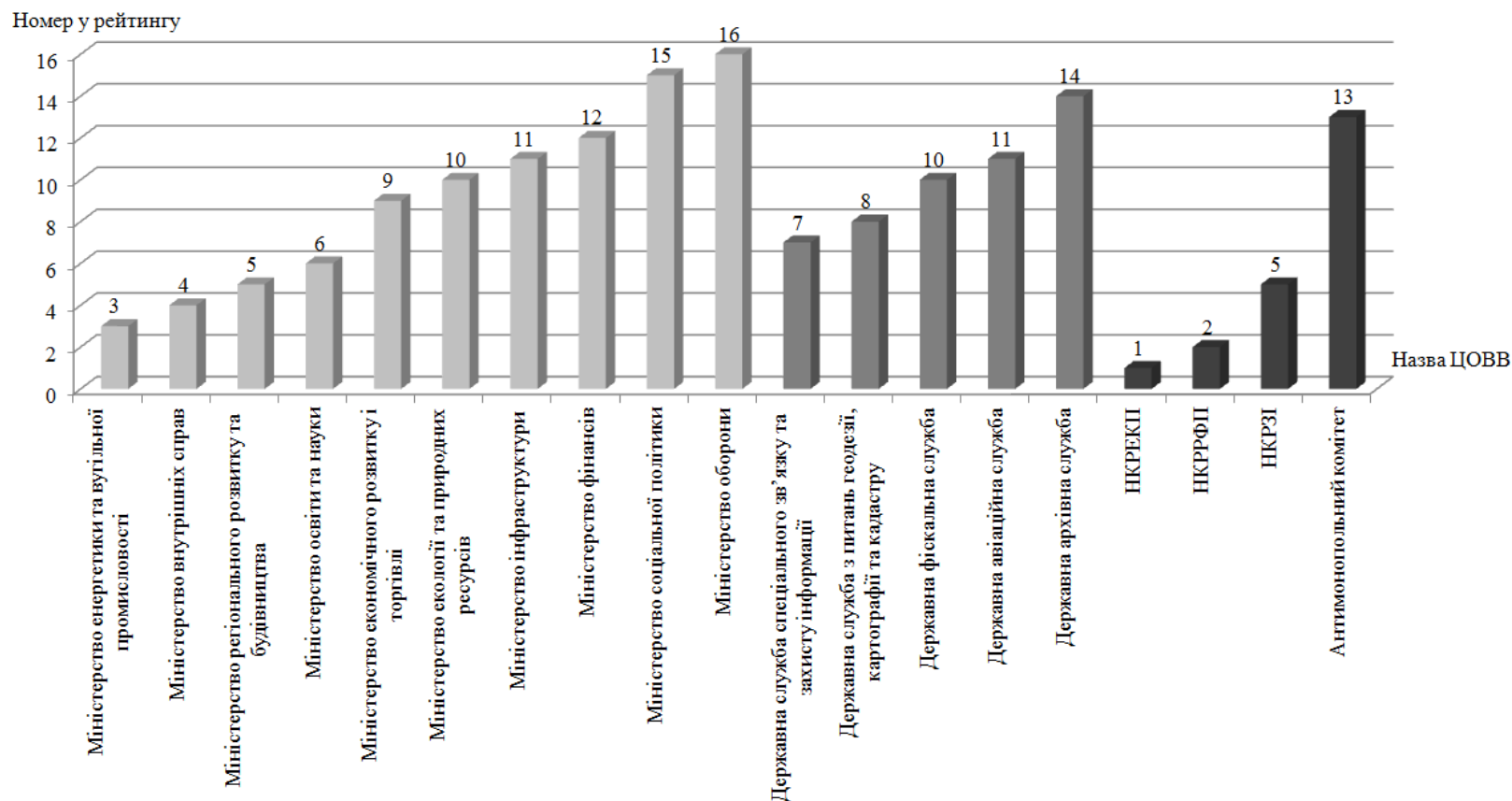

Рис. 4.5. Графік розподілу ЦОВВ за рейтингом*

* кожна з груп (міністерств; державні служби та інспекції; державні комітети та комісії) виділено окремим кольором.

Згідно до рис. 4.5 в групі міністерств найкращим виділено Міністерство енергетики та вугільної промисловості, в групі державних служб та інспекцій – Державну службу спеціального зв'язку та захисту інформації, в комісії та комітетах – Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики та комунальних послуг. Отримані результати обґрунтовуються високими середніми значеннями К_{як} та К_к. Низькі рейтингові позиції отримали ЦОВВ в яких протягом 9 місяців були відсутні або розроблені за старою методикою (редакція Постанови [42], яка діяла до 15.03.2016 р.) АРВ до деяких НПА.

Таким чином, використання запропонованої Методики для аналізу якості розроблених АРВ дозволило зробити наступні висновки:

1. Етап введення оновленої Методики АРВ можна вважати завершеним, оскільки з липня місяці всі регуляторні органи розробляли АРВ за новою методикою.

2. Протягом проаналізованих 9 місяців спостерігаються порушення регуляторними органами законодавства, в частині обов'язкової публікації АРВ разом з проектом НПА, оскільки згідно до рис. 4.2. кожного місяці було виявлено відсутність АРВ.

3. Основними проблемами, які вплинули на значення інтегрального показника стали: відсутність показників результативності або наведення лише їх переліку без зазначення кількісних або описових характеристик; наведення неповного переліку альтернатив або відсутність їх аналізу; відсутність кількісного обґрунтування проблеми; відсутність М-тесту в АРВ, до яких він має розроблятися згідно до вимог законодавства.

РОЗДІЛ 5. ПРОБЛЕМИ В СФЕРІ ДЕРЕГУЛЮВАННЯ ТА НАПРЯМИ ЇХ ВИРІШЕННЯ В 2017 Р.

Проблеми в сфері аналізу регуляторного впливу проектів нормативно-правових актів

1. Недосконалість законодавства в сфері АРВ:

1.1. Відсутність законодавчо закріпленого переліку інформаційних джерел для проведення АРВ.

Одним із ключових елементів проведення аналізу регуляторного впливу є збір інформації. Брак якісних та достовірних інформаційних даних є однією з причин підготовки АРВ, які не підкріплюються кількісними показниками. В методиці проведення відсутні будь-які вимоги до підбору інформації. Дані, які наводяться регуляторними органами під час розробки АРВ не містять посилань на джерела, тому перевірити їх достовірність та об'єктивність проведеного аналізу досить складно. Через це виникає ризик зниження якості АРВ та прийняття неефективних НПА.

За даними Державної регуляторної служби, підвищився рівень якості підготовки органами виконавчої влади проектів регуляторних актів, про що свідчить зниження з 35 до 26 відсотків питомої ваги проектів, щодо яких уповноваженим органом приймалось рішення про відмову в погодженні. Майже 99 % проектів регуляторних актів, наданих на погодження до ДРС, супроводжувались аналізом регуляторного впливу. Проте моніторинг діяльності регуляторних органів в частині розробки АРВ, виявив, що в більшості з них відсутнє числове підтвердження наявності проблеми та кількісний розрахунок показників результативності, що може бути причиною відсутності достатнього інформаційного забезпечення. Незважаючи на те, що Державною регуляторною службою наведено перелік інформаційних джерел, які можуть бути використані при проведенні аналізу регуляторного впливу, комплексного підходу до оцінки якості інформації не має.

Виходячи з цього, запропоновано впровадження послідовності інформаційного забезпечення для збору, оцінки та інтерпретації даних для проведення АРВ (рис.5.1.), використання якої дозволить оптимізувати роботу регуляторних органів в частині підбору даних для аналізу та покращити його якість за рахунок використання перевіреної інформації.

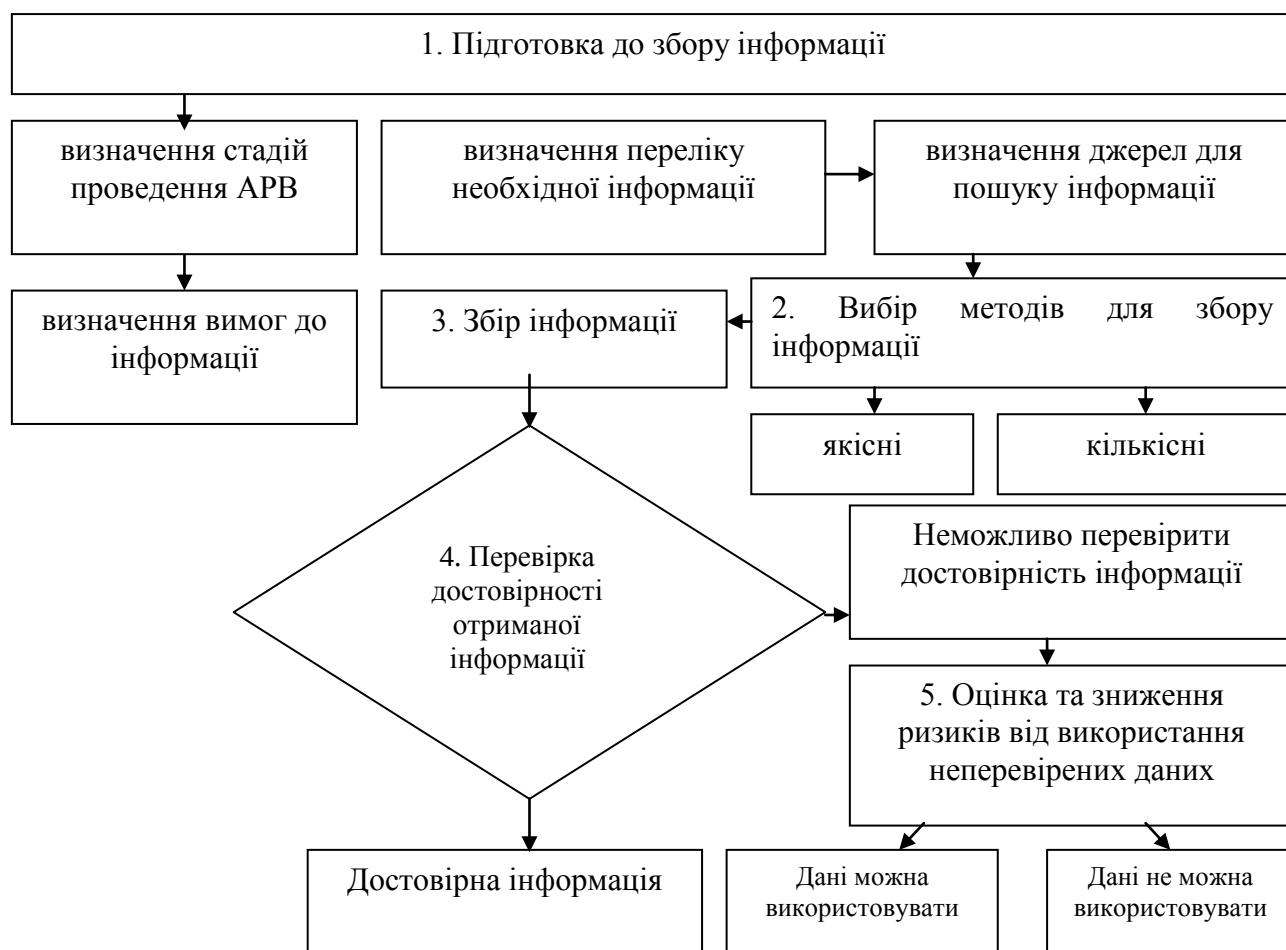

Рис. 5.1. Послідовність інформаційного забезпечення для збору, оцінки та інтерпретації даних для проведення АРВ

Підхід до визначення інформаційного забезпечення пропонується законодавчо закріпити шляхом внесення змін до Постанови КМУ № 308 у частині уточнення методології АРВ.

1.2. Наявність спірних пунктів в тексті Методики, які можуть ускладнювати процедури її застосування

З метою удосконалення методики усунення спірних пунктів і

поліпшення якості розробки АРВ регуляторними органами, запропоновано внести ряд змін до Постанови №308, а саме:

1) визначити і закріпити в Постанові КМУ №308 сутність, зміст і перелік якісних і кількісних показників аналізу впливу регуляторного акта.

2) якщо показники, які характеризують результативність дії регуляторного акту і які підлягають контролю (відстеження результативності) є додатковими для визначення результативності НПА, слід додати до VIII Розділу Додатка 1 роз'яснювальну фразу «крім певних обов'язкових показників результативності регуляторного акта (п. 10 Методики).

3) внести роз'яснення до пункту 11. Методики в яких саме випадках можливо привести текстовий опис результативності акта.

2. Трудомісткість діючої Методики проведення АРВ та брак кваліфікованих кадрів

Більшість проблем із впровадженням АРВ виникають через не підготовленість до повноцінного застосування складних та трудомістких методик, брак кваліфікованих кадрів для проведення аналізу та відношення до АРВ не як до інструменту оцінки доцільності розробки НПА, а як штучне підтвердження необхідності його прийняття. Такі проблеми характерні не лише для України, але й для більшості країн з перехідною економікою.

У зв'язку з цим, у зарубіжній літературі з'явилося нове поняття «Ria-Light» (полегшена модель АРВ [77]), яка передбачає спрощення процесу та зменшення обсягу аналізу, порівняно з класичною моделлю. Основними відмінностями спрощеної моделі від класичної є звужена сфера охоплення та менша кількість етапів аналізу.

Основною умовою для запровадження Ria-light є наявність критеріїв для відбору НПА щодо яких буде застосовуватися спрощена модель АРВ, які, згідно до зарубіжного досвіду доцільно розподілити на фільтри.

Первинний фільтр буде складатися з наступних якісних критеріїв:

1. Відповідність цілей проекту НПА основним напрямом зазначеним в

Стратегії сталого розвитку «Україна-2020» та Пріоритетному плані дій Уряду на 2016 рік, метою яких є забезпечення зростання рівня життя громадян і підвищення його якості в результаті сталого економічного розвитку.

2. Належність НПА до переліку виключень. Згідно до ст. 8 Закону [46], АРВ готується стосовно кожного НПА його розробником. Проте, ст. 3 [46], закріплено перелік документів, прийняття яких не підпадає під дію Закону, а отже АРВ до них не розробляється.

До вторинного фільтру включено критерій оцінки ступеню впливу регуляторного акту на суб'єктів господарювання та населення. Він має наступні складові:

а) високий. Визначається за умови, коли проектом НПА передбачено встановлення нових обмежень та обов'язків для суб'єктів господарювання та виникнення адміністративного навантаження, пов'язаного з дотриманням нових правил.

б) середній. Визначається за умови, коли проектом вносяться зміни до існуючих обов'язків та обмежень, у зв'язку з чим виникають додаткові витрати для суб'єктів господарювання.

в) низький. Визначається коли проектом не передбачено внесення змін, зазначених у високому та середньому ступенях, проте, згідно до первинного фільтру, до проекту має розроблятися АРВ.

Як зазначалося вище, метою проведення процедури фільтрації є вибір моделі, за якою буде розроблятися аналіз регуляторного впливу проекту. Головною відмінністю полегшеної моделі від класичної є менша кількість етапів проведення аналізу, що зменшує витрати часу, ресурсів та може проводитися на обмеженій інформаційній базі (рис. 5.2).

В діючій моделі АРВ можна виділити 8 основних етапів, серед яких:

визначення та обґрунтування проблеми і цілей державного регулювання;

визначення та оцінка усіх можливих альтернатив за допомогою спрощеного аналізу вигод/витрат;

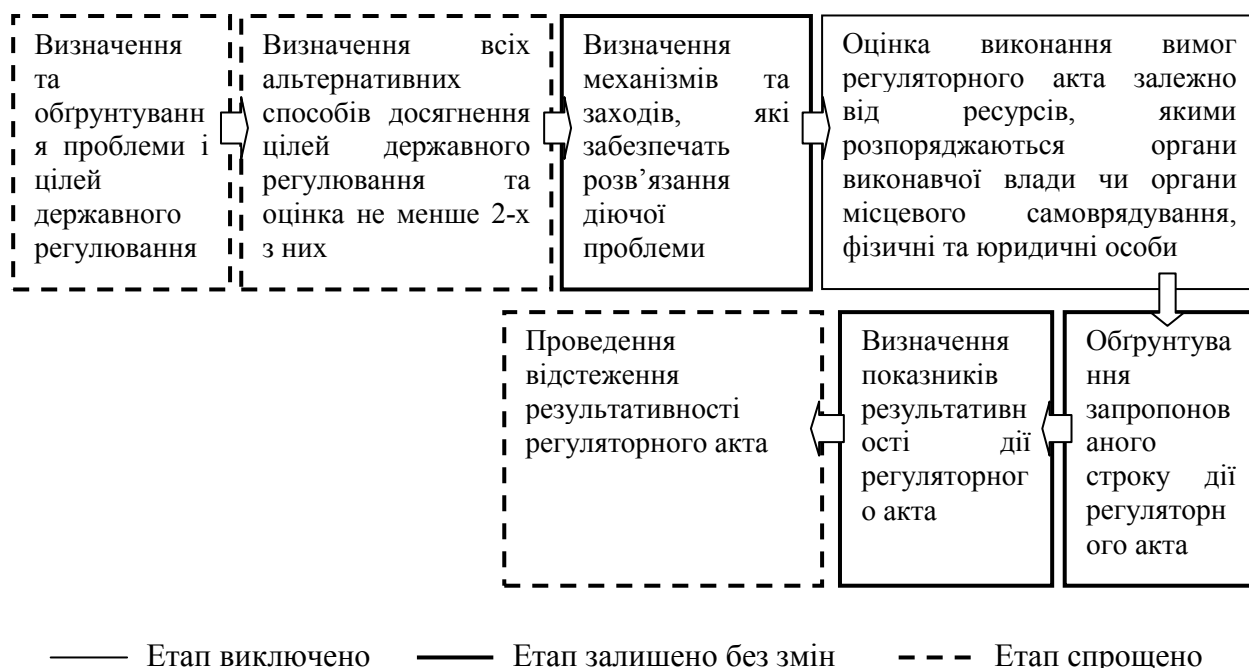

Рис. 5.2. Схема проведення Ria-light на базі діючої моделі АРВ

опис механізму, який пропонується застосувати для розв'язання проблеми, і відповідні заходи;

оцінка виконання вимог регуляторного акта залежно від ресурсів, якими розпоряджаються органи виконавчої влади чи органи місцевого самоврядування, фізичні та юридичні особи;

визначення очікуваних результатів прийняття акта;

обґрунтування запропонованого строку дії акта (у разі обмеження цього строку);

визначення показників результативності акта;

визначення заходів, з допомогою яких буде здійснюватися відстеження результативності акта.

Моніторинг оцінки якості діяльності регуляторних органів в сфері проведення АРВ дав змогу виявити, що найбільш складними для розробників є проведення аналізу витрат на одного суб'єкта господарювання великого і середнього підприємництва, які виникають внаслідок дії регуляторного акта, бюджетних витрат та М-тесту. Саме за цими показниками, у розрізі

моніторингу за березень-листопад 2016 року, було виявлено неповний та неякісний аналіз. В деяких АРВ до проектів НПА, ці показники взагалі відсутні, хоча згідно до законодавства, мають бути розраховані. Також, трудомістким аспектом методики є аналіз можливих альтернативних способів досягнення цілей та проведення методики відстеження результативності.

У зв'язку з тим, що діюча методика є досить складною, для впровадження моделі Ria-Light, запропоновано скорочення кількості етапів та спрощення процедури їх проведення.

Запропоновано об'єднати етапи визначення проблеми та цілей в один та скоротити його обсяг порівняно з діючою методикою. На даному етапі необхідно чітко визначити проблему, яку пропонується розв'язати шляхом державного регулювання, визначити причини її виникнення та навести числове обґрунтування (за наявності даних). Крім того, визначаються цілі державного регулювання, що мають бути пов'язані із розв'язанням проблеми.

Другим етапом є визначення та оцінка альтернативних способів досягнення цілей. Пропонується залишити обов'язковим наведення не менше двох альтернатив, проте спростити їх оцінку. Провести лише якісний аналіз вигод та витрат для кожної з груп на які впливає альтернатива (громадяни, держава, суб'єкти господарювання) та за результатами аналізу визначити найбільш оптимальний варіант.

Етапи на яких визначаються механізми та заходи, які забезпечать розв'язання визначеної проблеми та обґрунтовується запропонований строк дії регуляторного акта пропонується залишити без змін, оскільки шляхи вирішення виявлених проблем є важливою складовою будь-якого аналізу, а термін дії НПА пов'язаний з методикою проведення відстеження результативності, тому також є необхідним.

Етап оцінки виконання вимог регуляторного акта залежно від ресурсів, якими розпоряджаються органи виконавчої влади чи органи місцевого

самоврядування, фізичні та юридичні особи, які повинні проваджувати або виконувати ці вимоги доцільно виключити, оскільки він є трудомістким та згідно до критеріїв відбору проектів НПА, RIA-Light буде застосовуватися до тих, які не передбачають суттєвих змін та витрат коштів.

На етапі визначення показників результативності регуляторного акту доцільно залишити необхідність наведення чотирьох обов'язкових: розмір надходжень до державного та місцевих бюджетів і державних цільових фондів, пов'язаних з дією акта; кількість суб'єктів господарювання та/або фізичних осіб, на яких поширюватиметься дія акта; розмір коштів і час, що витрачатимуться суб'єктами господарювання та/або фізичними особами, пов'язаними з виконанням вимог акта; рівень поінформованості суб'єктів господарювання та/або фізичних осіб з основних положень акта.

Стосовно методики проведення відстеження результативності регуляторного акта, воно є необхідним при аналізі, проте для цілей використання RIA-Light, потребує спрощення. Оскільки визначено, що проекти, які аналізуються за допомогою RIA-Light мають низький ступінь регуляторного впливу на цільові групи, можливим є проведення лише базового та періодичного відстеження результативності. Проте останнє слід проводити раз на три роки (як встановлено діючою Методикою) починаючи з дня виконання заходів з базового відстеження, в тому числі у разі, коли дію акта, прийнятого на визначений строк, було продовжено з метою оцінки ступеня досягнення актом визначених цілей.

Крім того, спрощенню підлягає п.3. Методики відстеження результативності, згідно до якого у процесі відстеження встановлюється кількісне та якісне значення для кожного показника результативності, визначеного під час проведення аналізу впливу регуляторного акта. Оскільки одним з принципів побудови RIA-Light є використання обмеженої бази інформаційних ресурсів, за відсутності якісних або кількісних показників, процес відстеження проводиться за наявними даними.

Таким чином, зважаючи на виділені проблеми в сфері проведення

аналізу регуляторного впливу запропоновано наступні шляхи їх вирішення (табл. 5.1).

Таблиця 5.1

**Рекомендації щодо вирішення проблем в сфері аналізу
регуляторного впливу**

Проблема	Спосіб вирішення	Ким має бути вирішена	Очікувані наслідки
1. Недосконалість законодавства в сфері АРВ:	Підхід до визначення інформаційного забезпечення пропонується законодавчо закріпити шляхом внесення змін до Постанови КМУ № 308 у частині розробки нового додатку до Методики	Державна регуляторна служба Кабінет Міністрів України	Використання даного підходу дасть можливість регуляторним органам скоротити витрати часу на пошук інформації, необхідної для розробки АРВ; можливість ведення контролю використання достовірних даних із перевірених джерел; покращання якості АРВ та зменшення прийняття неефективних та корупціогенних НПА
1.1. Відсутність законодавчо закріпленого переліку інформаційних джерел для проведення АРВ			
1.2. Наявність спірних пунктів в тексті Методики, які можуть ускладнювати процедури її застосування	Внесення запропонованих змін до Постанови №308 до VIII Розділу Додатка 1 та п. 11	Державна регуляторна служба Кабінет Міністрів України	Уточнення спірних моментів в тексті Постанови та
2. Трудомісткість діючої Методики проведення АРВ та брак кваліфікованих кадрів	Розробка нової Постанови з альтернативною спрощеною методикою АРВ, критеріями та дорожньою картою для її застосування	Державна регуляторна служба Кабінет Міністрів України	Розробка полегшеної моделі АРВ має сприяти покращенню якості НПА, шляхом проведення аналізу за зменшеною кількістю етапів та на обмеженій ресурсній базі

Проблеми в сфері публічних закупівель та напрями їх вирішення у 2017 році

1. Нормативно-правові розбіжності у застосуванні норм Закону

№ 922 та роботою електронних майданчиків, існування винятків та розбіжностей у Законі № 922, які виводять з під дії не тільки цілі ринки товарів і послуг, а також замовників.

Для вирішення цієї проблеми пропонується рекомендувати Кабінету Міністрів України, Міністерству економічного розвитку і торгівлі України вжити заходів щодо:

- ініціювання внесення змін до Закону № 922 у частині мінімізації винятків, які не підпадають під дію закону, питань щодо правових прогалин та організаційних розбіжностей;

- забезпечення передачі електронної автоматизованої системи Prozorro у право власності держави, а також забезпечити спрямування коштів за авторизацію електронних майданчиків до Державного бюджету України [13];

- посилення відповідальності ДП «Прозоро», як адміністратора, електронних майданчиків, замовників та учасників щодо застосування ними норм законодавства в сфері публічних закупівель;

- внести до Закону №922 зміни в термін «замовники» щодо віднесення всіх державних, казенних, комунальних підприємств, а також господарських товариств, державна або комунальна частка акцій яких перевищує 50 відсотків до замовників у розумінні закону.

Рекомендації щодо пропонуємих змін до Закону № 922 представлені у табл. 5.2.

2. Послаблена функція щодо надання роз'яснень Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, як уповноваженого органу в сфері публічних закупівель. Відсутність нормативно закріплених узгоджених дій та посиленої відповідальності суб'єктів закупівель: ДП «Прозоро», як адміністратора – електронних майданчиків – замовників – учасників.

Рекомендації щодо змін до Закону № 922

Чинна редакція	Редакція, що пропонується	Очікуваний результат
1	2	3
Закон України «Про публічні закупівлі»		
Стаття 1. ...замовники - органи державної влади, органи місцевого самоврядування та органи соціального страхування, створені відповідно до закону, а також юридичні особи (підприємства, установи, організації) та їх об'єднання, які забезпечують потреби держави або територіальної громади, якщо така діяльність не здійснюється на промисловій чи комерційній основі, за наявності однієї з таких ознак...	замовники - органи державної влади, органи місцевого самоврядування та органи соціального страхування, створені відповідно до закону, а також юридичні особи (підприємства, установи, організації) та їх об'єднання, які забезпечують потреби держави або територіальної громади, якщо така діяльність не здійснюється на промисловій чи комерційній основі <i>або</i> за наявності однієї з таких ознак...	Прозоре та чітке розуміння щодо віднесення до визначення «замовник» у розумінні Закону № 922.
Стаття 10. Оприлюднення інформації про закупівлю... 1. Замовник самостійно та безоплатно через авторизовані електронні майданчики оприлюднює на веб-порталі Уповноваженого органу в порядку, встановленому Уповноваженим органом та цим Законом, інформацію про закупівлю, а саме: протокол розгляду тендерних пропозицій - протягом одного дня з дня його затвердження; повідомлення про намір укласти договір про закупівлю - протягом одного дня з дня прийняття рішення про визначення переможця процедури закупівлі;	протокол розгляду тендерних пропозицій - протягом одного <i>робочого</i> дня з дня його затвердження; повідомлення про намір укласти договір про закупівлю - протягом одного <i>робочого</i> дня з дня прийняття рішення про визначення переможця процедури закупівлі; інформацію про відхилення тендерної пропозиції учасника - протягом одного <i>робочого</i> дня з дня прийняття рішення про відхилення; договір про закупівлю - протягом двох <i>робочих</i> днів з дня його укладення;	Дозволить замовнику правильно планувати закупівлю, вчасно укласти договір. Зменшить ризик помилок та порушення строків розміщення інформація, що впливає на використання статті 31 Відміна замовником торгів чи визнання їх такими, що не відбулися з причини

1	2	3
інформацію про відхилення тендерної пропозиції учасника - протягом одного дня з дня прийняття рішення про відхилення; договір про закупівлю - протягом двох днів з дня його укладення; повідомлення про внесення змін до договору - протягом трьох днів з дня внесення змін; звіт про виконання договору - протягом трьох днів з дня закінчення строку дії договору, виконання договору або його розірвання; звіт про укладені договори - протягом одного дня з дня укладення договору	повідомлення про внесення змін до договору - протягом трьох <i>робочих</i> днів з дня внесення змін; звіт про виконання договору - протягом трьох <i>робочих</i> днів з дня закінчення строку дії договору, виконання договору або його розірвання; звіт про укладені договори - протягом одного <i>робочого</i> дня з дня укладення договору	- неможливості усунення порушень, що виникли через виявлені порушення законодавства з питань публічних закупівель; - порушення порядку оприлюднення оголошення про проведення процедури закупівлі, повідомлення про намір укласти договір, передбаченого цим Законом
Стаття 12. Процедури закупівлі 1. Закупівля може здійснюватися шляхом застосування однієї з таких процедур:	Доповнити торги з обмеженою участю	Розширить можливості замовника вибрати правильну процедуру закупівлі. Досвід ЄС.
Стаття 17. Відмова в участі у процедурі закупівлі Переможець торгів у строк, що не перевищує п'яти днів з дати оприлюднення на веб-порталі Уповноваженого органу повідомлення про намір укласти договір, повинен надати замовнику документи, що підтверджують відсутність підстав, визначених пунктами 2, 3, 5, 6 і 8 частини першої цієї статті.	Переможець торгів у строк, що не перевищує п'яти днів з дати оприлюднення на веб-порталі Уповноваженого органу повідомлення про намір укласти договір, повинен надати замовнику документи, що підтверджують відсутність підстав, визначених пунктами 2, 3, 5, 6 і 8 частини першої та <i>частиною другою цієї статті.</i>	Приведення у відповідність з частиною 3 статті 17.

1	2	3
Стаття 19. Звіт про результати проведення процедури закупівлі у разі закупівлі робіт або послуг - повне найменування та місцезнаходження кожного юридичного суб'єкта господарювання, якого учасник, з яким укладено договір про закупівлю, буде залучати до виконання робіт як субпідрядника в обсязі не менше ніж 20 відсотків вартості договору про закупівлю, якщо про це зазначено в договорі про закупівлю.	у разі закупівлі робіт - повне найменування та місцезнаходження кожного юридичного суб'єкта господарювання, якого учасник, з яким укладено договір про закупівлю, буде залучати до виконання робіт як субпідрядника в обсязі не менше ніж 20 відсотків вартості договору про закупівлю, якщо про це зазначено в договорі про закупівлю.	Приведення у відповідність зі статтею 22. Тендерна документація. 17) у разі закупівлі робіт - вимогу про зазначення учасником у тендерній пропозиції інформації (повне найменування та місцезнаходження) щодо кожного суб'єкта господарювання, якого учасник планує залучати до виконання робіт як субпідрядника в обсязі не менше ніж 20 відсотків від вартості договору про закупівлю.
Стаття 38. Відповідальність за порушення вимог цього Закону 1. За порушення вимог, установлених цим Законом та нормативно-правовими актами, розробленими відповідно до цього Закону, члени тендерного комітету замовника, уповноважена особа (особи), члени органу оскарження, службові (посадові) особи Уповноваженого органу, службові (посадові) особи органів, що здійснюють казначейське обслуговування бюджетних коштів (обслуговуючого банку), несуть відповідальність згідно із законами України.	Стаття 38. Відповідальність за порушення вимог цього Закону 1. За порушення вимог, установлених цим Законом та нормативно-правовими актами, розробленими відповідно до цього Закону, члени тендерного комітету замовника, уповноважена особа (особи), члени органу оскарження, службові (посадові) особи Уповноваженого органу, службові (посадові) особи органів, що здійснюють казначейське обслуговування бюджетних коштів (обслуговуючого банку), учасники, <i>службові особи веб-порталу</i> Уповноваженого органу з питань закупівель, службові особи авторизованого електронного майданчика несуть відповідальність згідно із законами України.	Розширення кола відповідальних осіб приведе до підвищення якості організації та проведення тендерів в електронній системі.

Пропонується Міністерству економічного розвитку і торгівлі України вжити заходів щодо:

- розробки та затвердження підзаконних нормативних актів щодо покрокової організації та проведення кожної процедури закупівлі;
- забезпечення технічного вдосконалення електронної системи закупівель та оформлення комплексної системи захисту інформації відповідними органами безпеки України, вирішити питання передачі права власності веб-порталу уповноваженого органу з питань державних закупівель до Мінекономрозвитку [13];
- забезпечення якісної методологічної допомоги замовникам та надання вичерпних роз'яснень щодо застосування законодавства у сфері публічних закупівель;
- забезпечення належного контролю та відповідальності за діяльністю ДП «Прозорро» в частині функціонування веб-порталу державних закупівель та електронних майданчиків щодо забезпечення виконання ними норм Закону № 922.

3. Відсутність нормативно закріплених узгоджених дій та посиленої відповідальності суб'єктів закупівель: ДП «Прозорро», як адміністратора – електронних майданчиків – замовників – учасників та існування корупційних ризиків та дискримінаційних вимог.

Для вирішення зазначеного питання пропонується Національному антикорупційному бюро України та його територіальним управлінням посилити контроль за корупційними правопорушеннями для всіх суб'єктів закупівель: ДП «Прозорро», як адміністратора – електронних майданчиків – замовників – учасників. Антимонопольному комітету України: – підвищити плату за подання скарг від учасників в відсотковому еквіваленті від вартості закупівлі.

Таким чином для поступової адаптації законодавства в сфері публічних закупівель до законодавства ЄС з урахуванням розпорядження КМУ від 24.02.2016 № 175-р «Про Стратегію реформування публічних закупівель

(«дорожню карту»)) та подальшої реалізації реформи в сфері публічних закупівель необхідно налагодження узгоджених дій, які будуть направлені на удосконалення електронної системи закупівель між Міністерством економічного розвитку і торгівлі України, іншими центральними органами виконавчої влади, що реалізують державну політику у сфері публічних закупівель, замовниками, учасниками та електронними майданчиками, як активними користувачами електронної системи закупівель.

Проблеми реєстраційної системи та напрями їх вирішення у 2017 році.

1. Низька якість обслуговування клієнтів в органах державної реєстрації.

У процесі орієнтації на модель «сервісної держави» посадові особи державної реєстраційної служби повинні ставитися до суб'єктів звернення як до клієнтів і прагнути до якісного та професійного обслуговування, а також до створення привітного та комфортного емоційного клімату для суб'єктів звернення. Тому розробка та прийняття кодексу професійної етики для посадових осіб державної реєстраційної служби повинні стати першочерговими заходами для підвищення якості обслуговування клієнтів в органах державної реєстрації та рівня задоволеності суб'єктів звернення органами державної влади та місцевого самоврядування.

2. Ускладнений порядок ліквідації бізнесу.

Серед причин виникнення проблеми є навмисне «затягування» процедур з боку представників контролюючих органів, затяжні суперечки з партнерами і контрагентами, в тому числі судові (через що у контролюючих органів виникає можливість і право на проведення перевірки, а це призводить до додаткових витрат часу підприємця та ризику проявів корупції з боку контролюючих органів).

Основною загрозою наявності вказаної проблеми є викривлення даних щодо діючих підприємств України. Так, внаслідок значних витрат часу на ліквідацію бізнесу його власникам простіше зупинити діяльність суб'єкта господарювання без проходження процедури ліквідації. Але існування

великої кількості таких підприємств спотворює статистичні дані щодо розвитку підприємництва України. Це, в свою чергу, не дає можливість приймати адекватні регулюючі рішення на державному рівні та знижує конкурентоспроможність України на міжнародній арені.

Для вирішення цього питання в 2015 р. прийнято Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців» від 26.11.2015 №835-VIII. Вказаним НПА визначено строк передання відомостей державним реєстратором до контролюючих органів інформації щодо реєстрації рішення засновників про ліквідацію суб'єкта господарювання. Це значно скоротило процес ліквідації бізнесу, але через те, що Законом не були виправлені всі недоліки процедури, витрати часу на ліквідацію суб'єкта господарювання ще є значними.

В напрямку спрощення порядку ліквідації бізнесу в Україні пропонується:

1) Міністерству юстиції України розробити законопроект щодо внесення змін до порядку державної реєстрації припинення господарської діяльності, яким повинно передбачатись скасування з підстав для зупинення розгляду документів пункту щодо невідповідності документів визначеним законодавством вимогам, та неповного обсягу документів, що повинно перевірятись державним реєстратором при поданні заявником документів; визначити строк надання довідок про відсутність заборгованостей зі сплати податків та зборів з органів виконавчої влади до державного реєстратора, що дорівнює одному робочому дню (по аналогії зі строком надання аналогічних довідок державному реєстратору за його запитом).

2) Державній фіскальній службі України встановити вичерпний перелік причин неможливості проведення податкової перевірки при ліквідації суб'єкта господарювання;

3) Державному комітету архівів України провести перевірки місцевих державних архівів щодо застосування єдиних тарифів за зберігання документів, що встановлені Наказом Державного комітету архівів України

«Про затвердження цін на роботи (послуги), що виконуються центральними державними архівними установами на договірних засадах».

Таким чином, зважаючи на виділені проблеми в реєстраційній сфері запропоновано наступні шляхи їх вирішення (табл. 5.3).

Проблеми дозвільної системи та ліцензування і напрями їх вирішення у 2017 році.

1. Мала кількість ЦНАП в деяких регіонах України.

Станом на початок 2017 року відкрито не всі заплановані ЦНАП. При цьому розбудова мережі здійснюється нерівномірно: найбільша кількість створених ЦНАП у Рівненській, Дніпропетровській, Полтавській, Сумській, Харківській, Волинській областях, найменша – у Вінницькій, Житомирській, Львівській, Хмельницькій областях. Через це не забезпечуються рівні умови надання адміністративних послуг для мешканців усіх регіонів України. Тому потрібно й надалі відкривати ЦНАП згідно з потребами населення, приділивши окрему увагу районним та селищним ЦНАП, які необхідні для доступності адміністративних послуг для суб'єктів звернення, які віддалені від ЦНАП міст та районних центрів. Крім того, можливим вирішенням цього питання є знаходження адміністраторів ЦНАП у приміщеннях районних та селищних органів місцевого самоврядування.

2. Відсутність впровадження застосування кращих європейських практик з надання адміністративних послуг із застосуванням інформаційних технологій

Це тягне за собою ускладнений документообіг, нераціональне витрачання часу та корупційні ризики. Сучасний стан інформаційного забезпечення надання адміністративних послуг в Україні є недостатнім для громадськості внаслідок відсутності:

ефективного механізму для інформування суб'єктів звернення про адміністративні послуги, порядки, умови та суб'єктів їх надання, нормативно-правові акти, відповідно до яких надаються такі послуги, зокрема цілодобової Урядової телефонної довідки про адміністративні послуги;

**Шляхи вирішення проблем дерегулювання економіки в
реєстраційній сфері**

Проблема	Спосіб вирішення	Ким має бути вирішена	Очікувані наслідки
1. Низька якість обслуговування клієнтів в органах державної реєстрації	Розробка та прийняття кодексу професійної етики для посадових осіб державної реєстраційної служби	Державна реєстраційна служба Кабінет Міністрів України	Підвищення якості обслуговування клієнтів в органах державної реєстрації та рівня задоволеності суб'єктів звернення органами державної влади та місцевого самоврядування
2. Ускладнений порядок ліквідації бізнесу	1. Розроблення законопроекту щодо внесення змін до порядку державної реєстрації припинення господарської діяльності, яким повинно передбачатись скасування з підстав для зупинення розгляду документів пункту щодо невідповідності документів визначеним законодавством вимогам, та неповного обсягу документів, що повинно перевірятись державним реєстратором при поданні заявником документів; визначити строк надання довідок про відсутність заборгованостей зі сплати податків та зборів з органів виконавчої влади до державного реєстратора, що дорівнює одному робочому дню (по аналогії зі строком надання аналогічних довідок державному реєстратору за його запитом) 2. Встановлення вичерпного переліку причин неможливості проведення податкової перевірки при ліквідації суб'єкта господарювання. 3. Застосування єдиних тарифів за зберігання документів, що встановлені Наказом Державного комітету архівів України «Про затвердження цін на роботи (послуги), що виконуються центральними державними архівними установами на договірних засадах»	Міністерство юстиції України Державна фіскальна служба України Державний комітет архівів України	Покращення бізнес-клімату в країні, підвищення позиції України в рейтингу «Ведення бізнесу»

можливості звернення щодо надання адміністративних послуг з використанням Інтернету.

Визнання того факту, що створення зручних і доступних умов для отримання суб'єктами звернення адміністративних послуг є одним з головних завдань державних органів влади та органів місцевого самоврядування передбачено Концепцією Державної цільової програми створення та функціонування інформаційної системи надання адміністративних послуг на період до 2017 року. Проте станом на 2016 рік більшість положень Концепції не є реалізованими: Законом України «Про адміністративні послуги» навіть не передбачено поняття «електронна заява». Тому необхідно внести поняття «електронна заява», в першу чергу, в Закон України «Про адміністративні послуги», а також до всіх інших законодавчих актів в сфері адміністративних послуг. Крім того, для запровадження механізму надання адміністративних послуг через Інтернет-ресурси, першочерговим завданням є повне наповнення Єдиного порталу адміністративних послуг вичерпною інформацією щодо адміністративних послуг та суб'єктів, що їх надають для реалізації планів е-врядування в сфері адміністративних послуг.

3. Відсутність єдиного переліку адміністративних послуг, що надаються на території України, та плати за їх надання.

Стаття 5 Закону України «Про адміністративні послуги» визначає, що перелік адміністративних послуг визначається законом. Однак, спеціальний закон, що встановлює перелік адміністративних послуг, ще не прийнятий. Крім того, залишається невирішеним питання щодо плати за адміністративні послуги. Отже, необхідним є прийняття такого закону, яким передбачено:

врегулювання змістовних аспектів встановлення та справляння адміністративного збору (насамперед, це критерії платності, методика встановлення розміру плати, ефективність використання плати за адміністративні послуги тощо);

встановлення переліку адміністративних послуг, що надаються через

ЦНАП;

одночасна розробка законопроекту про внесення змін до чинних законів України, якими встановлено платність окремих адміністративних послуг, а також законодавчих актів, які регулюють відносини в сфері адміністративних послуг.

Таким чином, зважаючи на виділені проблеми в дозвільній сфері, ліцензуванні та наданні адміністративних послуг запропоновано наступні шляхи їх вирішення (табл. 5.4).

Проблеми в сфері оподаткування та напрями їх вирішення у 2017 році.

1. Значні витрати суб'єктів господарювання на реєстрацію РРО.

В результаті проходження процедур реєстрації реєстраторів розрахункових операцій фінансові витрати суб'єкта господарювання складають 20800 грн. Найбільшу частку в фінансових витратах займає вартість самого касового апарату та іншого обладнання для користування пакетом GPRS Монітор (65,9%). Це є значними витратами для суб'єктів господарювання України. Так, фінансові витрати на купівлю реєстраторів розрахункових операцій в Україні дорівнюють 14,42% ВВП на душу населення. Для порівняння, в країнах старих членах ЄС такі витрати складають від 0,36% до 1,64% ВВП на душу населення, а в країнах нових членах ЄС – від 1,37% до 5,96% ВВП на душу населення.

В 2016 р. вирішенню цієї проблеми не було приділено уваги. Однак, оскільки основною загрозою існування проблеми є тінізація економіки (через недостатність фінансових ресурсів на реєстрацію РРО бізнес може перейти до нелегального сектору економіки), першочерговим завданням з дерегулювання економіки має бути скорочення витрат підприємництва на реєстрацію касових апаратів.

Шляхи вирішення проблем дерегулювання економіки в дозвільній сфері, ліцензуванні та наданні адміністративних послуг

Проблема	Спосіб вирішення	Ким має бути вирішена	Очікувані наслідки
1. Мала кількість ЦНАП в деяких регіонах України	Розробка та прийняття кодексу професійної етики для посадових осіб державної реєстраційної служби	Міністерство юстиції України Кабінет Міністрів України	Підвищення якості обслуговування клієнтів в органах державної реєстрації та рівня задоволеності суб'єктів звернення органами державної влади та місцевого самоврядування
2. Відсутність впровадження застосування кращих європейських практик з надання адміністративних послуг із застосуванням інформаційних технологій	1. Повне наповнення Єдиного порталу адміністративних послуг вичерпною інформацією щодо адміністративних послуг та суб'єктів, що їх надають для реалізації планів е-врядування в сфері адміністративних послуг	Міністерство юстиції України Кабінет Міністрів України	Підвищення якості обслуговування клієнтів в ЦНАП
3. Відсутність єдиного переліку адміністративних послуг, що надаються на території України, та плати за їх надання.	1. Встановлення переліку адміністративних послуг, що надаються через ЦНАП 2. Врегулювання змістовних аспектів встановлення та справляння адміністративного збору; 3. Одночасна розробка законопроекту про внесення змін до чинних законів України, якими встановлено платність окремих адміністративних послуг, а також законодавчих актів, які регулюють відносини в сфері адміністративних послуг.	Міністерство юстиції України Кабінет Міністрів України	Покращення бізнес-клімату в країні, підвищення позиції України в рейтингу «Ведення бізнесу»

Для зменшення адміністративного навантаження на господарюючих суб'єктів в результаті введення норм щодо обов'язкового застосування касових апаратів в деяких країнах світу запроваджено заходи зі зменшення фінансових витрат на їх купівлю (Австрія, Литва, Грузія, Вірменія): встановлення максимальної ціни на реєстраторів розрахункових операцій, безоплатне надання державою касових апаратів суб'єктам господарювання або компенсація державою витрат суб'єктів господарювання на купівлю касових апаратів. Зазначені заходи зменшують витрати суб'єктів господарювання, пов'язані з придбанням касових апаратів та його реєстрації на підприємстві.

2. Значні витрати часу на адміністрування податків.

Існування обтяжливого адміністрування податків є перешкодою для відкриття бізнесу, особливо малого, оскільки через незрозумілі порядки обчислення податкових платежів існує велика ймовірність помилок, що призводить до значних фінансових санкцій. Це погіршує бізнес-клімат в країні та перешкоджає розвитку підприємництва.

Спрощена система оподаткування частково вирішує цю проблему, оскільки нею передбачений спрощений податковий облік. Однак, наявність спрощеної системи оподаткування ускладнює податкову систему. Тому особливо важливим для України є зменшення витрат часу на адміністрування податків для суб'єктів господарювання, що перебувають на загальній системі оподаткування. Це сприятиме поступовому переходу платників зі спрощеної до загальної системи оподаткування та можливості відмови від застосування вказаного інструменту податкового регулювання.

Заповнення декларацій з податку на прибуток підприємств має найбільший адміністративний тягар в порівнянні з іншими обов'язковими процедурами, які виконуються при адмініструванні цього податку. Тому основним заходом зі зменшення негативного впливу адміністрування корпоративного податку на мале підприємництво в країнах ЄС

(Великобританія, Голландія, Франція, Ірландія, Швеція) було обрано спрощення звітності. В результаті виконання вказаного заходу зменшення адміністративних витрат малого підприємництва на складання декларації з корпоративного податку у Франції склало 54 млн. франків, у Голландії – 200 млн.євро.

В 2015 р. в Україні було скорочено декларацію з ПДВ, єдиного податку. Але чинним законодавством України не передбачено спрощених форм декларацій з податку на прибуток підприємств для суб'єктів малого підприємництва. Пропонується застосувати досвід країн ЄС в частині запровадження спрощених форм звітності для малого підприємництва в Україні. Це дозволить не тільки зменшити адміністративне навантаження на мале підприємництво, а й буде поштовхом для переходу суб'єктів господарювання на загальну систему оподаткування зі спрощеної.

Таким чином, зважаючи на виділені проблеми в сфері оподаткування, запропоновано наступні шляхи їх вирішення (табл. 5.5)

Проблеми в сфері державного нагляду (контролю) та напрями їх вирішення у 2017 році.

1. Недостатньо ефективна система державного контролю.

Для вирішення цієї проблеми необхідним є впорядкування та вдосконалення процедури здійснення державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності, зменшення кількості здійснення заходів державного нагляду (контролю) шляхом:

- перегляду критеріїв, за якими суб'єкти господарювання відносяться до найвищої та середньої групи ризику, з метою звуження кола таких суб'єктів господарювання (до 10%);
- визначення вичерпного переліку питань, щодо яких здійснюється державний нагляд (контроль);
- унеможливлення (заборона) здійснення заходів державного нагляду (контролю) з питань, що не зазначені у формі акта.

Таблиця 5.5

**Шляхи вирішення проблем дерегулювання економіки в сфері
оподаткування**

Проблема	Спосіб вирішення	Ким має бути вирішена	Очікувані наслідки
1. Значні витрати суб'єктів господарювання на реєстрацію РРО	Здійснення повної або часткової компенсації суб'єктам господарювання витрат на купівлю касових апаратів	Держава фіскальна служба України	Покращення бізнес-клімату в країні
2. Значні витрати часу на адміністрування податків	1. Запровадження спрощеної форми декларацій з податку на прибуток підприємств для суб'єктів малого підприємництва 2. Запровадження попереднього заповнення декларацій з податку на прибуток в фіскальних органах	Держава фіскальна служба України	Спрощення адміністрування податків, підвищення позиції України в рейтингу «Ведення бізнесу» за субіндексом «Оподаткування»

2. Відсутність офіційних текстів нормативно-правових актів, дотримання яких перевіряється під час здійснення заходів державного нагляду (контролю), в загальному доступі.

При проведенні перевірок суб'єктів господарювання важливим є інформаційно-правовий аспект. Частиною 2 ст. 68 Конституції України встановлює, що «незнання законів не звільняє від юридичної відповідальності». Тобто суб'єкти господарювання при порушенні норм законодавства не мають права посилалися на його незнання.

Найбільш зручним способом отримання правової інформації є особисте ознайомлення з діючим законодавством. Однак це не завжди є можливим через відсутність офіційного тексту законодавчого акту в загальному доступі. Негативним наслідком цього є значні витрати часу, та іноді – фінансові витрати, на формування нормативно-правової бази для ведення бізнесу.

Причому основною загрозою в даному випадку є відсутність доступу до необхідної інформації та штрафні санкції за невиконання законодавства, якого немає в загальному доступі.

В 2016 році вказаній проблемі не було приділено достатньої уваги. Саме тому центральне місце серед заходів дерегулювання в 2017 році є запровадження обов'язкового розміщення на офіційних веб-сайтах органів державного нагляду (контролю) НПА, дотримання яких перевіряється під час здійснення заходів державного нагляду (контролю). Це дозволить суб'єктам господарювання з мінімальними часовими та фінансовими витратами ознайомитись з законодавством, яким регулюється їх діяльність.

3. Наявність корупціогенних чинників в нормативно-правових актах в дерегуляційній сфері.

Згідно до ст. 15 Закону України «Про запобігання і протидії корупції» Міністерством юстиції визначається методологія проведення антикорупційної експертизи та порядок оприлюднення її результатів. До основних завдань антикорупційної експертизи відноситься аналіз положень НПА для визначення повноти та системності врегулювання відносин у відповідній сфері. Методологія проведення антикорупційної експертизи затверджена Міністерством юстиції України від 30.09.2011 зі змінами від 19.09.2013 №3099/5 вказує на необхідність виявлення корупціогенних чинників в нормативно-правових актах та її проектах.

Проте, як свідчить практичний досвід, не в усіх випадках розробники законів додержуються вказаної методології та, як наслідок, виникає ризик прийняття НПА з корупціогенними факторами. Крім того, не завжди інформація надана державними органами, щодо кількості порушень виявлених під час аналізу проектів НПА співпадає з даними громадської антикорупційної експертизи, що може свідчити про умисне замовчування фактів прийняття проектів з корупціогенними чинниками.

Основними шляхами вирішення даної проблеми є ретельний відбір кваліфікованих експертів, які володіють високим рівнем професійних

навичок та знань; запровадження більш жорсткої відповідальності за порушення вимог законодавства; застосування методу правового регулювання в експертній діяльності, який успішно використовується в країнах Європейського Союзу.

Таким чином, зважаючи на виділені проблеми в сфері державного нагляду (контролю), запропоновано наступні шляхи їх вирішення (табл. 5.6).

Таблиця 5.6

**Шляхи вирішення проблем дерегулювання економіки в сфері
державного нагляду (контролю)**

Проблема	Спосіб вирішення	Ким має бути вирішена	Очікувані наслідки
1	2	3	4
1. Недостатньо ефективна система державного контролю.	- перегляд критеріїв, за якими суб'єкти господарювання відносяться до найвищої та середньої групи ризику, з метою звуження кола таких суб'єктів господарювання (до 10%); - визначення вичерпного переліку питань, щодо яких здійснюється державний нагляд (контроль); - унеможливлення (заборона) здійснення заходів державного нагляду (контролю) з питань, що не зазначені у формі акта.	Міністерство юстиції України Кабінет Міністрів України	Впорядкування та вдосконалення процедури здійснення державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності, зменшення кількості здійснення заходів державного нагляду (контролю)
2. Відсутність офіційних текстів НПА, дотримання яких перевіряється під час здійснення заходів державного нагляду (контролю), загальному доступі.	запровадження моніторингу доступності офіційних текстів НПА, виконання яких перевіряється під час здійснення перевірок діяльності суб'єктів господарювання	Державна регуляторна служба України	Забезпечення вільного доступу до необхідної інформації та мінімізація штрафних санкцій за невиконання законодавства, якого немає в загальному доступі

1	2	3	4
3. Наявність корупціогенних чинників в НПАв дерегуляційній сфері.	Розробка «Положення про електронний реєстр даних про стан і результати проведення громадських антикорупційних експертиз НПА органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування», з обов'язковою нормою, щодо розміщення результатів антикорупційних експертиз на офіційних веб-сайтах центральних і місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування	Міністерство юстиції України Кабінет Міністрів України	Зменшення рівня корупції в органах влади

ВИСНОВКИ

Аналіз позиціювання України у міжнародних рейтингах дозволив зробити висновки про суттєве погіршення позиції України у 2016 році за індексом глобальної конкурентоспроможності, індексом процвітання та значне відставання нашої країни від багатьох країн-членів ЄС у інших міжнародних рейтингах незважаючи на покращення в них позиції України за підсумками року.

Співставлення у світових рейтингах та індексах України з іншими країнами-членами ЄС дозволило визначити проблемні аспекти за напрямками дерегулювання економіки, які здійснюють на неї вплив, вказані проблеми необхідно враховувати при реалізації стратегії розвитку країни.

Аналіз статистичних індикаторів результативності заходів з дерегулювання економіки в Україні дав змогу виявити невирішені проблеми за окремими напрямками дерегулювання: ускладнений порядок ліквідації бізнесу; мала кількість ЦНАП в деяких регіонах України; вузький перелік переданих ЦНАПам адміністративних послуг в деяких регіонах України; складність митних процедур при оформленні експорту; велика кількість контролюючих органів в порівнянні з країнами ЄС.

Проведений аналіз нормативно-правових актів в сфері дерегулювання економіки виявив позитивні тенденції дерегулювання в 2016 рр., серед яких: суттєве спрощення порядку реєстрації бізнесу та порядку реєстрації нерухомості; скорочення документів дозвільного характеру та видів діяльності, що підлягають ліцензуванню; створення мережі ЦНАП та передача їм найпоширеніших адміністративних послуг; скорочення кількості контролюючих органів; зменшення кількості податкових платежів суб'єктів господарювання протягом року, тощо. Однак, прийняті нормативно-правові акти, якими було запроваджено наведені заходи, містили ряд недоліків, що негативно позначилось на результативності заходів з дерегулювання

економіки в Україні. Здійснення заходів дерегулювання за визначеними пріоритетами не тільки наближує законодавство України до вимог ЄС, а й також є основою формування системи норм та правил, покликаних досягнути в Україні збалансування інтересів бізнесу та суспільства.

Позитивними зрушеннями у реалізації державної політики дерегулювання в 2016 році були: зниження вартості реєстрації бізнесу та власного майна; скорочення кількості процедур реєстрації бізнесу та власності; зменшення часу для здійснення зазначених реєстраційних дій; наближення адміністративних послуг до суб'єктів господарської діяльності, розширення переліку суб'єктів, які можуть виконувати реєстраційні дії; зниження вартості підключення до системи електропостачання; підвищення надійності електропостачання та прозорості тарифів; зниження податкового навантаження з точки зору граничних податкових ставок до рівня країн-членів ЄС; зниження кількості податкових платежів протягом року; зниження часу на прикордонний та митний контроль імпорту.

Найбільш значущими проблемами дерегулювання, що потребують невідкладного вирішення, є:

✓ *в сфері реєстраційної системи* - низька якість обслуговування клієнтів в органах державної реєстрації; велика кількість процедур з реєстрації власності порівнянні з країнами ЄС.

✓ *в сфері дозвільної системи та ліцензування* – низький рівень автоматизації, що проявлено значним терміном реалізації підключення до електроенергії; висока монополізація ринку електроенергії; висока вартість та значна кількість процедур на отримання дозволів на будівництво в порівнянні з країнами ЄС.

✓ *в сфері податкової політики* – все ще значний рівень та нерівномірний розподіл податкового навантаження й складність адміністрування податків;

✓ *в сфері зовнішньоекономічної діяльності* – складність митного оформлення товарів, низький рівень розвитку електронного декларування;

висока вартість оформлення документів для експорту; низька ефективність адміністрування експортно-імпортних процедур;

✓ *в сфері контрольно-перевірочної діяльності* - високий рівень корупції; значна кількість контролюючих органів, які мають право здійснювати перевірки діяльності суб'єктів господарювання;

✓ *в сфері публічних закупівель* – неузгодженість законодавства в роботі електронних майданчиків, низька відповідальність адміністратора, замовників та учасників публічних закупівель;

✓ *в сфері надання адміністративних послуг* – брак популярних (базових) адміністративних послуг в ЦНАП; недостатня якість комунікації ЦНАП; вузький перелік переданих ЦНАПам адміністративних послуг в деяких регіонах України;

✓ *в сфері аналізу регуляторного впливу проектів нормативно-правових актів* – трудомісткість діючої Методики проведення АРВ та брак кваліфікованих кадрів.

Проведена оцінка сприйняття вітчизняними респондентами дерегулювання економіки за окремими напрямками, дала змогу відстежити результативність заходів дерегуляційного характеру, які були реалізовані в 2016 р. Основними проблемами, що залишаються невирішеними за думкою респондентів, в сфері дерегулювання економіки є: низька якість обслуговування клієнтів в органах державної реєстрації; складність адміністрування податків; низький рівень розвитку електронного декларування; високий рівень корупції в органах влади; незавершеність підготовчої роботи до початку роботи ЦНАП; неналежний режим роботи та недостатня якість комунікації ЦНАП.

З огляду на це, можна зазначити, що реалізовані в 2016 рр. заходи з дерегулювання лише частково вирішили існуючі проблеми, проте залишилась значна кількість питань в сфері дерегулювання економіки, які стримують діяльність суб'єктів господарювання в Україні.

В результаті аналізу особливостей дерегулювання економіки в ЄС

можна визначити пріоритети політики дерегулювання в Україні в умовах євро інтеграції: застосування SMART-принципів проведення політики дерегулювання, введення розділу консультування під час проходження кожного етапу з ОРВ; прискорення інформатизації та розвиток електронного урядування; здійснення переходу від дозвільного принципу ведення господарської діяльності на заявний за винятком тих видів діяльності, що безпосередньо впливають на безпеку держави, людини й довкілля.

З урахуванням існуючих ризиків в сфері дерегулювання за напрямками запропоновано рекомендації щодо вдосконалення законодавчої бази, ОРВ в сфері дерегулювання та розроблено пропозиції щодо законодавчого забезпечення питань дерегулювання економіки, основними серед яких є:

- ✓ *в реєстраційній системі:* спрощення процедури започаткування й виходу з бізнесу; урегулювання питання про акредитацію представництв і філій іноземних компаній за наявним принципом;

- ✓ *в дозвільній системі та ліцензуванні:* істотне скорочення кількості видів діяльності й робіт, що вимагають одержання дозволів; спрощення процедур видачі документів дозвільного характеру; зменшення часових і грошових витрат при одержанні дозвільних документів; збільшення переліку робіт (послуг), що можуть виконуватися на підставі заяви;

- ✓ *в контрольно-перевірочній діяльності:* визначення критеріїв оцінювання ступеня ризику від ведення суб'єктами господарської діяльності й періодичності проведення планових заходів державного нагляду (контролю); профілактики й запобігання порушень законодавства замість прямого контролю;

- ✓ *в зовнішньоекономічній діяльності:* оптимізація фінансових та часових витрат на проходження митних процедур;

- ✓ *в податковій політиці:* скорочення кількості податків та зборів, часу, необхідного для виконання податкового обов'язку платниками податків, середньозваженої ставки оподаткування, рівня податкового навантаження, тощо;

✓ *в сфері публічних закупівель*: впровадження електронної системи закупівель та переведення всіх процедур закупівель в електронну систему, з метою підвищення рівня прозорості та зменшення корупційних ризиків.

В сучасних умовах розвитку світової економіки гнучкість державної політики, що виявляється в раціональному поєднанні державного регулювання та дерегулювання економіки, дозволить створити ефективні умови для підприємницької діяльності, регіонального розвитку та підвищення конкурентоспроможності національної економіки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аналитический сборник Фонда «Эффективное управление» – «Украина в мире: обзор международных индексов 2013» [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://issuu.com/pylyp/docs/ukraine_inthe_world_2013_rus_web/1
2. Беляев А.Н. Методические подходы к мета-оцениванию качества заключений об оценке регулирующего воздействия / А.Н. Беляев, Д.О. Дерман, Д.Б. Цыганков // Журнал «Проектирование, мониторинг и оценка». – № 1. – (2011). – С. 23 – 51.
3. Вводное руководство по проведению анализа регулирующего воздействия (АРВ) [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.oecd.org/gov/regulatory-policy/50240574.pdf>
4. Відповідь Держстату України на запит від 02.12.2016 р. №15.2-20/1921ПІ
5. Генезис моделей оценки регулирующего воздействия проектов нормативно-правовых актов в социально-экономическом развитии: зарубежный опыт и российская перспектива [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://cyberleninka.ru/article/n/genezis-modeley-otsenki-reguliruyushegovozdeystviya-proektov-normativnyh-pravovyh-aktov-v-sotsialnekonomichekom-razviti>
6. Голодникова А. Г. Таргетирование» оценки регулирующего воздействия: международные подходы и российская практика [Электронный ресурс] / А. Г. Голодникова, Д. Б. Цыганков. – Режим доступа: <file:///C:/Users/pc/Downloads/targetirovanie-otsenki-reguliruyuschego-vozddeystviya-mezhdunarodnye-podhody-i-rossiyskaya-praktika.pdf>
7. Дворецька Л. Що заважає Україні. Українці вважають головними проблемами корупцію у владі й власну пасивність [Електронний ресурс] / Л. Дворницька. – Режим доступу: <http://nbnews.com.ua/ua/tema/96030/>
8. Дерегулювання економіки: проблеми та перспективи:

Монографія / М. О. Кизим, Ю. Б. Іванов, В. А. Зінченко, О. Ю. Іванова, Т. М. Чечетова-Терашвілі та ін., під заг. ред. проф. М. О. Кизима і проф. Ю. Б. Іванова— Х: ВД «ІНЖЕК», 2014. – 288 с.

9. Дерегуляторна політика в Україні в 2013 році: оцінка та шляхи поліпшення. Науково-аналітична доповідь / М. О. Кизим, Ю. Б. Іванов, Зинченко В.А. – Х: ВД "ІНЖЕК", 2013. – 148 с.

10. Дерман Д.О. Механизмы проведения анализа качества оценки регулирующего воздействия [Електронний ресурс] / Д. О. Дерман. – Режим доступу: <http://www.oecd.org/gov/regulatory-policy/50240574.pdf>

11. Детерминанты качества анализа регулирующего воздействия [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.oecd.org/gov/regulatory-policy/42047676.pdf>

12. Жулінська О. С. Особливості механізму реалізації державної регуляторної політики органами місцевого самоврядування / О. С. Жулінська [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/tpdu/2014-1/doc/3/06.pdf>

13. Звіт про результати аналізу стану державних закупівель в Україні у 2015–2016 роках [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.acrada.gov.ua/control/main/uk/publish/article/16750794;jsessionid=9890AF3F9E42A21DF15FCBEA2AC9FC32>

14. Зубрицкий А. И. Оценка эффективности администрирования налогов в контексте либерализации налоговой политики: актуальность для Украины [Електронний ресурс] / И. А. Зубрицкий. – Режим доступу : <http://www.repository.hneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/3342/1/%D0%97%D1%83%D0%B1%D1%80%D0%B8%D1%86%.pdf>

15. Индекс вовлеченности стран в международную торговлю [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://reports.weforum.org/global-enabling-trade-report-2014/>.

16. Индекс восприятия коррупции [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.transparency.org/cpi2015/>.

17. Индекс восприятия коррупции с 1996 по 2012. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.transparency.org/cpi2012/results>
18. Іванов Ю. Б. Методичний підхід до оцінки дієвості заходів у сфері дерегулювання економіки України / Ю. Б. Іванов, А. О. Удовенко // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка». – Вип. 2(46). – 2015. – С. 59 – 66.
19. Іванов Ю. Б. Оцінка якості проведення АРВ проектів регуляторних актів / Ю. Б. Іванов, А. О. Удовенко // Пріоритети розвитку національної економіки в контексті євроінтеграційних та глобальних викликів. Харків, ХНУБА. 2016. – С. 38 – 41.
20. Іванова О. Ю. Оцінка дієвості дерегуляційних процесів в Україні / О. Ю. Іванова, Т. М. Чечетова-Терашвілі // Бізнес Інформ. – №1. – 2014. – С. 47–51.
21. Индекс «Ведения бизнеса» (Doing Business) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://gtmarket.ru/news/state/2011/10/21/3682>
22. Інформаційні та аналітичні матеріали з питань створення центрів надання адміністративних послуг [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/Documents/MoreDetails?lang=uk-UA&title=InformatsiiniTaAnalitichniMaterialiZPitanStvorenniaTsentrivNadanniaAdministrativnihPoslugDokumenti>
23. Коаліційна угода: Проект Верховної Ради України VIII скликання [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://samopomich.ua/wp-content/uploads/2014/11/Koaliciyna_uhoda_parafovana_20.11.pdf.
24. Колегов В. В. Совершенствование системы оценки регулирующего воздействия в государственном управлении на региональном уровне, диссер. на соис. науч. степени канд. эконом. наук / В.В. Колегов / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://economy-lib.com/sovershenstvovanie-sistemy-otsenki-reguliruyuschego-vozdeystviya-v-gosudarstvennom-upravlenii-na-regionalnom-urovne>
25. Колесніков О. А. Регуляторна політика: Світовий досвід правового

забезпечення / О. А. Колесніков // Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». – 2013. – № 1 (12). – С. 185 – 195.

26. Літвінов О. В. Закордонний досвід проведення регуляторних реформ та застосування «регуляторної гільйотини» [Електронний ресурс] / О. В. Літвінов. – Режим доступу: file:///C:/Documents%20and%20Settings/aplup_2014_7_6.pdf

27. Ляпін Д. В. М-тест в регуляторній політиці. Презентація [Електронний ресурс] / Д. В. Ляпін. – Режим доступу: <http://www.dkrp.gov.ua/info/4956>

28. Ляпін Д. В. Нові можливості регуляторної політики (для бізнес-асоціацій та неурядових організацій) / Д. В. Ляпін, М. Л. Середа – К.: USAID ЛЕВ. – 2015. – 72 с.

29. Механизмы проведения анализа качества оценки регулирующего воздействия [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://regconf.hse.ru/uploads/8ba0ad2d27dda57c377fc5738583205f9f05ceda.pdf>

30. Митний Індекс Асоціації // Офіційний сайт Європейської бізнес асоціації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.eba.com.ua/uk/press-and-media/press-room/indices/customs-index>.

31. Міжнародний досвід організації ключових індикаторів результативності діяльності податкових адміністрацій [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:H5VUv7SU6CQJ:ndi-fp.asta.edu.ua/files/doc/vdovichenkopresentation.pptx+&c d=1&hl=ru&ct=clnk&g>

32. Модуль аналітики офіційного сайту Prozorro публічні закупівлі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://bi.prozorro.org/>

33. Моніторинг і коментарі до нормативно-правових актів у сфері регуляторної політики (квітень, 2016) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ndc-ipr.org/media/documents/2016_04_deregul.pdf

34. Моніторинг і коментарі до нормативно-правових актів у сфері

регуляторної політики (травень, 2016) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ndc-ipr.org/media/documents/2016_05_deregul.pdf

35. Моніторинг і коментарі до нормативно-правових актів у сфері регуляторної політики (червень, 2016) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ndc-ipr.org/media/documents/2016_06_deregul.pdf

36. Моніторинг і коментарі до нормативно-правових актів у сфері регуляторної політики (липень, 2016) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ndc-ipr.org/media/documents/2016_07_deregul.pdf

37. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=50da6022-ffe8-4ddb-9248-8a24ab606d3c&title=ProzorroZmenshuKoruptsiyu-RezultatiOpituvanniaBiznesu>

38. Оценка регулирующего воздействия проектов нормативно-правовых актов [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://irkobl.ru/sites/mintrans/korrupsion/ocenka/>

39. Перелік інформаційних джерел, які можуть бути використані при проведенні аналізу регуляторного впливу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dkrp.gov.ua/info/4977>

40. Підприємці стали менше потерпати від незаконних перевірок [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dkrp.gov.ua/info/3771>

41. Податковий Індекс Асоціації // Офіційний сайт Європейської бізнес асоціації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.eba.com.ua/uk/about-eba/indices/tax-index>

42. «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 11 березня 2004 р. № 308» від 16 грудня 2015 р. № 1151 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1151-2015-%D0%BF>

43. Прийняті, розглянуті та задоволені заяви (запити) про державну реєстрацію прав та їх обтяжень [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.drsu.gov.ua/show/11921>.

44. Про адміністративні послуги: Узагальнена інформація виконання

органами виконавчої влади і органами місцевого самоврядування вимог Закону України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dkrp.gov.ua/info/2417>

45. Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності: Закон України № 2806-IV від 06.09.2005 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2806-15>

46. Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності: Закон України № 1160-IV від 11.09.2003 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1160-15>

47. Про затвердження методик проведення аналізу впливу та відстеження результативності регуляторного акта: Постанова Кабінету Міністрів України № 308 від 11 березня 2004 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/308-2004-%D0%BF>

48. Про затвердження методик проведення аналізу впливу та відстеження результативності регуляторного акта Національного банку України: Постанова Кабінету Міністрів України та Національного банку України № 471 від 14.04.2004 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/471-2004-%D0%BF>

49. Про затвердження Положення про порядок роботи у Верховній Раді України із проектами законів, постанов, інших актів Верховної Ради України: Розпорядження Голови Верховної Ради України №428 від 22.05. 2006 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/428/06-%D1%80%D0%B3>

50. Про ліцензування видів господарської діяльності: Закон України № 222-VIII від 02.03.2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/222-19/page>

51. Про Національний банк України: Закон України № 679-XIV від 20.05.1999 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/679-14>

52. Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади:

Постанова Кабінету Міністрів України № 442 від 10.09.2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/442-2014-%D0%BF>.

53. Про прискорений перегляд регуляторних актів, прийнятих органами та посадовими особами місцевого самоврядування: Закон України № 2784-VI від 14.12.2010 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2784-17>

54. Про публічні закупівлі: Закон України № 922-VIII від 25.12.2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/922-19>

55. Програма діяльності Кабінету Міністрів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/document/247809769/Program3.pdf>.

56. Проект концепції дерегулювання економіки України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ndc-ipr.com.ua/files/ekspertno-analitychni/inshe_2/koncept_dereg.pdf

57. Регуляторна діяльність в Україні: планування, обґрунтування, обговорення, відстеження: посібник / К. О. Ващенко, О. М. Мірошніченко, І. Г. Барчук та інші. – К., 2008. – 156 с.

58. Рейтинг стран мира по уровню экономической свободы [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <http://www.heritage.org/index/>

59. Рейтинг стран мира по уровню экономической свободы [Електронний ресурс]. – Режим доступа: <http://www.heritage.org/index/>.

60. Реформи в Україні: Стратегія розвитку України 2020 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://reforms.in.ua/2020/Strategy2020updUA.pdf>.

61. Рівень сприйняття корупції бізнесом [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://ti-ukraine.org/_publications/koruptsiya-ochyma-biznesu-antyrejtynh-ocholyly-podatкова-mytnytsya-ta-zemelnyky/

62. Руководство по применению оценки регулирующего воздействия

на регіональному рівні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://economy.gov.ru/wps/wcm/connect/4092e48049d0d84cae8bfe2f7584aa35/02.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=4092e48049d0d84cae8bfe2f7584aa>

63. Сборник методических материалов по проведению оценки регулирующего воздействия [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://economy.udmurt.ru/prioriteti/orv/doc/SbornikMat.pdf>

64. Стан аналізу регуляторного впливу в Україні з урахуванням світових тенденцій [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.commerciallaw.com.ua/attachments/article/256 %82.pdf](http://www.commerciallaw.com.ua/attachments/article/256%82.pdf)

65. Статистичні дані щодо державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.drsu.gov.ua/show/102>

66. Тест малого підприємництва (М-тест): посібник з використання оре [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.slideshare.net/DmitryLyapin/mtest-manual-ua-only-2015>

67. Узагальнена інформація виконання органами виконавчої влади і органами місцевого самоврядування вимог Закону України «Про адміністративні послуги» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dkrp.gov.ua/info/3714>

68. Центр політико-правових реформ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pravo.org.ua/ua/about/projects/#society_monitoring.

69. Щорічна оцінка ділового клімату [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://lev.org.ua/abca.html>

70. Australian Government The Australian Government Guide to Regulation. Commonwealth of Australia, Department of the Prime Minister and Cabinet. [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://www.cuttingredtape.gov.au/sites/default/files/documents/australian_government_guide_regulation.pdf

71. Better Regulation Guidelines. Strasbourg, 19.5.2015 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://ec.europa.eu/smart->

regulation/guidelines/docs/swd_br_guidelines_en.pdf

72. Executive Order 12866 of September 30, 1993 [Электронный ресурс] // Federal Register. – 1993. – Режим доступа: https://www.whitehouse.gov/sites/default/files/omb/inforeg/eo12866/eo12866_10041993.pdf.

73. GDP ranking [Электронный ресурс]. – Режим доступа до ресурсу: <http://data.worldbank.org/data-catalog/GDP-ranking-table>

74. Global Competitiveness Report 2012-2013 за даними World Economic Forum, 2012. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://reports.weforum.org/global-competitiveness-report-2012-2013>.

75. Global Competitiveness Report 2015-2016 за даними World Economic Forum [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://reports.weforum.org/global-competitiveness-report-2015-2016>.

76. http://policy-analysis.org/wp-content/uploads/2014/10/Regulatory-impact-analysis-Posibnyk-_2007.pdf

77. Making It Work: 'RIA Light' for Developing Countries, Better Regulation for Growth Program, The World Bank Group, 2011 Group Report (2001). Final Report, Brussels, 13 November.

78. Mapping of ex-ante Policy Impact Assessment Experiences and Tools in Europe [Электронный ресурс] – Режим доступа: http://www.dei.gov.ba/bih_i_eu/RIA_u_BiH/default.aspx?id=6584&langTag=bs-BA

79. Radaelli C. Regulating Rule-Making via Impact Assessment / Claudio Radaelli // Governance. – 2010. – №1. – С. 89 –108.

80. The Legatum Prosperity Index [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.prosperity.com/>

ДОДАТКИ

Додаток А

Таблиця А.1

Приклад форми для проведення оцінки якості АРВ проекту нормативно-правового акта

складова ОРВ	пункт ОРВ	підпункт ОРВ	проект
1	2	3	4
Назва регуляторного органу			№1*
визначається проблема, яку передбачається розв'язати шляхом державного регулювання	чітко визначити проблему, яку пропонується розв'язати шляхом державного регулювання Я		
	оцінити важливість проблеми (у разі існування даних, які підтверджують існування проблеми та характеризують її масштаб, навести значення цих даних (у цифровому вимірі) Я		
	причини виникнення проблеми Я		
	обґрунтування неможливості її розв'язання за допомогою ринкових механізмів або чинних регуляторних актів Я		
	суб'єкти, на яких проблема справляє негативний вплив (кількість оцінених пунктів Я		
визначаються цілі державного регулювання Я			
визначаються та оцінюються усі прийнятні альтернативні способи досягнення зазначених цілей, наводяться аргументи щодо переваги обраного способу	наводяться не менше ніж два можливих способи Я		
	оцінка кожного із способів (кількість оцінених пунктів (з позначкою +) / 4);	Оцінка впливу на сферу інтересів держави (вигоди та витрати) К	
		Оцінка впливу на сферу інтересів суб'єктів господарювання (вигоди та витрати) К	
		Оцінка впливу на сферу інтересів суб'єктів господарювання великого і середнього підприємництва (витрати) К	
		Оцінка впливу на сферу інтересів населення (вигоди та витрати) К	
	причини відмови від застосування альтернативних способів розв'язання проблеми Я		

Продовження табл. А.1

1	2	3	4
	вибір оптимального альтернативного способу досягнення цілей (з урахуванням системи бальної оцінки ступеня досягнення визначених цілей). Вартість балів визначається за чотирибальною системою оцінки ступеня досягнення визначених цілей, де: Я 4 - цілі прийняття регуляторного акта, які можуть бути досягнуті повною мірою (проблема більше існувати не буде); 3 - цілі прийняття регуляторного акта, які можуть бути досягнуті майже повною мірою (усі важливі аспекти проблеми існувати не будуть); 2 - цілі прийняття регуляторного акта, які можуть бути досягнуті частково (проблема значно зменшиться, деякі важливі та критичні аспекти проблеми залишаться невирішеними); 1 - цілі прийняття регуляторного акта, які не можуть бути досягнуті (проблема продовжує існувати).		
описуються механізм, який пропонується застосувати для розв'язання проблеми, і відповідні заходи	способи розв'язання визначеної проблеми Я		
	організаційні заходи, які повинні здійснити органи влади для впровадження регуляторного акта Я		
обґрунтовуються можливості досягнення визначених цілей у разі прийняття регуляторного акта	оцінка впливу зовнішніх факторів на дію акта з визначенням та порівнянням позитивних і негативних обставин, які можуть впливати на виконання вимог акта Я		
	оцінка можливості впровадження та виконання вимог акта органами державної влади і органами місцевого самоврядування, фізичними та юридичними особами Я		
	характеристика механізму повної або часткової компенсації можливої шкоди у разі настання очікуваних наслідків дії акта Я		
	зазначається періодичність здійснення державного контролю та нагляду за додержанням вимог акта Я		
визначаються очікувані результати прийняття акта	здійснення розрахунку витрат на виконання вимог регуляторного акта для органів виконавчої влади чи органів місцевого самоврядування (кількість оцінених пунктів (з позначкою +) / 6)	1. Облік суб'єкта господарювання, що перебуває у сфері регулювання К	
		2. Поточний контроль за суб'єктом господарювання, що перебуває у сфері регулювання, у тому числі: камеральні, виїзні К	

Продовження табл. А.1

1	2	3	4
		3. Підготовка, затвердження та опрацювання одного окремого акта про порушення вимог регулювання К	
		4. Реалізація одного окремого рішення щодо порушення вимог регулювання К	
		5. Оскарження одного окремого рішення суб'єктами господарювання К	
		6. Підготовка звітності за результатами регулювання К	
обґрунтовується запропонований строк дії акта К			
визначаються показники результативності акта (у кількісному виразі. У разі неможливості обчислення розмірів тієї чи іншої вигоди або витрати наводиться текстовий опис результативності акта)	розмір надходжень до державного та місцевих бюджетів і державних цільових фондів, пов'язаних з дією акта К		
	кількість суб'єктів господарювання та/або фізичних осіб, на яких поширюватиметься дія акта; К		
	розмір коштів і час, що витратимуться суб'єктами господарювання та/або фізичними особами, пов'язаними з виконанням вимог акта; К		
	рівень поінформованості суб'єктів господарювання та/або фізичних осіб з основних положень акта К		
визначаються заходи, з допомогою яких буде здійснюватися відстеження результативності акта	зазначаються строки проведення базового та повторного відстеження результативності акта (зазначивши конкретні дати проведення відстеження); Я		
	вид даних (статистичних, наукових досліджень або опитувань), які використовуватимуться для такого відстеження; групи осіб, що відбиратимуться для участі у відповідному опитуванні; Я		
	цільові групи осіб, що обиратимуться для участі у відповідному опитуванні, чи наукові установи, що залучатимуться для проведення відстеження Я		
	метод (статистичний/соціологічний) проведення відстеження результативності; Я		

1	2	3	4
Тест малого підприємництва (М-Тест)			
Консультації з представниками мікро- та малого підприємництва щодо оцінки впливу регулювання	Кількість консультації з представниками мікро- та малого підприємництва щодо оцінки впливу регулювання К		
	Кількість учасників консультацій К		
Вимірювання впливу регулювання на суб'єктів малого підприємництва (мікро- та малі)	кількість суб'єктів малого підприємництва, на яких поширюється регулювання К		
Розрахунок витрат суб'єктів малого підприємництва на виконання вимог регулювання	Розрахунок «прямих» витрат суб'єктів малого підприємництва на виконання регулювання К		
	Розрахунок бюджетних витрат на адміністрування регулювання суб'єктів малого підприємництва К		
Розрахунок сумарних витрат суб'єктів малого підприємництва, що виникають на виконання вимог регулювання	Розрахунок сумарних витрат суб'єктів малого підприємництва на виконання запланованого регулювання К		
Розроблення корегуючи заходів	Розроблення корегуючих (пом'якшувальних) заходів для малого підприємництва щодо запропонованого регулювання К		
	Повторна оцінка витрат суб'єктів малого підприємництва для скорегованих процедур К		

* - повна назва проекту регуляторного акта

К – кількісні показники

Я – якісні показники

Додаток Б

Таблиця Б.1

Результати проведення оцінки АРВ проектів НПА державними органами за квітень-липень 2016

Назва ЦОВВ	Показник	Місяць				Середнє значення
		Квітень	Травень	Червень	Липень	
1	2	3	4	5	6	7
Міністерство соціальної політики України	Кількість проектів	2	6	6	0	4,67
	За старою	2	0	0	0	
	Відсутній АРВ	0	5	4	0	
	Кяк	0	0,74	0,25	0	0,33
	Кк	0	0,22	0,14	0	0,12
	Ко	0	0,17	0,12	0	0,10
	КІ	0	0,48	0,2	0	0,23
Міністерство регіонального розвитку та будівництва	Кількість проектів	2	6	2	2	3,00
	За старою	0	0	0	0	
	Відсутній АРВ	0	0	0	0	
	Кяк	0,68	0,77	0,71	0,9	0,77
	Кк	0,56	0,38	0,5	0,39	0,46
	Ко	0,76	0,34	0,44	0,48	0,51
	КІ	0,62	0,57	0,6	0,65	0,61
Міністерство фінансів України	Кількість проектів	3	1	1	4	2,25
	За старою	1	0	0	0	
	Відсутній АРВ	1	0	0	1	
	Кяк	0,74	0	0,72	0,6	0,52
	Кк	0,33	0	0,44	0,23	0,25
	Ко	0,8	0	0,38	0,19	0,34
	КІ	0,53	0	0,58	0,42	0,38
Міністерство інфраструктури України	Кількість проектів	2	1	5	4	3,00
	За старою	0	0	0	0	
	Відсутній АРВ	0	0	1	2	
	Кяк	0,45	0,89	0,55	0,39	0,57

Продовження табл. Б.1

1	2	3	4	5	6	7
	Кк	0,3	0,47	0,28	0,28	0,33
	Ко	0,22	0,29	0,34	0,23	0,27
	КІ	0,37	0,68	0,42	0,33	0,45
Міністерство економічного розвитку і торгівлі	Кількість проектів	3	6	3	8	5,00
	За старою	0	0	0	0	
	Відсутній АРВ	0	0	0	0	
	Кяк	0,47	0,61	0,61	0,57	0,57
	Кк	0,33	0,48	0,57	0,39	0,44
	Ко	0,8	0,21	0,2	0,19	0,35
	КІ	0,4	0,54	0,59	0,42	0,49
Міністерство енергетики та вугільної промисловості України	Кількість проектів	1	1	1	4	1,75
	За старою	0	0	0	0	
	Відсутній АРВ	0	0	0	1	
	Кяк	0,74	0,77	0,84	0,54	0,72
	Кк	0,6	0,58	1	0,38	0,64
	Ко	0,4	0,42	0,4	0,35	0,39
	КІ	0,67	0,68	0,92	0,46	0,68
Міністерство оборони України	Кількість проектів	1	1	0	0	1,00
	За старою	0	0	0	0	
	Відсутній АРВ	0	0	0	0	
	Кяк	0,42	0,32	0	0	0,37
	Кк	0,06	0	0	0	0,03
	Ко	0	0	0	0	0,00
	КІ	0,24	0,16	0	0	0,20
Міністерство внутрішніх справ України	Кількість проектів	1	1	1	0	1,00
	За старою	1	0	0	0	
	Відсутній АРВ	0	0	0	0	
	Кяк	0	0,68	0,68	0	0,68
	Кк	0	0,77	0,4	0	0,59

Продовження табл. Б.1

1	2	3	4	5	6	7
	Ко	0	0,04	0,26	0	0,15
	КІ	0	0,72	0,54	0	0,63
Міністерство юстиції	Кількість проектів	0	1	0	0	
	За старою	0	0	0	0	
	Відсутній АРВ	0	1	0	0	
	Кяк	0	0	0	0	
	Кк	0	0	0	0	
	Ко	0	0	0	0	
	КІ	0	0	0	0	
Міністерство освіти та науки	Кількість проектів	0	0	3	2	2,50
	За старою	0	0	0	0	
	Відсутній АРВ	0	0	0	0	
	Кяк	0	0	0,84	0,55	0,70
	Кк	0	0	0,65	0,11	0,38
	Ко	0	0	0,29	0,06	0,18
	КІ	0	0	0,75	0,33	0,54
Міністерство екології та природних ресурсів	Кількість проектів	0	3	4	3	3,33
	За старою	0	0	0	0	
	Відсутній АРВ	0	0	0	2	
	Кяк	0	0,84	0,79	0,26	0,63
	Кк	0	0,4	0,36	0,1	0,29
	Ко	0	0,39	0,33	0,1	0,27
	КІ	0	0,62	0,58	0,18	0,46
Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації	Кількість проектів	1	4	1	3	2,25
	За старою	0	0	0	0	
	Відсутній АРВ	0	0	0	0	
	Кяк	0,68	0,78	0,79	0,74	0,75
	Кк	0,46	0,32	0,19	0,25	0,31
	Ко	0,29	0,22	0,13	0,21	0,21

Продовження табл. Б.1

1	2	3	4	5	6	7
	КІ	0,57	0,55	0,49	0,5	0,53
Державна фіскальна служба України	Кількість проектів	3	1	4	4	3,00
	За старою	1	0	1	0	
	Відсутній АРВ	1	0	2	0	
	Кяк	0,89	0	0,59	0,74	0,56
	Кк	0,4	0	0,57	0,45	0,36
	Ко	0,83	0	0,5	0,33	0,42
	КІ	0,64	0	0,58	0,6	0,46
Державна служба з питань геодезії, картографії та кадастру	Кількість проектів	0	4	2	1	2,33
	За старою	0	0	0	0	
	Відсутній АРВ	0	0	2	0	
	Кяк	0	0,48	0	0,79	0,42
	Кк	0	0,89	0	0,91	0,60
	Ко	0	0,07	0	0,26	0,11
	КІ	0	0,69	0	0,85	0,51
Державна авіаційна служба	Кількість проектів	0	2	1	1	1,33
	За старою	0	1	1	0	
	Відсутній АРВ	0	0	0	0	
	Кяк	0	0,68	0	0,79	0,49
	Кк	0	1	0	0,22	0,41
	Ко	0	0,57	0	0,17	0,25
	КІ	0	0,84	0	0,5	0,45
Державна архівна служба України	Кількість проектів	1	0	0	0	1,00
	За старою	0	0	0	0	
	Відсутній АРВ	0	0	0	0	
	Кяк	0,37	0	0	0	0,37
	Кк	0,33	0	0	0	0,33
	Ко	0,8	0	0	0	0,80

Продовження табл. Б.1

1	2	3	4	5	6	7
	КІ	0,35	0	0	0	0,35
Антимонопольний комітет України	Кількість проектів	1	1	0	1	1,00
	За старою	0	0	0	0	
	Відсутній АРВ	1	0	0	0	
	Кяк	0	0,74	0	0,89	0,54
	Кк	0	0,34	0	0,22	0,19
	Ко	0	0,14	0	0	0,05
	КІ	0	0,54	0	0,55	0,36
Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг	Кількість проектів	0	1	3	4	2,67
	За старою	0	0	0	0	
	Відсутній АРВ	0	0	1	0	
	Кяк	0	0,95	0,54	0,94	0,81
	Кк	0	0,1	0,43	0,43	0,32
	Ко	0	0,04	0,11	0,16	0,10
	КІ	0	0,97	0,49	0,68	0,71
Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації	Кількість проектів	1	0	0	1	1,00
	За старою	0	0	0	0	
	Відсутній АРВ	0	0	0	0	
	Кяк	0,84	0	0	0,68	0,76
	Кк	0,4	0	0	0,5	0,45
	Ко	0,16	0	0	0,19	0,18
	КІ	0,62	0	0	0,59	0,61
Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики та комунальних послуг	Кількість проектів	2	4	1	2	2,25
	За старою	0	0	0	0	
	Відсутній АРВ	0	0	0	0	
	Кяк	0,68	0,73	1	0,87	0,82
	Кк	0,71	0,78	0,69	0,89	0,77
	Ко	0,38	0,19	0,26	0,37	0,30
	КІ	0,69	0,75	0,85	0,88	0,79

